

1		
2	Innholdsfortegnelse	
3		
4		
5	IDEOLOGISK GRUNNLAG	4
6	Fremskrittspartiets prinsipper	4
7	DEMOKRATI	5
8	Statsstyret og valgordningen	5
9	Folkeavstemninger	6
10	Likestilling	6
11	Valgfrihet	7
12	Modernisering av offentlig sektor	7
13	Kommunen	8
14	NORGE OG VERDEN	8
15	Nordområdene og polare områder	9
16	Norge og Europa	10
17	Bistand	11
18	Menneskerettigheter	12
19	Nordmenn i utlandet	13
20	FORSVAR	13
21	Forsvar og Sikkerhet	13
22	Alliansepolitikk – NATO	14
23	Det norske forsvar	15
24	INNVANDRING OG INTEGRERING	16
25	Et nytt asylsystem	16
26	Mottak av flyktninger i Norge	17
27	Asylsøkere	18
28	Være med å bygge opp hjemlandet	19
29	Familieinnvandring	19
30	Integrering	20
31	Like rettigheter og plikter i Norge uansett bakgrunn	21
32	Statsborgerskap	23
33	JUSTISPOLITIKK	23
34	Samfunnsikkerhet og beredskap	23
35	Gjengkriminalitet	24
36	Politi og påtalemyndighet	25
37	Overgrep mot barn	26
38	Domstoler	27
39	Fengsel og kriminalomsorg	28
40	Pårørende og offeromsorg	29
41	Forebyggende arbeid	29
42	Bekjempe terror og internasjonal kriminalitet	30
43	SKATTER OG AVGIFTER	31
44	Kjøretøyavgifter	32
45	Personbeskatning	32
46	Bedriftsbeskatning	33
47	Finanspolitikk og pengepolitikk	33
48	MARKEDSØKONOMI OG NÆRINGSLIV	34
49	Frihandel, toll og importvern	34
50	Næringsliv	35
51	Nyskaping, gründerpolitikk og små og mellomstore bedrifter	36
52	Verdiskaping i hele landet	37

53	Havet	37
54	Fiskeri	38
55	Havbruk	39
56	Landbruk	40
57	Dyrevelferd og forbrukersikkerhet	41
58	Skogbruk	42
59	Reindrift	43
60	Maritim sektor	43
61	Mineralnæringen	44
62	Handels-, reiselivs- og servicenæringer	44
63	Alkohol og tobakk	45
64	Boligpolitikk	46
65	ENERGI	47
66	Olje og gass	47
67	Havbunnsmineraler	49
68	Vannkraft	49
69	Kjernekraft	49
70	Alternative energikilder	50
71	Kraftkrevende industri	51
72	MILJØ	52
73	Forurensning og utslipp	52
74	Ressursforvaltning og avfallshåndtering	53
75	Naturvern og friluftsliv	53
76	KLIMA	54
77	TRANSPORT OG KOMMUNIKASJON	56
78	Veinettet	56
79	Bygging, drift og finansiering	57
80	Kjøretøy	58
81	Fører Kortopplæring	59
82	Jernbanetransport	60
83	Luftfart	60
84	Sjøtransport	61
85	Kollektivtransport og bytrafikk	61
86	Digitalisering	62
87	HELSE OG OMSORG	63
88	Kommunale helsetjenester, legevakt og legetjenester	64
89	Verdensledende på helseteknologi	65
90	Legemidler	66
91	Eldreomsorg	67
92	Brukerne skal selv få velge behandling	68
93	Tannhelse	69
94	Rehabilitering	69
95	Psykisk helse	70
96	Rusomsorg	70
97	Personer med nedsatt funksjonsevne	71
98	Gen- og bioteknologi	72
99	Organdonasjon	72
100	ARBEID OG VELFERD	72
101	Arbeidsliv	73
102	Sykelønnsordning	73
103	Dagpenger	74
104	Arbeidsmarkedstiltak	74

105	Midlertidige ansettelser.....	75
106	Velferd.....	75
107	NAV.....	76
108	Sosialhjelp.....	76
109	Folketrygden.....	77
110	Offentlig tjenestepensjon.....	77
111	Alders- og etterlattepensjon.....	77
112	Nedsatt arbeidsevne og uforhet.....	78
113	Seniorer.....	79
114	SKOLE OG UTDANNING.....	79
115	Grunnutdanningen.....	80
116	Videregående utdanning.....	81
117	Realfagssatsing.....	82
118	Yrkesfagutdanningen.....	82
119	Realkompetanse.....	83
120	Læreryrket som statusyrke.....	83
121	Kristendom.....	84
122	Bekjempelse av mobbing.....	84
123	Spesialundervisning.....	84
124	Høyere utdanning og forskning.....	85
125	Studiefinansiering.....	86
126	Livslang læring.....	86
127	Forskning.....	86
128	FAMILIEPOLITIKK.....	87
129	Barnehage.....	88
130	Barnevern.....	89
131	Aleneboere.....	90
132	KULTUR OG IDRETT.....	90
133	Vår felles kulturarv.....	91
134	Samisk kultur.....	92
135	Frivillighet.....	92
136	Idrett.....	92
137	Gaming og esport.....	93
138	Folkehelse.....	93
139	Åndsverk og rettigheter.....	94
140	Arkiv, bibliotek og museer.....	94
141	Medier.....	94
142		
143		
144		
145		

146 **IDEOLOGISK GRUNNLAG**

147 Fremskrittspartiets ideologiske grunnlag, liberalismen, tar utgangspunkt i at folk selv er bedre i stand enn
148 politikerne til å bestemme hva som er best for seg og sine. Vi tror ikke at formynderi og politisk
149 overstyring er egnet til å skape velstand eller lykke for enkeltmennesket. Ettersom ethvert menneske er
150 unikt, kan man ikke finne én fellesskapsløsning som passer alle. Vi ønsker derfor mer individuell frihet og
151 ansvar for enkeltmennesket.

152
153 Frihet for enkeltmennesket forutsetter at den enkelte selv i større grad tar ansvar for seg selv og sine egne
154 handlinger. Vårt menneskesyn baserer seg på at enkeltmennesket har evner til å styre seg selv og ta
155 konsekvensene av egne valg. Det er viktig at den enkelte har en følelse av personlig ansvar for sine
156 handlinger. Folk flest skal ha anledning til å ta vare på seg selv og sin familie med et minimum av statlig
157 kontroll og styring.

158
159 Et liberalistisk menneskesyn legger vekt på at alle er selvstendige individer med selvstendig verdi. Den
160 beste måten å ivareta menneskers ulike behov på er ved å la dem få mer makt i eget liv, også valgfrihet til å
161 avgjøre hvem som skal yte tjenester de får innvilget. Ved fritt brukervalg overføres makt fra politikerne til
162 folk flest.

163
164 Fremtidens velferd er avhengig av nytenkning og vilje til å arbeide for å produsere verdier. Dette kan kun
165 virkeliggjøres ved at enkeltmennesket får anledning til å realisere sin kreativitet og skaperkraft. Uten
166 arbeidstakere og arbeidsgivere, de som fremstiller varer og tjenester, ville det heller ikke vært noe å fordele
167 eller forbruke. Det politiske ansvaret for å øke velstandsnivået i samfunnet bør derfor ligge i å sikre gode
168 rammevilkår for gründere, bedrifter og andre som skaper arbeidsplasser.

169
170

171 **Fremskrittspartiets prinsipper**

172 Fremskrittspartiet er et liberalistisk folkeparti. Det bygger på Norges grunnlov, norske og vestlige verdier,
173 tradisjon og kulturarv, med basis i det kristne livssynet og humanistiske verdier. Vi skal alltid ivareta
174 norske interesser og norsk selvråderett.

175
176 Hovedmålet er sterk nedsettelse av skatter, avgifter og offentlige inngrep. Det fundamentale i vårt
177 samfunnssyn er troen på, og respekten for, det enkelte menneskes egenart og retten til å bestemme over
178 eget liv og økonomi. Enkeltmennesket er, sammen med familien og eiendomsretten, det grunnleggende i
179 samfunnet. Det viktigste fellesskapet i samfunnet er familien.

180
181 Vi tar sterk avstand fra forskjellsbehandling av mennesker basert på kjønn, religion, legning eller etnisk
182 opprinnelse, og vi vil verne om de rettighetene som Grunnloven legger opp til, som eiendomsrett,
183 næringsfrihet, den personlige frihet, yringsfrihet, trosfrihet og organisasjonsfrihet.

184
185 Frihet til å bestemme over eget liv betyr også at man må sikres retten til en verdig avslutning av livet.
186 Fremskrittspartiet vil derfor i noen situasjoner tillate aktiv dødshjelp regulert av et strengt lovverk.

187
188 Som en del av den personlige friheten er personvernet vesentlig. Enkeltmenneskets rett til privatliv og
189 personlig integritet må respekteres som en grunnleggende rettighet, herunder fravær av overvåkning.

190
191 Det offentlige makt må begrenses, slik at individets rettigheter og handlefrihet bevares. Det offentlige
192 skal ikke ta på seg oppgaver som like godt kan løses av enkeltpersoner, bedrifter og organisasjoner.

193
194 Vi vil utvide ordninger med fritt brukervalg for å flytte makt fra politikere og byråkrati til innbyggerne.

195
196 Vi tar avstand fra enhver form for totalitær og autoritær statsmakt eller ideologier som sikter mot dette, og
197 stiller oss svært kritiske til enhver overføring av myndighet fra borgerne til det offentlige.

198
199 Vår politikk bygger på folkestyre, med desentralisert politisk makt og avgjørelse i folkevalgte organer, samt
200 å lovfeste bindende folkeavstemninger som en del av vårt konstitusjonelle system. De politiske nivåer

201 begrenses til kommune og stat. Eiendomsretten er et overordnet prinsipp, og Fremskrittspartiet motsetter
202 seg inngrep i den private eiendomsretten.

203

204 Ekspropriasjon kan kun aksepteres dersom det er absolutt nødvendig for å sikre vesentlige
205 samfunnsinteresser, og der det ikke er mulig å oppnå enighet med grunneier på noen annen måte. Videre
206 skal ekspropriasjon bare gjennomføres mot full erstatning, slik at den private eiendomsbesitter ikke lider
207 tap. Ethvert ekspropriasjonsvedtak skal kunne bringes inn for domstolene til overprøvelse, også for å
208 fastsette erstatningens størrelse.

209

210 Fremskrittspartiet er en sterk forsvare av ytringsfriheten, og mener at enhver har rett til å ytre seg fritt. Vi
211 vil forsvare ytringsfriheten som en av grunnpilarene i demokratiet. Ytringsfriheten bør likevel avgrenses
212 slik at den ikke skader personvernet og rikets sikkerhet

213

214 Fremskrittspartiet forsvare retten til selv å velge livssyn eller religion, og å organisere sitt liv i samsvar
215 med dette, og vil arbeide mot diskriminering på religiøst grunnlag. Vi akseptere imidlertid ikke at
216 lovbrudd, tvang, vold eller trussel mot rikets sikkerhet, eller mot enkeltpersoner, begrunnes med tro eller
217 religionsfrihet.

218

219 Partiets medlemmer stilles fritt i spørsmål av religiøs og livssynsmessig karakter, som ikke entydig dekkes
220 av partiprogrammet; herunder spørsmål om adopsjonsmuligheter for homofile, ekteskapslovens
221 innretning og assistert befruktning.

222

223 Fremskrittspartiet ser på den kristne kulturarven, vestlige verdier, og skillet mellom religion og
224 politikk som grunnleggende verdier i det norske samfunnet. Religionsfrihet er en grunnleggende
225 rettighet for den enkelte.

226

227 Alle trossamfunn bør være uavhengige og selv råde over sin arbeidsform, økonomi, organisasjonsform og
228 forkynnelse, forutsatt at det ikke medfører krenkelse eller overgrep mot medmennesker eller oppfordring til
229 handlinger som bryter med norsk lov og regelverk. Både samfunnet, kirken og staten er best tjent med et
230 skille mellom kirke og stat, da en politisk styrt kirke mister sin nødvendige legitimitet.

231

232

233

234 **DEMOKRATI**

235

236 **Statsstyret og valgordningen**

237 Norge skal fortsatt være et grunnlovsfestet monarki, der regenten skal være nasjonens samlende symbol
238 og statsoverhode. Stortinget skal være den lovgivende og bevilgende myndighet. Regjeringen skal være det
239 utøvende organ, men den må gå av når den ikke lenger har Stortingets tillit. Domstolene skal sikre at loven
240 ikke anvendes i strid med Grunnloven, og at regjeringen og offentlig forvaltning ikke gir pålegg uten
241 hjemmel i lov.

242

243 Fremskrittspartiet mener at alle borgere av landet må ha stemmerett med lik verdi og betydning når det
244 gjelder sammensetningen av Stortinget. Fremskrittspartiet vil at enhver avgitt stemme ved stortingsvalg
245 skal telle likt. Vi vil også at folket gjennom folkeavstemninger skal gis adgang til å avgjøre viktige politiske
246 saker.

247

248 Fremskrittspartiet er bekymret for lav valgdeltakelse. Det er derfor nødvendig å iverksette ulike tiltak for å
249 øke oppslutningen om demokratiet, f.eks. hevet sperregrense og økt velgerinnflytelse gjennom strykning
250 og kumulering.

251

252 Stemmeretten skal være allmenn og ikke begrenset til bestemte etniske grupper. Vi vil legge ned
253 fylkeskommunene og Sametinget, og endre dagens valgordning slik at valg til kommunestyre og til
254 Stortinget gjennomføres samlet hvert fjerde år. En slik ordning vil gjøre det enklere for partiene å
255 presentere sammenhengen i politikken på lokalt og nasjonalt nivå. Det gir også en mer effektiv

256 valgordning når ressurser for gjennomføring av valg konsentreres til hvert fjerde år. En slik endring av
257 valgordningen kan også bidra til å øke valgoppslutningen.

258
259 Samiske og andre gruppers interesser ivaretas av de ordinære demokratisk folkevalgte organer i landet.
260 Inntil dette målet er oppnådd, vil vi gjennom valg til Sametinget bruke vår posisjon der til å sikre
261 likebehandling av alle etniske grupper.

262
263 Stemmerett ved kommunevalg skal, i likhet med stortingsvalg, forbeholdes norske statsborgere.

264
265 Det bør innføres oppløsningsrett for Stortinget, sammen med krav om flertallsvotering for etablering av
266 en ny regjering.

267
268 Vi vil sette klarere grenser for forvaltningens adgang til å treffe skjønsmessige vedtak.

269
270 Vi vil at utnevnelser av dommere til Høyesterett skal godkjennes av Stortinget med to tredjedels flertall, og
271 dommere i lavere retter bør utnevnes av domstolsadministrasjonen. Når minst en tredjedel av Stortingets
272 medlemmer krever det, skal Høyesterett avgi uttalelse om hvorvidt en lovbestemmelse er i strid med
273 Grunnloven.

274
275

276 Folkeavstemninger

277 I ulike samfunnsmessig betydningsfulle saker ønsker Fremskrittspartiet at innbyggerne skal kunne benytte
278 seg av folkeavstemning. Avstemningen kan enten gjennomføres som rådgivende eller bindende. Ved
279 bindende folkeavstemning må det legges til grunn at en viss andel av de stemmeberettigede har avgitt
280 stemme. Ved krav om folkeavstemninger må det samles inn underskrifter fra minst ti prosent av de
281 stemmeberettigede innbyggerne til støtte for kravet.

282
283

283 Fremskrittspartiet vil:

- 284 • ta i bruk folkeavstemninger og åpne for bindende folkeavstemninger

285
286

287 Likestilling

288 Alle mennesker er likeverdige, og Fremskrittspartiet vil ikke akseptere diskriminering. På denne bakgrunn er
289 vi imot kvotering. Vi vil fremme likeverd og sikre like muligheter og rettigheter til samfunnsdeltakelse for
290 alle.

291
292 Vi vil bekjempe aldersdiskriminering i arbeidslivet og ellers. Eldre mennesker flest klarer seg selv og er
293 viktige bidragsytere i samfunnet som fortjener respekt og anerkjennelse.

294
295 Ved å anerkjenne samer som urfolk etter ILO-konvensjon nr. 169, gis det grunnlag for at enkelte etniske
296 grupperinger kan gis særrettigheter innenfor et felles bosetningsområde. Samer har en rik kultur og historie,
297 og eget språk, men er ikke et urfolk etter konvensjonens definisjoner. Fremskrittspartiet mener derfor at ILO
298 nr. 169 ikke skal legges til grunn for regulering av forholdet mellom samisk og norsk etnisitet i Norge.

299
300

300 Fremskrittspartiet vil:

- 301 • fjerne lovformuleringer som pålegger kvotering
- 302 • bekjempe aldersdiskriminering
- 303 • at Norge skal tre ut av ILO-konvensjon nr. 169
- 304 • verne om kvinners grunnleggende menneskerettigheter, som lovfestet rett til å ikke bli
305 kjønnslemlestet, tvangsgiftet eller utsatt for negativ sosial kontroll av religiøse miljøer
- 306 • Gjøre likestillingsloven kjønnsnøytral

307
308

309 **Valgfrihet**

310 Selvstendige og ansvarlige innbyggere, som i større grad får ta egne valg uten innblanding fra det
311 offentlige, vil stimulere til mangfold, konkurranse og gode individuelle løsninger. Å stimulere til økt
312 valgfrihet i alle deler av samfunnet er derfor vesentlig for moderniseringen av Norge.

313
314 Konkurranse på leverandørsiden inspirerer til nyskaping, modernisering, teknologisk utvikling,
315 spesialisering, kostnadsreduksjon og effektivisering. Dette ser vi i alle deler av privat sektor der det er
316 etablert forbrukermakt og et velfungerende marked. Varer og tjenester utvikles og leveres på bakgrunn av
317 etterspørselen fra den enkelte forbruker. Derfor ønsker vi valgfrihet i alle offentlige finansierte
318 velferdsgoder. Staten skal gjennom stykkprisfinansiering ta kostanden, og innbyggeren skal velge
319 leverandør.

320
321 For å bidra til valgfrihet og for å ivareta eldre og andre som ikke bruker nye teknologiske løsninger er det
322 viktig at muligheten til å bruke kontanter opprettholdes.

323 **Fremskrittspartiet vil:**

- 325 • sikre enkeltmennesket valgfrihet i offentlig tjenester
- 326 • likestille offentlige og private leverandører
- 327 • at man skal ha frihet til å kunne betale med kontanter i Norge

328

329

330 **Modernisering av offentlig sektor**

331 Det er behov for en modernisering av norsk offentlig forvaltning, med hensikt å forenkle og deregulere
332 samfunnet, og redusere omfanget av offentlig administrasjon. Det gjelder blant annet en reduksjon i antall
333 forvaltningsnivåer og reduksjon i antall direktorater og underliggende etater. En modernisering må
334 avgrense det offentliges virksomhet og skille mellom forvaltningsrollen og tjenesteutøvelsen.

335
336 Dagens ordning med statsforvaltere fører til ulik forvaltning og ulikt bruk av skjønn rundt om i landet. I
337 tillegg bidrar statsforvalterens innsigelsesrett til å undergrave det lokale selvstyret, spesielt i arealsaker, men
338 også gjennom regionalt planarbeid i regi av fylkeskommunene. Vi ønsker derfor å avvikle dagens ordning
339 med statsforvaltere. Samtidig må det etableres gode tilsynsordninger og ordninger for legalitetskontroll
340 som er likeverdige i hele landet, og som ivaretar innbyggernes rettigheter.

341
342 Tilsyn bør være mest mulig uavhengig for å sikre likebehandling mellom private og offentlige
343 tjenesteleverandører, samt sikre at avvik faktisk rettes opp. Enkelte tilsyn kan utføres av private på vegne
344 av det offentlige.

345
346 Konkurranse er viktig for de offentlige virksomhetene. All informasjon om ressursbruk, målte resultater
347 og kvalitet i offentlig sektor skal være offentlig tilgjengelig.

348
349 Krav om utsmykking av offentlige bygg fjernes, og den statlige etaten Kunst i Offentlige Rom (KORO)
350 avvikles.

351 **Fremskrittspartiet vil:**

- 353 • gjennomføre modernisering av offentlig sektor
- 354 • erstatte statsforvalter embeter med en forvaltningsdomstol
- 355 • sikre den private eiendomsretten
- 356 • sikre retten til fritt brukervalg
- 357 • gjennomgå alle offentlige tilsynsordninger for å sikre effektivisering og økt kvalitet
- 358 • gjøre Lov om offentlige anskaffelser mer fleksibel
- 359 • at kostnader ved offentlige utredninger, utvalg og lignende skal synliggjøres
- 360 • fjerne krav om sidemål i det offentlige

361

362

363 **Kommunen**

364 Demokrati og markedsøkonomi skal gi enkeltmennesket makt og innflytelse over sin egen hverdag og eget
365 lokalmiljø.

366
367 Fremskrittspartiet ønsker en større likebehandling av innbyggerne, uavhengig av hvor i landet de bor. Vi
368 vil derfor ha en statlig finansiering av kjerneoppgaver som helse, omsorg og undervisning, slik at disse
369 tjenestene blir likeverdige over hele landet.

370
371 Kommunene utgjør fundamentet i det lokale folkestyret og representerer nærhet, tilhørighet og mulighet
372 for innflytelse for befolkningen. Mange kommuner har nå slått seg sammen for å kunne møte de skjerpede
373 kravene og forventningene i samfunnet. En nedleggelse av fylkeskommunen forutsetter en hensiktsmessig
374 kommunestruktur som ivaretar god tjenesteyting og effektiv bruk av ressursene. Det må være en
375 forutsetning at kommunene kan drive effektivt og levere gode tjenester til folk flest. Fortsatt er det
376 kommuner som er for små og sårbare til å kunne påta seg flere oppgaver.

377
378 Kommunen skal i større grad enn i dag få råde over egne arealer. Dette må også innebære en avgrensning
379 av innsigelsesretten i arealsaker, og at disse må avklares i lov. I dag er det en utstrakt bruk av forskrifter,
380 nasjonale retningslinjer og skjønn som begrenser eiendomsretten og det lokale selvstyret.

381
382 For å stimulere kommunene til å legge til rette for næringsutvikling, bør kommunene få beholde noe av
383 selskapsskatten der hvor verdiene skapes. FrP vil ikke at kommuner som reduserer formuesskatten lokalt
384 skal straffes gjennom inntektssystemet for det. Samtidig bør kommunenes anledning til å innkreve usosial
385 eiendomsskatt avvikles.

386
387 Kommunal tjenesteproduksjon skal skje med høyest mulig kvalitet til lavest mulig kostnad.
388 Brukerundersøkelser, fritt brukervalg, sammenligninger mot andre kommuner og konkurranseutsetting er
389 viktige virkemidler for å sikre innbyggerne gode tjenester. Fremskrittspartiets kommunepolitikere jobber
390 for minst mulig byråkrati, effektiv utnyttelse av skattebetalernes penger, service og JA-holdning i
391 kommunene. Kommunene skal si ja til søknader fra innbyggere og næringsliv om de ikke har veldig god
392 grunn til å si nei. Ansvar for ferdigstillelsesattest overføres fra kommunen til ansvarlig søker.
393 Kontrollansvaret ligger hos kommunen.

394
395 Vi er for konkurranseutsetting og utfordringsrett. Dette vil føre til økt oppmerksomhet rundt egne
396 kostnader og kvalitet.

397
398 **Fremskrittspartiet vil:**

- 399 • legge ned fylkeskommunen
- 400 • gjennomgå statsforvaltningen med sikte på overføring av oppgaver til kommunene
- 401 • fjerne fylkeskommunens/statsforvalterens/Sametingets/Statens Vegvesens og andre offentlige
402 instansers innsigelsesrett til kommunale plan- og arealvedtak

403
404
405

406 **NORGE OG VERDEN**

407 Norsk utenrikspolitikkens fremste oppgave er å sikre norske interesser. Dette må gjøres ved å gripe de
408 positive mulighetene økt internasjonal samhandling gir og verne effektivt mot de truslene den fører med
409 seg. Norske interesser sikres best gjennom et forpliktende internasjonalt samarbeid med sikte på
410 internasjonal avspenning, varig fred, en friest mulig verdenshandel og respekt for grunnleggende
411 menneskerettigheter. Det er likevel viktig å ivareta norsk demokratisk kontroll og ikke avgi suverenitet til å
412 avgjøre viktige politiske spørsmål til andre land, organisasjoner, og internasjonale domstoler.

413
414 Utenriksrepresentasjonen må stå i forhold til norske interesser i de enkelte land, og særlig ta sikte på å
415 bistå næringsliv og norske statsborgere. Forholdene til andre land må bygge på prinsippene om likeverd og
416 frihandel. Frihandel er den beste form for global arbeidsdeling med gjensidige fordeler av samhandel.
417 Norge bør derfor snarest bygge ned handelsbarrierene mot utlandet bilateralt.

418
419 Bistandsbudsjettet skal reduseres kraftig.. Bistanden til nød- og katastrofehjelp gjennom nasjonale og
420 internasjonale organisasjoner, samt den humanitære hjelpen til flyktninger i nærområder til krig og
421 konflikt, skal økes. Bistandsbudsjettet skal også benyttes til å ivareta norske interesser mer direkte,
422 herunder å få returavtaler med land som er opprinnelsesland for asylsøkere og avtaler med potensielle
423 trygge tredjeland for å ivareta asylsøkere og flyktninger.

424
425 Det er viktig å bygge allianser med likesinnede land og støtte opp om demokratiske staters rett til å
426 forsvare seg mot terrorisme og trusler fra naboland. Vi støtter det jødiske folks rett til et nasjonalt
427 hjemland i Israel. Staten Israel anerkjennes som en suveren og demokratisk stat med rett til å beskytte sine
428 innbyggere mot eksterne, eksistensielle trusler.

429
430 Mye av utviklingshjelpen som gis til de palestinske selvstyremyndighetene og til organisasjoner som
431 opererer i de palestinske områdene har ikke bidratt til å skape fred og forsoning. Vi vil derfor jobbe for at
432 det stilles tydeligere krav til midlene som gis til palestinerne. Om kravene ikke oppfylles må dette få
433 umiddelbare konsekvenser, for eksempel gjennom å holde tilbake midler eller å kreve tilbakebetaling.

434
435 Fremskrittspartiet ser med bekymring på økende antisemittisme, og vil jobbe for økt samarbeid og
436 samhandel med Israel. Vi mener at den Norske ambassaden i Israel skal ligge i landets hovedstad
437 Jerusalem.

438
439 USA og Storbritannia er Norges viktigste allierte. Det er viktig at Norge har et godt forhold til USA
440 uavhengig av hvilken administrasjon som styrer landet.

441
442 Kina er et autoritært diktatur som stadig blir mektigere. Menneskerettighetssituasjonen og utviklingen
443 blant annet i Hong Kong er bekymringsfull. Land som står opp mot Kina møtes med restriksjoner fra
444 regimet i Beijing. Det er viktig at Norge samarbeider med andre vestlige land og allierte for å møte den
445 økende utfordringen som Kina representerer.

446
447

448 **Nordområdene og polare områder**

449 Nordområdene er i de senere år blitt mer og mer interessante for Norge så vel som for verden. Den økte
450 interessen skyldes de store mengder naturressurser man har funnet, og de man forventer å finne i
451 fremtiden. I tillegg endrer isen i polhavet seg slik at nye seilingsleder åpnes opp, noe som betyr kortere
452 avstand mellom de østlige og vestlige markedene.

453
454 Sett i lys av denne utviklingen må Norge hevde sin suverenitet i våre deler av nordområdene gjennom
455 utvikling, beredskap og forsvar. Nordområdene og ressursene der må utvikles, forvaltes og høstes på en
456 bærekraftig måte.

457
458 Ved økt aktivitet i nordområdene vil også Norges ansvar for beredskap vokse. Seiling via
459 Nordøstpassasjen og over Polhavet gjør Norge til innfallspport for hele det europeiske markedet og all
460 transport fra Europa gjennom disse ledene vil passere oss. Dette gjør at vi må være i stand til å håndtere
461 større katastrofer i norsk ansvarsområde, både når det gjelder berging av mennesker, skip, installasjoner og
462 verdier. Samtidig vil det kreve en oljevernberedskap av høyeste standard for å sikre oss mot store negative
463 miljømessige konsekvenser.

464
465 Dette vil også åpne for en utvikling av havnefasiliteter og tilhørende infrastruktur i nord, også på Svalbard
466 som ligger plassert midt i området. Det vil i denne forbindelsen bli nødvendig å vurdere om man kan
467 opprettholde de strenge restriksjonene rundt Svalbard, eller om den teknologiske utviklingen gjør at disse
468 kan mykes opp.

469
470 Norges andel av nordområdene inneholder en enorm mengde naturressurser i form av fisk og skalldyr,
471 olje, gass og mineraler. Ren og uberørt natur, tilgang til fornybare energikilder og en unik flora og fauna
472 utgjør også store potensialer for vekst og utvikling. Vi vil legge til rette for at alle disse mulighetene kan
473 benyttes, og vil samtidig legge vekt på innovasjon og forskning som fremmer sameksistens av næringene.

474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493

Norges ansvar som en stabil petroleumsleverandør er meget viktig. Vi vil derfor åpne nye områder i nord for utvinnings- og leteaktivitet innenfor de stramme sikkerhetsreglene vi allerede har.

Et sterkt og operativt forsvar i nordområdene er en nødvendighet for å hevde Norges suverenitet og eierskap til den rikdommen som finnes der. Vi vil derfor styrke alle forsvarsgrener i nord, samt stimulere til økt alliert trening og aktivitet. I tillegg må grensekontrollen mot øst håndheves strengt, men effektivt med hensyn til handel og samarbeid.

Fremskrittspartiet vil:

- fremme vårt eierskap i nordområdene
- øke militær tilstedeværelse og beredskap i Nordområdene blant annet for å hevde suverenitet
- åpne nye områder for utvinning av naturressurser
- øke innovasjon og forskning rettet mot nordområdenes utfordringer, herunder sameksistens av næringer
- øke satsning på infrastruktur som fremmer nye næringer i nordområdene
- vurdere økt aktivitet på og rundt Svalbard
- sikre kraftforsyningen på Svalbard

494 **Norge og Europa**

495 Den Europeiske Union (EU) ble i sin tid opprettet med formål om å fremme fred, frihet og samhandel i
496 Europa. I den senere tid har imidlertid EU utviklet seg i overnasjonal retning. Overstyringen fra Brüssel
497 var en viktig grunn til Brexit. Man har beveget seg vekk fra de opprinnelige tankene, og beveget seg mot et
498 overnasjonalt byråkrati i Brüssel som legger hindringer i veien for folk flest. Derfor er FrP imot norsk
499 medlemskap i EU.

500
501 EØS-avtalen sikrer norsk adgang til EUs indre marked, og er av vital betydning for norsk næringsliv. Det
502 er viktig med forutsigbarhet og klare regler for handel i EØS-området. FrP vil arbeide for å forbedre
503 EØS-avtalen med sikte på å sikre norske interesser.

504
505 Avtalen må på enkelte områder tolkes strengere, og om nødvendig reforhandles, for å bedre ivareta norsk
506 suverenitet og nasjonale interesser. Vi vil også følge nøye med på Storbritannias erfaringer med
507 handelsavtalen de har med EU.

508
509 Det er helt nødvendig å redusere eksporten av, og tilgangen til, norske velferdsytelser, samt benytte
510 muligheten til permanent grensekontroll. Vi må i større grad utnytte handlingsrommet ved bruk av
511 tilpasningstekster og reservasjonsretten.

512
513 Ytre Schengen-grense er under sterkt press, og flere Schengenland har liten evne til å kontrollere egen
514 yttergrense, med de følger at personer ukontrollert strømmer illegalt inn i Schengenområdet. Denne
515 problemstillingen må gripes tak i og løses, dersom avtalen skal videreføres i sin nåværende form. Norge
516 bør bidra til å styrke Schengens yttergrenser.

517
518 I Europa som område vil vi arbeide for en liberalisering av økonomien for å fremme vekst og
519 velferdsutvikling. Det er viktig med et godt samarbeid med Europa for å søke gode løsninger når det
520 gjelder spørsmål om sikkerhetspolitikk, miljøpolitikk, kriminalpolitikk og politiske områder som i sterk
521 grad relaterer seg til frihandel, felles konkurranseregler og menneskelig frihet. Det er viktig at
522 rammebetingelsene i EØS- området er konkurransedyktig med resten av verden og at ikke sær- europeiske
523 regler bidrar til å utkonkurrere virksomheter i en internasjonal konkurranse.

524
525 **Fremskrittspartiet vil:**

- 526
- arbeide for et fortsatt nei til norsk medlemskap i EU

- 527 • at norsk eksport av olje, gass, fisk og elektrisk strøm dreier seg om viktige nasjonale ressurser som
- 528 skal være underlagt norsk lovgivning og jurisdiksjon
- 529 • heve terskelen for å få del i norske velferdsgoder i forbindelse med arbeidsinnvandring fra EU.
- 530 Disse ytelsene bør lønns- og prisjusteres
- 531 • vurdere fortløpende om Norge er tjent med fortsatt medlemskap i Schengen dersom man ikke får
- 532 kontroll på yttergrensene
- 533 • at Norges handel med EU skal styres gjennom EØS-avtalen, men deler av EØS-avtalen bør
- 534 reforhandles
- 535 • ikke akseptere at Norge går med i en felles europeisk asyl- og innvandringspolitikk
- 536
- 537

538 **Bistand**

539 Norge skal føre en utviklingspolitikk som bidrar til å ivareta også våre egne interesser. Stat til stat-bistand
 540 bør i utgangspunktet begrenses til et minimum. Det bør ikke etableres nye bistandsavtaler der disse
 541 midlene forvaltes av stater som Norge ikke anser som demokratiske eller ikke har kontroll over hvordan
 542 midlene brukes til formålet. Norge bør også fryse midler som allerede er gitt hvis det begås grove brudd
 543 på menneskerettigheter eller landet nekter å ta imot sine egne borgere som ikke har fått opphold i Norge.

544 Betydelige deler av utviklingsbudsjettet skal gå til å fremforhandle avtaler med trygge tredjeland om
 545 løsninger på asylområdet, for å sikre returavtaler og ikke minst til å sikre humanitær hjelp og utvikling i
 546 flyktningeleirer og landene som huser disse.

547 Utviklingslandene må gis mulighet til økonomisk utvikling. De må derfor få adgang til å eksportere sine
 548 varer til Norge uhindret av restriksjoner, kvoter, toll og avgifter. Vi kan ikke godta en bistandspolitikk som
 549 går ut på å bygge ut et produksjonsapparat i fattige land, for deretter å begrense vareflyten fra de samme
 550 landene. Staten bør legge til rette for at norsk næringsliv kan etablere seg og investere i fattige land. Det er
 551 gjennom utvidet handel med de fattige landene vi kan gi våre beste bidrag.

552 Fremskrittspartiet vil at humanitær innsats særlig skal ta i betraktning barns, og spesielt unge jenters
 553 sårbarhet i humanitære kriser, for å hindre barneekteskap og annen kjønnsbasert vold. Vi vil at kamp mot
 554 denne type skadelige skikker skal være en viktig satsing i norsk utviklingspolitikk. Dette bør gjøres i
 555 samarbeid med sterke aktører i det sivile samfunn.

556 Norge skal yte humanitær nødhjelp til land og områder som er utsatt for akutte kriser, som for eksempel
 557 naturkatastrofer, krig, terror og sultkatastrofer.

558 De frivillige organisasjonene gjør mye bra. Vi ønsker å legge til rette for å øke skattefradraget for gaver til
 559 frivillige, samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner. Samtidig er det slik at administrasjonskostnadene
 560 utgjør en uforholdsmessig stor del av de samlede utgiftene. Det vil være naturlig å stille krav til de frivillige
 561 organisasjonenes egenandel.

562 Vi bør styrke virkemidler som stimulerer norsk næringsliv til å satse i utviklingsland. Dette vil komme
 563 både norske interesser og utviklingslandenes interesser til gode.

564 Utviklingsland nedbetaler mer på gjeld enn hva som gis i bistand. Derfor vil ettergivelse av gjeld være til
 565 stor hjelp for å få til ønsket utvikling. Det må imidlertid kunne stilles krav til land som får ettergitt gjeld.
 566 Det enkelte lands arbeid for demokrati og markedsøkonomi, samt arbeid mot korrupsjon, vil være viktige
 567 kriterier.

568 Det bør også vurderes å fryse gjeld for en tidsavgrenset periode for enkeltland som rammes av store
 569 naturkatastrofer som flom, tørke osv. slik at landet kan bruke ressurser til å berge liv og helse for sine
 570 innbyggere.

571 **Fremskrittspartiet vil:**

- 581 • finansiere bistandsprosjekter i land som vil akseptere asylsentre på sitt territorium og fungere som
- 582 trygge tredjeland
- 583 • bruke betydelige deler av bistandsbudsjettet på flyktningeleirer og land i nærområdene til krig og
- 584 konflikt for å bedre situasjonen for mennesker på flukt og lokalbefolkningen i området
- 585 • innføre frihandel ved å bygge ned importrestriksjoner som særlig rammer u-land
- 586 • oppmuntre til frivillig bistand gjennom humanitære organisasjoner
- 587 • gi hjelp til land som uforskyldt er kommet i nød ved naturkatastrofer og tilsvarende
- 588 • unngå at norsk bistand bidrar til korrupsjon og terrorisme begrense bistandsbudsjettet til
- 589 maksimalt 0,7% av BNI
- 590 • at Norge viser sin støtte til demokratiske stater som er utsatt for internasjonal terrorisme eller
- 591 trusler fra andre land
- 592 • at fungerende returavtaler skal være en forutsetning for å motta norsk bistand

593
594

595 **Menneskerettigheter**

596 Fremskrittspartiets liberalistiske grunnsyn bygger på at alle mennesker har visse universelle friheter og
 597 rettigheter uavhengig av hvor i verden de bor, slik som ytringsfrihet, trosfrihet og beskyttelse av privat
 598 eiendomsrett. Dette betyr at vi vil arbeide for å spre kunnskap om menneskerettigheter og bekjempe vold
 599 og undertrykkelse, for eksempel kjønnslemlestelse, tvangsekteskap, menneskehandel og seksuelt misbruk
 600 av barn.

601

602 Det er helt avgjørende at de grunnleggende sivile og politiske menneskerettighetene ikke mister sin
 603 moralske og rettslige slagkraft. Likevel er det en fare for at en for vid tolkning av sosiale og økonomiske
 604 menneskerettigheter på sikt kan undergrave tilliten og troverdigheten til menneskerettighetene.

605

606 Dialog er ikke alltid tilstrekkelig. I enkelte tilfeller vil det være mest hensiktsmessig å stå sammen med
 607 andre demokratiske allierte for å legge press på enkeltland.

608

609 Noen ganger er det uansvarlig å opprettholde økonomiske relasjoner og kontakt med enkelte stater. Vi vil
 610 derfor støtte internasjonale boikottaksjoner og sanksjoner mot stater som konsekvent bryter
 611 menneskerettighetene på en særlig brutal måte eller som står bak eller finansierer terroraksjoner i andre
 612 land.

613

614 FN bør konsentrere seg om krigsforebyggende og fredsskapende arbeid, humanitært arbeid og kriseinnsats
 615 samt beskyttelse av menneskerettigheter. Organisasjonen og dens underorganisasjoner har utviklet store
 616 byråkratier med enorme administrasjonskostnader. Det er på tide med en kritisk gjennomgang av Norges
 617 ressursbruk inn i disse organisasjonene og hvordan pengene blir forvaltet. Utgangspunktet må være å se
 618 om Norges interesser ivaretas gjennom denne ressursbruken. Fremskrittspartiet vil arbeide for at
 619 organisasjonen og dens underorganisasjoner må reorganiseres og effektiviseres og at omfanget av kostbare
 620 globale og regionale konferanser begrenses. I tillegg har diktatoriske stater stor innflytelse og hindrer tiltak
 621 for å stoppe krig og undertrykking. Norge bør ta initiativ til en grunnleggende debatt i FN om forholdet
 622 mellom FN, folkeretten og totalitære stater, og arbeide for at land som konsekvent undertrykker sine
 623 innbyggers grunnleggende rettigheter, ikke gis plass i komiteer og utvalg i FN som har som sin fremste
 624 oppgave å fremme slike rettigheter.

625

626 Vi vil aktivt motarbeide alle former for overgrep og kjønnsbasert og kollektiv forskjellsbehandling som i
 627 dag begrunnes og forsvares ut fra religion. FrP mener enkeltmenneskets frihet trumfer all religiøs praksis
 628 som er til hinder for dette.

629

630 **Fremskrittspartiet vil:**

- 631 • prioritere arbeid for universell aksept av menneskerettighetene
- 632 • vektlegge menneskerettigheter og demokratiske prinsipper som en del av integreringsarbeidet
- 633 • at FN skal effektiviseres og prioritere fredsskapende operasjoner, humanitært arbeid og
- 634 kriseinnsats samt hindre vedvarende grove brudd på grunnleggende menneskerettigheter

- 635 • gjennomgå Norges ressursbruk i FN-systemet og evaluere om Norges interesser blir ivaretatt
636
637

638 Nordmenn i utlandet

639 Fremskrittspartiet konstaterer at mange, og stadig flere, nordmenn velger å flytte permanent eller å bo i
640 utlandet over lengre tid. Særlig mange pensjonister, både uføre og alderspensjonister, velger dette med
641 sikte på helsebringende effekter på grunn av klima. Men vi ser også at stadig flere folk i arbeid velger å bo
642 helt eller delvis i andre land. Dette medfører enkelte problemstillinger, både når det gjelder trygdeytelser,
643 omsorg, rehabilitering og skattemessige forhold.

644 Vi vil gjøre det enklere for nordmenn å bo, jobbe og tilbringe pensjonisttilværelsen i utlandet gjennom
645 enklere regler for skatt, skattemessig utflytting og rettigheter gjennom folketrygden.
646 Norge bør fremforhandle skatteavtaler med flest mulig land for å unngå risiko for dobbeltbeskatning, og
647 de nye skatteavtalene skal utformes med basis i OECDs mønsteravtale. Som overordnet prinsipp skal man
648 inneha, og opparbeide seg, rettigheter i det landet man er skattepliktig til. Kildeskatten for nordmenn som
649 er skattemessig utflyttet bør fjernes. Pensjonsytelser er individuelt opparbeidede rettigheter, og skal ikke
650 avkortes selv om pensjonisten velger å bosette seg i land med lavere kostnadsnivå enn Norge.
651

652 Nordmenn som er bosatt i utlandet, men som har rettigheter til norske helsetjenester gjennom frivillig
653 deltakelse i folketrygden, eller fordi de foreløpig ikke er skattemessig utflyttet, gis mulighet for å oppholde
654 seg i Norge utover fastlagte tidsperioder dersom det er til nødvendig helsemessig behandling.
655

656 Fremskrittspartiet vil:

- 657 • forbedre godkjenningsrutiner når det gjelder ytelser i utlandet
- 658 • motarbeide enhver form for dobbeltbeskatning av utflyttede nordmenn
- 659 • at velferdsytelser som mottas i utlandet (ikke pensjon) skal lønns- og prisjusteres etter det landet
660 man bor i
- 661 • endre den særnorske 4-årsregelen knyttet til skattemessig utflytting
- 662 • fjerne kravet om at man selv eller sine nærmeste ikke kan disponere bolig i Norge i forbindelse
663 med skattemessig utflytting
- 664 • fjerne kildeskatten
- 665
- 666
- 667
- 668
- 669

670 FORSVAR

671 Forsvar og Sikkerhet

672 Ivaretagelse av innbyggernes sikkerhet er en av statens grunnleggende og viktigste oppgaver.

673 Norge skal følge NATOs ambisjon om en økonomisk ramme på minst 2 % av BNP til Forsvaret.

674 Fremskrittspartiet vil at store investeringer i forsvaret skal skje utenfor det ordinære forsvarsbudsjettet.
675 Dette anses som spesielt viktig ved anskaffelse av nye og kostbare våpensystemer og plattformer som
676 eksempelvis fly, fartøy og kampvogner.

677 Forsvarspolitikken fastsettes ut fra trusselbildet og langsiktige sikkerhetspolitiske behov. Forsvars- og
678 sikkerhetspolitikken må sees i et bredt perspektiv, der både potensielle konfliktscenarioer,
679 alliansetilørighet og politiske hensyn må legges til grunn.

680 Et endret sikkerhetspolitisk bilde i arktiske og våre nære havområder bekrefter den strategiske
681 betydningen Norge har i NATO. Russlands militære opprustning og økende aktivitet i våre nærrområder
682

686 bekrefter dette. Norges fiskeriressurser og forekomster av olje og gass i de samme havområdene gjør at
687 Norsk militær tilstedeværelse er påkrevd og må økes.
688
689 Norge må med egne ressurser selv kunne håndtere første fase av en krise og konflikt i landet og særlig i
690 nordområdene. Alliert mottak må sikres gjennom vår evne til å opprettholde suverenitet i en
691 innsettelsesfase og i rammen av totalforsvaret.
692
693 Forsvarsstrukturer er krevende å endre, men sikkerhetsbildet kan endre seg raskt. De senere års utvikling
694 bekrefter dette. Strukturer som er bygget opp, og kapasitetene som er implementert, må derfor være
695 robuste, forberedte og fleksible.
696
697 Internasjonal terrorisme representerer en alvorlig dimensjon i de sikkerhetspolitiske vurderingene. Videre
698 utgjør spredning av masseødeleggelsesvåpen uforutsigbarhet. Norge er også utsatt for slike trusler og dette
699 må bli tatt på det høyeste alvor.
700
701 Et intensivt internasjonalt samarbeid er avgjørende for å forhindre krig, krise og konflikt. Bekjempelse
702 av terror må skje i en internasjonal ramme. Norge skal stille opp for våre allierte når det trengs. Dette er
703 en forutsetning for at Norge skal få alliert støtte i krig og krise. Økt globalisering har gitt nye utfordringer
704 som spredning av epidemiske sykdommer, organisert kriminalitet, store flyktningstrømmer og
705 fundamentalisme. Slike forhold må vektlegges når Norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk skal fastsettes i
706 den neste perioden.
707
708 Islamsk fundamentalisme har ekspansive ambisjoner. Islamister søker allianse med mål om å bekjempe
709 dem som defineres som vantro og felles fiender. Dette gjør trusselen fra ekstremistene stor og farlig.
710 Norge skal sammen med sine allierte bidra til bekjempelse av islamsk ekstremisme og jihadisme.

711
712

713 **Alliansepolitikk – NATO**

714 NATO er hjørnesteinen i Norges sikkerhets- og forsvarspolitik. Norge skal være et aktivt medlem og
715 delta på felles trening og øvelser med styrker fra øvrige medlemsland.

716
717 NATO har økt oppmerksomheten mot nordområdene. Det er i Norges interesse å bidra til at dette
718 fokuset opprettholdes og videreutvikles. Militære øvelser bidrar til fellesskap og koordinering av militære
719 strategier og kapasiteter. Norge skal legge forholdene til rette for økt trening og øvingsaktivitet i Norge
720 med særlig fokus på styrker fra USA, Storbritannia, Nederland, Tyskland og Frankrike, samt Finland,
721 Sverige og Danmark innenfor NATO-rammen

722
723 Bilaterale forsterkningsavtaler vil også i fremtiden være en avgjørende del av norsk sikkerhetspolitikk.
724 Dette må videreutvikles, og det må legges til rette for at flere nasjoner ønsker slike avtaler.
725 USA er Norges viktigste allierte. Det er derfor særlig viktig å videreføre og videreutvikle det strategiske
726 partnerskapet med USA. Det er avgjørende at vi særlig prioriterer amerikansk trening og øving i Norge og
727 ikke minst lagring av amerikansk materiell. Et tett og godt samarbeid innen etterretning er i felles interesse
728 og må videreutvikles.

729
730 Ved opprettelsen av JOINT FORCE COMMAND NORFOLK har NATO og USA vist at våre områder
731 er av stor betydning. Norge må derfor bidra sterkt inn i denne kommandoen med kunnskap og personell.
732 Nordsjøstrategien skal videreføres uten at det skal gå på bekostning av vårt samarbeid med USA.
733 Utviklingen av forsvaret i våre naboland har også betydning for Norge. Til tross for at Sverige og Finland
734 står utenfor NATO, deler de nordiske land et felles sett med verdier, noe som gjør forsvarssamarbeid

735 naturlig. Noe av samarbeidet gjøres innenfor rammen av NATOs partnerskap for fred (PFP), men det er
736 også viktig å styrke det nordiske samarbeidet.

737

738 Med et uforutsigbart og økt trusselbilde i vår nære områder vil vi prioritere aktivitet i rammen av NATO.

739 Det betyr at operasjoner i regi av FN vil bli nedprioritert.

740

741 **Fremskrittspartiet vil**

742 • at samvirke, øvelse og trening med våre allierte, samt NATOs partnerland, styrkes og
743 videreutvikles

744 • at FN-operasjoner ikke må gå på bekostning av internasjonale operasjoner med nære allierte

745

746

747 **Det norske forsvar**

748 Trusselbildet har vist seg å endre seg raskere enn vår evne til å forsvare oss. Det krever et fleksibelt og
749 raskt mobiliserbart forsvar med evne og vilje til å kunne bygge en solid terskel. Det må derfor bygges en
750 solid «grunnmur» innen logistikk, beredskap og totalforsvar.

751

752 Verneplikten gjelder for alle norske statsborgere. Antallet som avtjener førstegangstjeneste, skal økes
753 betydelig. Verneplikten gir forsvaret en forankring i hele folket, bidrar til forsvarsvilje og tydeliggjør at
754 forsvaret av landet er en grunnleggende og felles oppgave.

755

756 Samarbeidet med organisasjoner som bidrar til forsvarsevne og vilje skal fortsette. Særlig skal samarbeid
757 med reserveoffiserer vektlegges. En videreutvikling og styrking av totalforsvaret er avgjørende for
758 forsvarsevne og mulighet til å sikre alliert mottak.

759

760 Heimevernet er en viktig del av det norske forsvaret. Vi vil videreutvikle befals- og soldatutdanning med
761 egen rekruttskole for Heimevernet basert på fire måneders utdanning.

762

763 Forsvarets logistikkorganisasjons (FLO) evne til å understøtte nasjonale operasjoner og allierte
764 forsterkninger må styrkes, herunder sikre tilstrekkelig beredskapslager. Det må gjeninnføres militær
765 organisering, ledelse og kommando i FLO, for bedre å kunne understøtte forsvaret i krise og krig.

766

767 Norge har høyt teknologisk og avansert forsvarsindustri som bidrar til å styrke Forsvaret og norsk
768 beredskap. Forsvarsindustrien er en trygg leverandør, og samspillet mellom industrien og Forsvaret bidrar
769 til økt forståelse for materiellets teknologi og funksjonalitet. Det er derfor viktig med fortsatt gode
770 rammebetingelser for forsvarsindustrien.

771

772 Forsvarsindustrien er også en betydelig bidragsyter innenfor norsk næringsliv generelt og bidrar til
773 utvikling av ny teknologi og flerbruksteknologi innenfor en rekke felt. Samarbeid med Forsvarets
774 Forskningsinstitutt styrker vekselvirkningen mellom Forsvarets operative evne og høyteknologi.

775

776 **Fremskrittspartiet vil:**

777 • øke Forsvarets årlige budsjett til minst 2 % av BNP, i tråd med NATOs ambisjoner

778 • styrke og utvikle verneplikten og innkalle flere til førstegangstjeneste

779 • at forsvarssjefen må tildeles rollen som selvstendig og uavhengig etatsjef

780 • styrke Forsvarets tilstedeværelse i hele landet, særlig i nordområdene

781 • etablere en mobiliseringsbasert brigade på Østlandet

782 • omorganisere Forsvarsbygg under forsvarssjefen for å friggi ressurser til operativ virksomhet

783 • sikre at befalskorpset får forutsigbare arbeidsforhold og utdanningsløp, og rimelig kompensasjon

- 784 • ikke tillate synlig religiøse, ideologiske eller politiske symboler som en del av Forsvarets uniformer
- 785 • styrke Forsvarets veteranadministrasjon og utvide forsvarrets oppfølgingsplikt etter endt tjeneste
- 786 • sikre at etterretningstjenesten kontinuerlig har rammebetingelser for å kunne løse sitt oppdrag
- 787 • sikre at Forsvaret utgjør en avskrekkende terskel, med evne til mobilisering og mottak av allierte
- 788 • sikre alle forsvarsgreners evne til kommando og samvirke i felles operasjoner og med allierte
- 789 • øke kampkraften i Forsvaret ved å gjennomføre nødvendige anskaffelser
- 790 • styrke og utvide Heimevernet
- 791 • styrke og videreutvikle Kystvakten, både for oppgaver i fredstid og i krig og krise
- 792 • sikre luftforsvaret nok ressurser til innføring av nye systemer samtidig som gamle systemer driftes
- 793 • styrke Forsvarets logistikkorganisasjons (FLO) og gjeninnføre militær ledelse og kommando
- 794 • styrke Cyberforsvarets evne til å bekjempe cyberangrep og til understøttelse av operasjoner
- 795 • styrke og videreutvikle spesialstyrkene med nødvendig fly- og helikopterstøtte
- 796 • styrke totalforsvarets evne til å støtte alliert mottak

797
798
799

800 **INNVANDRING OG INTEGRERING**

801 Migrasjonsstrømmen i 2015 avslørte med all mulig tydelighet at dagens asylsystem ikke er bærekraftig,
802 hverken utfra et økonomisk, demografisk, sosialt, sikkerhetspolitisk eller humanitært perspektiv. Samtidig
803 viser FN's befolkningsprognoser en betydelig vekst de neste tiårene. Stor befolkningsøkning, uro og
804 konflikt i land og regioner hvor mange asylsøkere kommer fra, tilsier at presset mot Europa kommer til å
805 bli stort i årene som kommer.

806
807 Dagens asylsystem hjelper de mest ressurssterke som har råd til å betale menneskesmuglere, og etterlater
808 millioner av ressursvake mennesker i den ytterste nød. Det kan også bidra til fremmedfrykt, terror og
809 økte konflikter i Norge og Europa. Fremskrittspartiet vil derfor arbeide for å innføre et nytt og mer
810 rettferdig og humant internasjonalt asyl- og flyktningesystem som sikrer en begrenset og kontrollert
811 innvandring der nasjonalstatene bestemmer hvor mange som skal få opphold.

812
813 Norge har i løpet av en generasjon gjennomgått en av de mest radikale demografiske endringene i et
814 vestlig land i moderne tid. I 1970 var det bare 6 000 personer med ikke-vestlig bakgrunn i Norge, og i
815 1990 bare 83 000. Men i løpet av de siste 30 årene har den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen økt med
816 nesten en halv million personer, og utgjorde 578 000 personer i 2020. Tempoet i innvandringen er ikke
817 bærekraftig for velferdsmodellen vår og det norske samfunnet.

818
819 Innvandrings- og integreringsfeltet er et følelsesladd område. For å bidra til et mer solid og mangfoldig
820 faktagrunnlag bør det vurderes å opprette et nasjonalt senter for studier av langsiktige konsekvenser av
821 høy ikke-vestlig innvandring for demografi, økonomi, sosiale forhold, radikaliserings, terror og nasjonal
822 sikkerhet. I denne forbindelse bør det også gjennomføres en evaluering av Forskningsrådets arbeid på
823 feltet.

824
825

826 **Et nytt asylsystem**

827 Et nytt asylsystem skal bygge på prinsippet at det skal være umulig å få opphold i Norge gjennom å
828 komme til grensen som asylsøkere. På sin vei til Norge og Europa har de aller fleste migranter reist
829 gjennom flere trygge land. Alle som kommer til Norge uten gyldig innreisepapirer, skal avvises ved
830 grensen og returneres – ikke til fare, men til et trygt land. De som kommer inn i Norge og leverer en
831 asylsøknad, skal overføres til et asylsenter i utlandet. Norge skal inngå avtaler med trygge tredjeland for å
832 få på plass slike tilbud ved hjelp av bistanospenger. Det skal ikke være mulig å oppsøke et slikt asylsenter
833 direkte for å søke om asyl. De som innvilges retten til asyl skal få opphold i det trygge tredjelandet. Om
834 dette asylsystemet innføres for hele Europa vil drukningene i Middelhavet stanse, menneskesmuglere blir
835 satt ut av spill og europeiske land kan igjen ta kontrollen over sine grenser.

836

837 Asylstrømmen til Norge vil stoppe opp og vi skal bruke en større del av bistandsbudsjettet til humanitært
838 arbeid i nærområdene, migrasjonsforebyggende tiltak og drift av asylsentre i trygge tredjeland. FNs
839 flyktningetilbud skal rustes vesentlig opp, og Norge bør ta en ledende rolle i dette arbeidet. Forholdene for
840 flyktninger i nærområdene må forbedres gjennom at mer penger kanaliseres dit. Det er viktig å gi
841 menneskene i disse leirene et tilbud som gir noe å leve for og framtidsutsikter, ikke bare et sted å eksistere.
842 Norge og andre land skal selv bestemme hvor mange kvoteflyktninger de ønsker å motta gjennom FN-
843 systemet.

844

845 På denne måten vil Norge bruke de store pengene på å hjelpe de mange i nærområdene, istedenfor de få
846 som har ressurser til å komme seg til Norge ved hjelp av menneskesmuglere.

847

848 **Fremskrittspartiet vil:**

- 849 • innføre et nytt asylsystem i Norge og Europa
- 850 • stoppe muligheten til å få opphold ved å søke asyl ved grensen
- 851 • opprette asylsenter utenfor Europa hvor alle asylsøkere som kommer til Norge blir sendt for å få
852 behandlet søknaden
- 853 • at asylsøkere som får innvilget asyl får opphold i et trygt land Norge har avtale med
- 854 • bruke bistandsmidler til å få til avtaler med trygge tredjeland for å opprette asylsenter
- 855 • bruke bistandsmidler for å få på plass omsorgssenter for mindreårige asylsøkere
- 856 • vurdere å opprette et nasjonalt senter for studier av langsiktige konsekvenser av høy ikke-vestlig
857 innvandring
- 858 • trekke Norge fra FNs migrasjonsavtale

859

860

861 **Mottak av flyktninger i Norge**

862 Et nytt asylsystem gir Norge kontroll på innvandringen. Fremskrittspartiet vil legge til rette for at Norge
863 kan ta et lavt antall flyktninger gjennom UNHCR/FNs Høykommissær. Antallet skal fastsettes av
864 Stortinget, men privatpersoners engasjement bestemmer om hele kvoten utløses.

865

866 Mange nordmenn har et stort ønske om å hjelpe flyktninger. Mange har også ressurser til å hjelpe.
867 Fremskrittspartiet ønsker å gi privatpersoner muligheten, enten alene eller ved å gå sammen, til å ta
868 ansvaret for flyktninger som hentes til Norge og sponse dette. Kommunen der flyktningene skal bosettes
869 må godkjenne bosettingen og de må gi norskundervisning og følge opp introduksjonsprogrammet.
870 Privatpersonene forplikter seg til å ta ansvaret for å følge opp integreringsprosessen til flyktningene de
871 første fem årene i Norge, herunder også å finne husvære og dekke deler av den økonomiske kostnaden.
872 Det må inngås en kontrakt mellom kommunen, staten og eventuelt frivillige organisasjoner som ønsker å
873 delta i integreringsdugnaden.

874

875 Det er staten som står for utvelgelsen og oppstiller klare integreringskriterier for de kvoteflyktningene som
876 inviteres til Norge. Staten skal også bidra med hoveddelen av finansieringen de første 5 årene.

877 Fremskrittspartiet vil prioritere kristne forfulgte minoriteter, som ikke er trygge i eget land og i sine
878 nærområder, i utvelgelsen av flyktninger.

879

880 Det finnes tusenvis av foreldreløse krigsbarn rundt om i verden som har et stort behov for hjelp og
881 beskyttelse. Fremskrittspartiet tror at noen norske familier kunne tenke seg å hjelpe disse om de fikk
882 muligheten. Derfor ønsker vi å arbeide for at norske familier kan adoptere foreldreløse mindreårige
883 flyktninger som lever under håpløse forhold i flyktningleirer. Å legge til rette for frivillig adopsjon vil være
884 et viktig bidrag for foreldreløse krigsofre. På denne måten vil vi også sikre integreringen fordi det ikke er
885 staten som tar foreldrerollen. For å få til dette må Norge arbeide for at UNHCR endrer policy og legger til
886 rette for at barn uten foreldre i verdens flyktningleirer kan adopteres.

887

888 Kvoteflyktningene skal før avreise til Norge få en grundig og realistisk opplæring i hvilke forventninger til
889 integrering som gjelder her i landet og hvilke verdier Norge er tuftet på. Det må settes krav til
890 integreringsvilje hos dem som overføres til Norge, og norske myndigheter som står for utvalget skal legge
891 vekt på evnen til å tilpasse seg norske forhold. Kulturkollisjoner mellom flyktninger og det norske

892 samfunn taper begge parter på. Overføringsflyktninger over 18 år skal signere en kontrakt med UDI der
893 man aksepterer norske lover og verdier knyttet til likestilling, barneoppdragelse, demokrati, ytringsfrihet
894 og religionsfrihet. Ved brudd på kontrakten, kan man ikke tildeles statsborgerskap, og ved alvorlige brudd
895 kan UDI inndra oppholdstillatelsen.

896

897 **Fremskrittspartiet vil:**

- 898 • ta imot et lavt antall kvoteflyktninger årlig
- 899 • prioritere kristne forfulgte minoriteter ved mottak av kvoteflyktninger
- 900 • gjennomføre obligatorisk, grundig og realistisk opplæring i forventninger og norske verdier før
- 901 flyktninger får komme til Norge
- 902 • innføre en samfunnskontrakt der flyktninger forplikter seg til å respektere norske lover og verdier
- 903 • åpne for å inndra eller frata oppholdstillatelse og rett til statsborgerskap ved brudd på kontrakten
- 904 • innføre en ordning der privatpersoner gis ansvaret for bosetting og oppfølging av
- 905 kvoteflyktninger. Kommunen må godkjenne bosettingen og gi
- 906 norskopplæring/introduksjonsprogram
- 907 • arbeide for at det skal bli mulig med frivillig adopsjon av et begrenset antall mindreårige og
- 908 foreldreløse flyktninger som oppholder seg i flyktningleirer
- 909 • at personer uten oppholdstillatelse som er ansett å utgjøre en fare for samfunnet skal interneres

910

911

912 **Asylsøkere**

913 Så lenge dagens asylsystem får bestå, vil presset mot Europa bestå. Det er grunn til å frykte at en fortsatt
914 innvandring av asylsøkere, av bare tilnærmet det omfang som man har hatt i de senere år, vil føre til
915 alvorlige motsetninger og verdikonflikter mellom folkegrupper i Norge på sikt.

916

917 Behandlingstiden for asylsøknader og bosetting må ned. Det er ikke akseptabelt at folk skal oppholde seg i
918 asylmottak over lang tid. Dette er særdeles viktig når barn er involvert. Asylsøknader bør behandles i løpet
919 av maksimalt seks måneder, og asylsøkere skal sitte i lukkede asylmottak i påvente av avklart identitet.
920 Det må være en klar forutsetning at asylsøkere som har fått midlertidig oppholdstillatelse i Norge, skal
921 reise hjem til sine respektive hjemland når forholdene gjør det forsvarlig.

922

923 Enslige mindreårige asylsøkere skal ikke gis opphold på bakgrunn av alder. Det er beskyttelsesbehovet
924 som skal være førende uansett alder. Enslige mindreårige skal ikke gis rett til familiegjenforening.

925

926 Fremskrittspartiet vil føre en restriktiv politikk når det gjelder å innvilge asyl. Asylinstituttet er et meget
927 viktig verktøy for å gi beskyttelse til mennesker som er reelt truet, og må ikke misbrukes i noen form.
928 Asylstatus skal bare innvilges etter individuell behandling og grundig vurdering av søknader, og skal som
929 hovedregel kun lede til midlertidig opphold. Ankemuligheter for avslag om opphold skal i hovedsak
930 begrenses til en ankeinstans.

931

932 I Norge kan man få permanent opphold etter fem år. Fremskrittspartiet vil stramme dette kraftig inn, og
933 mener permanent opphold ikke skal gis før etter åtte år. For å få dette skal man ha plettfri vandel og
934 kunne forsørge seg selv.

935

936 Å oppgi falsk identitet overfor norske myndigheter er å anse som en kriminell handling som kvalifiserer til
937 utvisning og at oppholdstillatelse ikke skal gis. Tvungen retur av asylsøkere med avslag kan finne sted til
938 første asylland, opprinnelseslandet, antatt opprinnelsesland eller et annet land i den regionen
939 vedkommende antas å ha kulturell tilknytning til. Norge bør fremforhandle returavtaler med flere land, og
940 dette skal kobles til den generelle bistandspolitikken.

941

942 **Fremskrittspartiet vil:**

- 943 • at asylsøkere oppholder seg i lukkede mottak inntil asylsøknaden er ferdig behandlet
- 944 • sørge for at vedtak på utlendingsområdet aldri kan gis utsatt iverksettelse under behandling av en
945 omgjøringsbegjæring i UNE

- 946 • stramme inn på retten til klageadgang
- 947 • avvikle særordningene for fri rettshjelp på utlendingsområdet
- 948 • avvikle alle alderskriterier for asylsøkere og utelukkende vurdere beskyttelsesbehov
- 949 • fjerne retten til beskyttelse dersom man har reist gjennom eller oppholdt seg i et trygt land før
- 950 man søker asyl
- 951 • permanent oppholdstillatelse kan først innvilges etter åtte år, forutsatt plettfri vandel og
- 952 selvforsørgelse

953
954

955 **Være med å bygge opp hjemlandet**

956 Personer som har fått avslag eller som oppholder seg i Norge ulovlig skal sendes ut. Rutinene for
957 uttransport må forbedres. Det er viktig å få på plass gode returavtaler med mottakerland. Dersom et land
958 nekter å ta imot egne borgere, bør dette få konsekvenser for blant annet norsk bistand.

959

960 Flere flyktninger må motiveres til å reise tilbake til hjemlandet sitt når det har blitt trygt. Norge har hatt en
961 tilbakevending- eller repatrieringsordning i flere tiår, men den er lite benyttet. Det er viktig at folk reiser
962 hjem og er med på å bygge opp sitt eget hjemland. Fremskrittspartiet vil derfor legge til rette for en
963 returpakke etter dansk modell. Satser må utredes nærmere, men nivået må kraftig opp fra dagens nivå på
964 15 000 NOK per person. Vilkåret er at man frasier seg eventuelt oppholdstillatelse og/eller norsk
965 statsborgerskap.

966

967 I tillegg til å avlaste velferdsordninger vil vi på denne måten hjelpe mennesker å vende hjem. De som
968 vender hjem, vil bidra med sårt tiltrengte menneskelige og økonomiske ressurser. Avsenderlandet trenger
969 sine flyktninger til å bygge opp igjen landet. Returarbeidet må styrkes. Derfor skal det innføres et
970 tydeligere ansvar og målsettinger for IMDI og UDI knyttet til retur. En sentral oppgave skal være å
971 forberede personer på tilbakevendingen, pleie kontakten med myndighetene i områdene der
972 tilbakevending er mulig og hjelpe til både med det økonomiske og praktiske for de som skal vende tilbake
973 til sitt hjemland.

974

975 Det sitter svært mange flyktninger i leire i sine nærområder. Svært mange ønsker å returnere til sine
976 hjemland når det er trygt. Det kan være svært vanskelig for dem som har mistet alt å returnere til sitt
977 hjemland. Ofte er hjemmet borte og infrastrukturen rasert. Det er likevel av stor viktighet at retur kan
978 finne sted. Uten at noen begynner gjenoppbyggingen, vil forholdene ikke bli bedre. Her kan bistand
979 utgjøre en stor forskjell. Fremskrittspartiet ønsker at Norge skal påta seg en lederrolle i arbeidet med
980 retur støtte til de som er flyktninger i sine nærområder slik at de kan reise hjem og bygge opp sitt land når
981 det er trygt. Norge skal ta initiativ for å få FN til å intensivere dette arbeidet.

982

983 **Fremskrittspartiet vil:**

- 984 • innføre en returpakke av en vesentlig større verdi enn dagens ordning for å skape en reell
- 985 motivasjon for tilbakevending slik at man kan være med å bygge opp sitt hjemland
- 986 • kreve at man frasier seg oppholdstillatelse/statsborgerskap ved returpakker
- 987 • gi IMDI og UDI et tydelig ansvar for å stimulere til tilbakevending så raskt det er trygt å reise
- 988 hjem
- 989 • stanse bistand til land som ikke tar imot sine egne innbyggere
- 990 • ta initiativ overfor FN for å intensivere returarbeidet i nærområdene

991

992

993 **Familieinnvandring**

994 Det skal stilles krav om minimum tre års arbeid eller utdanning ved familiejenforening med flyktning.
995 Inntektskravet skal heves og utgangspunktet for å oppfylle dette skal være arbeidsinntekt og ikke
996 offentlige ytelser. I dag slipper flyktninger underholds kravet dersom man raskt søker om
997 familiejenforening. Dette unntaket skal oppheves. Voksne som søker om familiejenforening, må ha
998 opparbeidet seg tilfredsstillende kunnskaper om norsk språk og samfunnsliv, samt dokumentere at de er i
999 stand til å forsørge sin familie før søknad om familieinnvandring kan behandles.

1000
1001
1002
1003
1004
1005
1006
1007
1008
1009
1010
1011
1012
1013
1014
1015
1016
1017
1018
1019
1020
1021
1022
1023
1024
1025
1026
1027
1028
1029
1030
1031
1032
1033
1034
1035
1036
1037
1038
1039
1040
1041
1042
1043
1044
1045
1046
1047
1048
1049
1050
1051
1052

Muligheten for familieinnvandring begrenses til ektefelle over 24 år og egne barn under 15 år. Det skal kreves DNA-test for å bevise slektskap. Barn som kommer alene til Norge, er utsatt for grov omsorgssvikt, og skal ikke kunne søke familiegjenforening. Familieinnvandring for ektefelle skal bare kunne innvilges hvis paret ikke har større samlet tilknytning til noe annet land enn til Norge. For å bekjempe bigami og voldelige menn som henter flere ektefeller skal det innføres karantene etter at man har hentet ektefelle. Dette betyr at det må gå noen år før man kan hente ny ektefelle dersom ekteskapet endte med skilsmisse. Fremskrittspartiet mener også man må vurdere å sette et tak på hvor mange ektefeller en personer kan hente til Norge.

Personer som er kommet til Norge gjennom familiegjenforening, skal ikke ha rett til ytterligere familiegjenforening, med unntak av egne barn under 15 år. Det samme gjelder for familieetablering.

Fremskrittspartiet vil:

- kreve minimum tre års arbeid eller utdanning, samt oppfyllelse av underholdskravet for å få familiegjenforening med flyktning
- øke underholdskravet og fjerne unntak fra kravet for nyankomne flyktninger
- stanse all familiegjenforening for enslige mindreårige flyktninger
- at familiegjenforening skal begrenses til ektefelle og egne barn under 15 år
- at det innføres obligatorisk DNA-test ved alle familieinnvandringssaker
- innføre en karanteneordning ved gjentatte henteekteskap
- vurdere å sette et tak på antall henteekteskap en person kan gjennomføre
- sidestille arrangerte ekteskap med tvangsekteskap
- stille krav om at ekteskap er inngått i Norge eller ved et norsk konsulat, hvor samtaler gjennomføres med begge parter for å avdekke arrangerte eller tvangsmessige ekteskap
- frata retten til nytt henteekteskap dersom man er dømt for mishandling av tidligere ektefelle

Integrering

En integrering er først vellykket når norske lover, regler og verdier etterleves og respekteres, når man er selvforsørget og en aktiv del av sitt lokalsamfunn, og når både gutter og jenter, kvinner og menn får ta del i de frihetsverdiene som vårt land er bygget på.

Vi vil møte innvandrere med rimelige krav og klare rammer. Det er innvandreren selv som har hovedansvaret for å tilpasse seg et liv i Norge. Dette innebærer et oppgjør med tanker, ideer og ideologier som er uforenlige med norske verdier. Arbeidslinjen, frihet, demokrati, ytringsfrihet, religionsfrihet, likestilling mellom kjønnene, respekt for barns rettigheter og konfliktløsning gjennom rettstaten og rettsapparatet er viktige verdier som også innvandrere i Norge må tilpasse seg.

Mange kommuner har allerede en stor andel innbyggere fra ikke-vestlige land. Dette medfører noen utfordringer, og risiko for etablering av parallelle samfunn slik vi ser tendenser til enkelte steder, spesielt i Oslo. Andelen fødte i Oslo hvor mor har innvandrerbakgrunn er omtrent doblet de seneste 13 årene, og i enkelte områder i Oslo har under 10% av barna en etnisk norsk mor.

Det er uheldig når norskspråklige elever blir et lite mindretall i sine skoleklasser. Det må derfor tas i bruk nye virkemidler for å stoppe den økende segregeringen. Det må stilles strengere krav til kommuner for å kunne bosette flyktninger. Dette er viktig for at den enkelte flyktning skal få mulighet til å lykkes i Norge. Kommuner som skal bosette flyktninger må kunne dokumentere god kvalitet på introduksjonsordningen, ikke minst på norskopplæringen, og det må være et arbeidsmarked i kommunen som gjør det mulig å komme i jobb.

Det bør innføres stopp for bosetting av flyktninger i kommuner, og i deler av kommuner, hvor ikke-vestlige innvandrere utgjør mer enn 15 prosent av befolkningen. IMDI skal ikke anmode disse

1053 kommunene om bosetting. Kommuner med dårlige integreringsresultater og få muligheter på
1054 arbeidsmarkedet skal heller ikke bosette flyktninger.

1055
1056 Det å stille krav til innvandrere er å vise dem respekt. Gjennom å stille krav til gjennomføring av norsk- og
1057 samfunnskunnskapsundervisning og arbeidstrening som vilkår for å få offentlige ytelser, vil
1058 kommunikasjonen mellom nordmenn og innvandrere, og mellom innvandrere fra ulike opprinnelsesland,
1059 sikres ved at norsk blir et felles språk for alle. Kursene i norsk og samfunnskunnskap må holde høy
1060 standard, slik at de som har gjennomført og bestått møter et arbeids- og samfunnsliv som tar vel imot
1061 dem.

1062
1063 Gode kunnskaper i norsk er et viktig grunnlag for integrering og for å få innpass på arbeidsmarkedet, og
1064 dermed gjøre det mulig å oppnå en ordinær yrkeskarriere. Det er foreldrenes ansvar at barna lærer norsk.
1065 Fremmedspråklige foreldre må bli tydelig informert om dette. Det er omsorgssvikt dersom barn født i
1066 Norge ikke kan norsk ved skolestart. Det bør gjennomføres en obligatorisk 4-års språkkontroll slik at
1067 manglende norskkunnskaper kan følges opp.

1068
1069 Gratis tolketjenester skal som hovedregel opphøre etter 3 år, etter dette må den enkelte betale for
1070 eventuelle tolketjenester selv.

1071
1072 **Fremskrittspartiet vil:**

- 1073 • at det innføres bosettingsstopp for flyktninger i kommuner/bydeler der innvandrere utgjør mer
1074 enn 15 prosent av befolkningen, og i kommuner med dårlige integreringsresultater og lite
1075 muligheter på arbeidsmarkedet
- 1076 • at man må kunne forsørge seg selv for å bosette seg i selvvalgt kommune
- 1077 • at det innføres et integreringsbarometer som måler resultatene
- 1078 • at dokumentert fravær fra introduksjonsprogrammet skal medføre bortfall av stønad for
1079 tidsrommet med fravær
- 1080 • at de som ikke kommer i jobb etter endt introduksjonsprogram skal ha aktivitetsplikt. Brudd på
1081 denne betyr avkortning i økonomiske ytelser

1082

1083

1084 **Like rettigheter og plikter i Norge uansett bakgrunn**

1085 Barn i Norge kommer i befatning med helsetjenesten flere ganger i løpet av oppveksten. Dette skal sikre
1086 at eventuelle sykdomstegn avdekkes og at barna vaksineres mot skadelige sykdommer. Det er viktig at det
1087 obligatoriske barnevaksineringsprogrammet følges av alle.

1088

1089 I tillegg skal helsetjenesten bidra til å forsikre oss om at barna har det bra, og at de ikke blir utsatt for vold,
1090 overgrep og kjønnslemlestelse. Vi vet at kjønnslemlestelse praktiseres i mange flyktnings hjemland, men
1091 det er selvsagt ulovlig i Norge. Alle som gjennomgår introduksjonskurset blir gjort tydelig oppmerksom på
1092 dette, men likevel kan det forekomme. Foreldre som ikke tar med barna på helsekontroll skal oppsøkes,
1093 slik at barna blir fulgt opp. Det skal gjennomføres en helkroppssundersøkelse som også kan avdekke
1094 kjønnslemlestelse.

1095

1096 **Fremskrittspartiet vil:**

- 1097 • at det innføres et objektivt ansvar for foreldrene i å hindre kjønnslemlestelse av egne barn
  - 1098 • at barnevernet alltid skal vurdere omsorgsovertakelse for jenter utsatt for kjønnslemlestelse
  - 1099 • at helsepersonell og andre offentlig ansatte skal ha plikt til å varsle politi og barnevern ved
1100 mistanke om kjønnslemlestelse
  - 1101 • at kjønnslemlestelse strafferettslig skal betraktes som grov vold mot barn
  - 1102 • at avvergingsplikten mot kjønnslemlestelse skal utvides til å omfatte alle, ikke bare bestemte
1103 yrkesgrupper
  - 1104 • forby barnehijab
- 1105

- 1106 For å stimulere til integrering må det innføres aktivitetsplikt ved flere kommunale ytelser og
 1107 støtteordninger, som for eksempel ved redusert foreldrebetaling, bistand til boligkjøp og barnehage.
 1108
- 1109 Fremskrittspartiet vil forby bruk av religiøse plagg i offentlige stillinger med myndighetsutøvelse, og vi vil
 1110 innføre forbud mot bruk av hijab i grunnskolen. Videre vil vi forby bruk av heldekkende plagg (burka,
 1111 nikab og lignende) i alle undervisningsinstitusjoner, i tillegg til forbud mot kjønnsdelt undervisning. I
 1112 tilfeller hvor barn over tid ikke deltar i pliktig undervisning skal barnevernet kobles inn. Heldekkende
 1113 ansiktsplagg skal ikke være tillatt i det offentlige rom. Dette gjelder også for offentlig ansatte.
 1114
- 1115 Norge har i flere generasjoner vært et sekulært samfunn. Det er derfor vanskelig for mange å forestille seg
 1116 den makten religion fortsatt har i mange samfunn. Historisk har religion og politikk ofte vært to sider av
 1117 samme sak. Slik er det fortsatt i mange land. Religion og religiøse ledere har stor innflytelse på flere
 1118 innvandrergupper i Norge.
 1119
- 1120 Det er derfor skadelig for integreringen å legge til rette for at religiøse ledere med ekstreme synspunkter
 1121 og som sprer hat mot vestlige samfunn og oppfordrer til terrorisme, eller en livsførsel som er i strid med
 1122 norske verdier, skal kunne komme til Norge. Norge bør som Danmark innføre en liste over ekstreme
 1123 imamer og andre religiøse ledere som skal nektes innreise til landet vårt.
 1124
- 1125 Nesten fire av ti somaliske ungdommer som er født i Norge eller kom til Norge før skolealder oppgir at
 1126 de har gått på skole i utlandet. Ifølge Fafo benyttes skoler i utlandet som et verktøy for å disiplinere barn.
 1127
- 1128 Det er et grovt overgrep mot barn å sende dem til koranskoler i utlandet der unge utsettes for vold og
 1129 fysisk avstraffelse. Dessverre ser vi at foreldre sender barna til religiøse koranskoler i foreldrenes hjemland
 1130 i frykt for at barna skal bli «for norske». Lange opphold i foreldrenes opprinnelsesland vil i alle tilfeller
 1131 motvirke integrering, og bør derfor møtes med sanksjoner.
 1132
- 1133 Hovedprinsippet i Fremskrittspartiets innvandringspolitikk er likebehandling der ingen grupper gis
 1134 særbehandling. Det må legges vekt på at alle som har lovlig opphold i Norge, skal være sikret en rettferdig
 1135 behandling.
 1136
- 1137 Sosiale ytelser bør i større grad knyttes til statsborgerskap eller andre hensiktsmessige avgrensninger. Det
 1138 bør også være en forutsetning for enkelte sosiale ytelser at innvandrerer integrerer seg og lærer norsk.
 1139
- 1140 Særordninger med stønader for innvandrere skal opphøre.
 1141
- 1142 **Fremskrittspartiet vil:**
- 1143 • at foreldre som sender barn til utlandet mot deres vilje skal straffeforfølges og fratras
  - 1144 omsorgsretten for egne barn
  - 1145 • at foreldre med midlertidig oppholdstillatelse som sender barn til utlandet mot deres vilje, skal
  - 1146 miste oppholdstillatelsen
  - 1147 • at foreldre med permanent oppholdstillatelse som sender barn til utlandet mot deres vilje, får
  - 1148 nullstilt opptjeningstiden for å oppnå statsborgerskap
  - 1149 • at foreldre som sender barn på lengre utlandsopphold som hemmer integreringen skal fratras
  - 1150 barnetrygden og ytelser skal tilbakebetales fra den dagen barna forlot Norge
  - 1151 • gi mulighet til å inndra barnets pass ved risiko for utsendelse mot barnets vilje
  - 1152 • at skoler som ikke melder fra til barnevernet når barn reiser på lengre utenlandsopphold skal
  - 1153 bøtelegges
  - 1154 • at foreldre til barn som ikke møter på skolen etter ferier må meldes til barnevernet av skolene
  - 1155 • at det må sendes et skriftlig varsel fra skolene til barnevernet innen en uke, om ikke fraværet er
  - 1156 godkjent fra skolens side
  - 1157 • innføre kommunal vetorett ved etablering av asylmottak
  - 1158 • at religiøse ledere ikke inkluderes i spesialistkvoten
  - 1159
  - 1160

1161 **Statsborgerskap**

1162 For å bli norsk statsborger bør det stilles krav om selvforsørgelsesevne, samfunnsforståelse og
1163 tilstrekkelige norskkunnskaper. Det må også stilles krav om minimum ti års botid regnet fra tidspunkt for
1164 innvilget oppholdstillatelse. Statsborgerskap skal kunne fratas ved dom i tilknytning til terror,
1165 gjengkriminalitet eller annen grov kriminalitet. Hvis søker er gift med en norsk statsborger, er kravet om
1166 botid minimum fem år. For å bli norsk statsborger må man delta på obligatorisk
1167 statsborgerskapsseremoni, der man må sverge troskap til Norge.

1168

1169

1170

1171 **JUSTISPOLITIKK**

1172

1173 **Samfunnsikkerhet og beredskap**

1174 Det er et overordnet nasjonalt ansvar å sikre det norske samfunnet, og gi trygghet til innbyggerne. Derfor
1175 er det svært viktig med en god beredskap som er tilpasset de utfordringer vi kan forvente å stå overfor.

1176

1177 Det er nødvendig med en jevnlig gjennomgang og oppdatering av vår samfunnsberedskap. Beredskapen
1178 avhenger av god ledelse og god samhandling mellom alle involverte sektorer og etater, med en avklart
1179 oppgavefordeling og tydelige kommandolinjer. En god beredskap forutsetter regelmessige øvelser, hvor
1180 alle relevante offentlige og sivile aktører deltar.

1181

1182 Både Sivilforsvaret og frivillige redningsorganisasjoner er en viktig del av vår totalberedskap.

1183 Fremskrittspartiet ønsker at frivillige som driver med beredskap skal få lønnskompensasjon for tapt
1184 arbeidsfortjeneste.

1185

1186 Det viktigste beredskapsarbeidet er forebyggende for å hindre at hendelser oppstår og for å minimere
1187 konsekvenser av eventuelle hendelser. Tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til forebyggende formål må
1188 prioriteres innen ulike samfunnsområder. Når en krisesituasjon oppstår, er det avgjørende med rask og
1189 god varsling, gode rutiner for evakuering og tilgang på medisinsk utstyr og helsefaglig personell.

1190

1191 I en tid hvor vi reiser og handler mer enn noen gang over landegrensene, øker også risikoen for spredning
1192 av sykdommer. Covid 19 har for alvor vist oss viktigheten av en god beredskap også for pandemier. Når
1193 slike pandemier oppstår, må Norge ha nødvendig beredskap og kapasitet nasjonalt. Det må etableres
1194 beredskapslager med viktige medisiner og nødvendig medisinsk utstyr, og det bør etableres produksjon av
1195 viktige medisiner i Norge. Det må også kartlegges hvilke totale ressurser som finnes av helsefaglig
1196 personell som kan bistå i en krisesituasjon.

1197

1198 Strukturen og kapasiteten ved norske sykehus må innrettes på en måte som raskt sikrer kapasitet, også i en
1199 krisesituasjon.

1200

1201 Det er viktig at Norge har en god matvareberedskap som ivaretar flere ulike trusselbilder.

1202 Fremskrittspartiet foretrekker en desentralisert modell der korn og andre matvarer lagres lokalt, fordi dette
1203 er rimeligere og fremstår som en mer robust løsning enn en modell med sentraliserte lagre. Det er viktig å
1204 kunne tilpasse og utvide matvareberedskapen raskt i krisetider.

1205

1206 Verden har på få år opplevd en stor endring gjennom digitalisering. Dette gir oss mange fordeler, men
1207 også noen nye og alvorlige trusler. Både det offentlige og det sivile samfunn er utsatt for cyberkriminalitet.
1208 For å forebygge cyberkriminalitet er det nødvendig å styrke kapasitet og spisskompetanse, både i politiet
1209 og i forsvaret.

1210

1211 God nasjonal etterretning og et godt internasjonalt etterretningssamarbeid er avgjørende for å forebygge
1212 fysiske og digitale terrorangrep mot Norge.

1213

1214 **Fremskrittspartiet vil:**

- 1215 • sikre produksjon av nødvendig medisinsk utstyr og medisiner i Norge
- 1216 • etablere en nasjonal ordning for lagring av kritisk helseutstyr og medisiner
- 1217 • etablere en kriseserve med personer utenfor helsevesenet som har helsefaglig kompetanse
- 1218 • styrke matvareberedskapen i Norge
- 1219 • sikre bedre mobildekning og gode nasjonale varslingsrutiner
- 1220 • øke bevilgninger til PST for å styrke forebygging
- 1221 • etablere et digitalt grenseforsvar
- 1222 • Videreutvikle felles cyberkoordineringssenter og nasjonalt cybersikkerhetssenter, og sikre
- 1223 hjemmelsgrunnlag for å kunne iverksette nødvendige beskyttelsestiltak.
- 1224 • modernisere og forsterke sivilforsvarets evne til å støtte nødetatene
- 1225 • styrke samarbeidet med frivillige organisasjoner
- 1226 • bidra til økt redningsfaglig samarbeid i Norden
- 1227 • ha en gjennomgang av struktur, sektorinndelinger, tydeligere ansvarlinjer ved kriser
- 1228 • etablere et masterprogram i beredskap og kriseledelse for etatsledere
- 1229
- 1230

1231 Gjengkriminalitet

1232 Det er viktig å sette en stopper for oppblomstring av gjengkriminaliteten vi ser i Oslo, og som nå også ser
 1233 ut til å gå i feil retning også andre steder. Det går mot «svenske tilstander» med vold, ran og en truende
 1234 oppførsel mot politi og folk flest. «Svenske tilstander» i denne sammenheng er en utvikling med høy ikke-
 1235 vestlig innvandring over mange år som fører til store integreringsproblemer hvor parallellsamfunn og
 1236 kriminalitet har fått vokse frem. Vi kan ikke akseptere at storsamfunnet mister kontrollen i byer og
 1237 bydeler, derfor må vi ta tak i utfordringene nå.

1238
 1239 Unge kriminelle er utfordrende for samfunnet da barnevernet ikke klarer å håndtere barn som havner i en
 1240 kriminell løpebane, og som utøver alvorlig kriminalitet. Fremskrittspartiet mener derfor at det skal
 1241 opprettes et lukket institusjonstilbud for barn under den strafferettslige lavalder som har begått kriminelle
 1242 handlinger. Samtidig skal politiet gis mer ressurser til å slå hardt ned på disse miljøene. Vi vil også vurdere
 1243 etablering av et exit-program for å få personer ut av gjengmiljøer.

1244
 1245 Foreldre har et ansvar for å følge opp sine barn. Det bør derfor kunne få konsekvenser for foreldrene
 1246 dersom barn under 16 år begår kriminalitet. Avhengig av alvorlighetsgrad bør konsekvensene spenne fra å
 1247 betale for barnas ødeleggelse til å miste oppholdstillatelse i Norge. Fremskrittspartiet mener det bør
 1248 innføres en rekke tiltak for å motvirke gjengdannelser og “svenske tilstander”.

1249 Fremskrittspartiet vil:

- 1251 • innføre skjerpet straffesone med dobbelt straff etter dansk modell i særlig utsatte boligområder
- 1252 eller i sentrumsområder som har høy dokumentert kriminalitetshyppighet særlig knyttet til vold-
 1253 og vinningskriminalitet
- 1254 • gi gjengkriminelle dobbeltstraff etter dansk modell. Det betyr at en gjengkriminell som begår et
 1255 lovbrudd i en skjerpet straffesone kan få firedoblet straff
- 1256 • ta i bruk aktiv punktmarkering som politimetode etter mønster av blant annet Malmö-politiet slik
 1257 at de mest hardbarkede kriminelle skal fotfølges med sikte på rask fengsling for å få dem ut av den
 1258 kriminelle løpebanen og for å beskytte samfunnet
- 1259 • etablere flere ungdomsplasser i egne ungdomsfengsel
- 1260 • etablere egne forsterkede lukkede barnevernsinstitusjoner
- 1261 • opprette et eget løp med hurtigdomstol for gjengkriminelle for å sikre rask reaksjon
- 1262 • innføre nulltoleranse mot all utagerende oppførsel mot politiet, som straffes med høye bøter og
 1263 eller fengsel
- 1264 • gjennomføre mer aktiv bruk av områdeforbud og oppholdsforbud for kriminelle gjengangere, for
 1265 eksempel fra sentrum eller belastede boligområder

- 1266 • gi utvidet adgang til å flytte de mest belastede kriminelle gjengangerne fra kommune, bydel eller
- 1267 skole, i samarbeid med barnevern, skole og politi
- 1268 • gi store bøter og vurderes fengselsstraff for våpenbesittelse, herunder kniv, på offentlig sted
- 1269 • ansvarliggjøre foreldre når barna er involvert i gjengkriminalitet ved å kunne bli erstatningspliktig
- 1270 og miste oppholdstillatelse i Norge

1271
1272

1273 **Politi og påtalemyndighet**

1274 Norge skal ha et moderne, handlekraftig og ansvarlig politi. Politi skal ha nok utstys- og
1275 personellressurser til å møte kriminalitet med kompetanse, respekt og slagkraft. Forebygging og
1276 modernisering vil gi ressurser til at landet får flere politifolk ute i gatene og færre på kontor med
1277 administrative oppgaver.

1278
1279 Fremskrittspartiet mener politireformen må evalueres for å se på bemanning, behovet for økt
1280 tilstedeværelse i noen deler av landet, gjennomgå arrestinstruksen, krav til dokumentasjon og om
1281 ressursene brukes hensiktsmessig. Bekjempelse av hverdagskriminalitet er en viktig del av politiets arbeid
1282 og avgjørende tilliten i befolkningen.

1283
1284 Vi ser tendenser til at noen miljøer har manglende respekt for politiet og at det er en lavere terskel for å
1285 angripe politiet. Vi kan ikke akseptere at politiets autoritet undergraves og det må være nulltoleranse for
1286 dette. Fremskrittspartiet mener straffenivået for angrep på politiet må skjerpes.

1287
1288 Fremskrittspartiet ønsker å gi politiet lettere tilgang til våpen, og åpner for generell bevapning av politiet.
1289 Våpentrening på politihøgskolen og den generelle treningen etter endt utdanning må styrkes.

1290
1291 Mange steder sjeneres innbyggerne av tiggere. I tillegg fører det med seg organisert kriminalitet. Vi vil
1292 derfor innføre forbud mot tiggging. Politiet må gis en tydeligere hjemmel for å sikre offentlig ro og orden,
1293 og for å slå ned på hverdagskriminalitet.

1294
1295 Fremskrittspartiet ønsker et operativt dyrepoliti i hele landet for å sikre dyrevelferden.

1296
1297 Forskning og undersøkelser viser at de som først utøver vold mot dyr også ofte utøver vold mot
1298 mennesker. Vi ønsker å skjerpe straffene for vold og overgrep mot dyr.

1299
1300 Innbyggerne skal føle seg trygge på at det offentlige ikke kontrollerer privatlivet. Vi ønsker derfor å
1301 begrense bruken av overvåkning med unntak av saker som gjelder rikets sikkerhet og alvorlig kriminalitet.
1302 Domstolene skal godkjenne bruk av overvåkning. Det bør i enkelte alvorlige saker kunne gis anledning for
1303 politiet til å bruke provokasjoner for å avsløre alvorlig kriminell aktivitet.

1304
1305 Politiet mangler i dag effektive metoder for å bekjempe alvorlig kriminalitet på Internett. Dette gjelder
1306 eksempelvis terror, overgrep mot barn, cyberangrep og ID-tyveri. Der politiet tidligere kunne knytte en
1307 kriminell handling til et mobilnummer, må de i økende grad forholde seg til annen identifisering av
1308 kommunikasjon. Nett-leverandørene skal derfor pålegges å lagre nærmere spesifiserte data for å kunne
1309 identifisere kommunikasjon relatert til alvorlig kriminalitet og beskyttelse av rikets sikkerhet.

1310
1311 Kampen mot kriminelle må skjerpes. Kriminalitet som utøves av utlendinger, gir lovlydige innvandrere et
1312 dårlig renommé. Alle utenlandske statsborgere som blir straffet med mer enn tre måneders ubetinget
1313 fengsel, skal derfor utvises. Vi vil videreføre straff for besittelse, bruk og omsetning av narkotika, men vil
1314 vurdere andre reaksjonsformer overfor personer som har vært narkotikaavhengige over tid.

1315
1316 Fremskrittspartiet vil endre politiutdanningen og rekrutteringen til politiet. Politiet trenger en modulbasert
1317 og differensiert politiutdanning. Politiet må i større grad knytte til seg den kompetansen etaten trenger.
1318 Det må være mulig å ta deler av en politiutdanning og kvalifisere seg til spesifikke oppgaver, fremfor
1319 dagens praksis der alle først blir generalister, for deretter å spesialisere seg innen enkelte fagområder.

1320 Utdanningen må også legges om til å inneholde mer politifag og operativ trening. På denne måten får
1321 politiet større spisskompetanse og kan rekruttere nødvendig personell raskere.
1322

1323 Det bør opprettes et eget investeringsbudsjett for politiet slik at nødvendige investeringer som IKT-
1324 opprusting, innkjøp av biler og sikkerhetsutstyr ikke går på bekostning av den daglige operative driften.
1325 Dette vil sikre høy bemanning og tilstedeværelse samtidig som politiet fornyer nødvendig utstyr og
1326 infrastruktur. For å sørge for raskere utskifting av utrykningskjøretøy skal disse unntas MVA og
1327 engangsvgift.
1328

1329 Smugling og narkotikahandel er områder der tolletaten har kompetanse som i mye større grad bør
1330 benyttes for å heve effektiviteten i kriminalitetsbekjempelsen samtidig som politiet blir avlastet. Tolletaten
1331 skal ha adgang til å skrive ut forenklede forelegg og således få avgjort de enkleste og minst alvorlige sakene
1332 på stedet. Tollutdanningen skal derfor inneholde et eget politifag.
1333

1334 **Fremskrittspartiet vil:**

- 1335 • skjerpe straffenivået for politivold og ha nulltoleranse for dette
- 1336 • legge til rette for identitetsskjerming for polititjenestemenn
- 1337 • evaluere politireformen og gjøre nødvendige justeringer, herunder vurdere strukturendringer
- 1338 • ha en generell bevæpning av norsk politi
- 1339 • modernisere politiutdanningen
- 1340 • få inn andre faggrupper for å ivareta støttefunksjoner i politiet og rendyrke oppgavene til faglært
1341 politi
- 1342 • utvise utenlandske statsborgere som dømmes til ubetinget fengsel i tre måneder eller mer
- 1343 • akseptere bruk av forhåndsgodkjent rom- og telefonavlytting, bevisprovokasjoner og bruk av
1344 forhåndsgodkjent overvåkning i saker som vedrører rikets sikkerhet og alvorlig kriminalitet
- 1345 • innføre nasjonalt forbud mot tiggning
- 1346 • ha flere politihunder, deriblant narkotikahunder
- 1347 • styrke grensekontrollen
- 1348 • sørge for at saker med kjent gjerningsperson ikke blir henlagt
- 1349 • forsterke innsatsen i bekjempelse av hverdagskriminalitet
- 1350 • øke antall politihelikoptre på landsbasis for å få bedre dekning nasjonalt
- 1351 • legge ned UP
- 1352 • legge ned Politidirektoratet
- 1353 • Kripos adgang til å gjøre DNA-søk i kriminelles familie for å avdekke kriminalitet

1354
1355

1356 **Overgrep mot barn**

1357 Arbeidet mot trafficking, menneskehandel og seksuelle overgrep mot barn må styrkes. Dette er ofte
1358 grenseoverskridende kriminalitet der internasjonalt samarbeid vil gjøre kriminalitetsbekjempelse lettere. Vi
1359 ønsker derfor å styrke slike samarbeidsprosjekter.
1360

1361 Foreldre som er dømt for seksuelle overgrep mot egne barn, skal umiddelbart fratras omsorgs- og
1362 samværsretten. De som har begått seksuelle overgrep mot barn, skal kunne dømmes til behandling med
1363 medisinsk kastrering under nøye oppfølging.
1364

1365 Det må innføres et offentlig register over overgrepdomte. Man bør kunne varsle lokalsamfunn dersom
1366 personer som har blitt dømt for slike forhold flere ganger flytter inn.
1367

1368 Påtalemyndigheten må settes i stand til raskt å kunne følge opp de sakene som er ferdig etterforsket av
1369 politiet. Vi mener at det offentlige bør gis anledning til å leie inn privatpraktiserende advokater til å føre
1370 straffesaker for å få avviklet den store saksmengden.
1371

1372 Fremskrittspartiet vil øke foreldelsesfristen for fysisk og psykisk vold mot barn til 15 år etter at barnet
1373 fyller 18 år. Vi aksepterer ikke at straffesaker med kjent gjerningsperson henlegges på grunn av
1374 kapasitetsproblemer.

1375
1376 Norsk politi bør samarbeide tett med politiet i land som norske pedofile reiser til for å utnytte barn. Folk
1377 som er dømt for overgrep bør kunne dømmes til å miste retten til pass, og politiet bør advare myndigheter
1378 i andre land mot personer som kan utgjøre en trussel mot deres barn slik at de kan stanse dem fra innreise.

1379
1380 **Fremskrittspartiet vil:**

- 1381 • pålegge nettleverandørene å lagre kommunikasjonsparametere, slik som tildelte IP-adresser, i
1382 minimum 6 måneder
- 1383 • gi mulighet til kjemisk kastrering på personer som blir dømt for seksuelle overgrep
- 1384 • etablere offentlig register på personer som har begått overgrep mot barn
- 1385 • åpne for å varsle lokalsamfunn om personer som gjentatte ganger har blitt dømt for alvorlige
1386 seksuelle overgrep mot barn
- 1387 • Fjerne foreldelsesfristen for fysisk og psykisk vold mot barn
- 1388 • samarbeide internasjonalt om å stanse pedofile fra å kunne reise til andre land og misbruke barn
- 1389 • at alle som blir dømt for alvorlig overgrep mot barn automatisk skal bli idømt en forvaringsdom

1390
1391
1392 **Domstoler**

1393 Fremskrittspartiet legger vekt på å sikre enkeltmennesket rettssikkerhet. Domstolene skal sikre rask og
1394 rettferdig behandling. Dette er også viktig for å unngå at personer sitter i varetekt over lang tid. Prinsippet
1395 om at man er uskyldig til det motsatte er bevist som grunnleggende for rettssikkerheten. Vi mener
1396 domstolene og domstolsbehandlingen må moderniseres, og at saksbehandlingen må effektiviseres.
1397 Domstolene bør ha frihet til å kunne benytte forenklet domstolsbehandling i større grad.

1398
1399 Kø i domstolsapparatet gjør at det går altfor lang tid fra en sak er etterforsket til den blir avgjort i
1400 domstolene. Dette påfører både offer og gjerningsperson unødige belastninger. Vi vil innføre
1401 begrensninger for forsvarere som er betalt av det offentlige, slik at de ikke får påta seg flere saker enn de
1402 har tid til å føre når retten har satt dem opp til behandling.

1403
1404 Vi ønsker å utvikle ordningen med hurtigdomstoler for enkelte typer saker for å få opp effektiviteten og få
1405 pådømt mer av hverdagskriminaliteten. Hurtigdomstolen skal ha utvidede åpningstider, og ta imot saker
1406 hvor politiet har tatt gjerningsperson og har sikre bevis. Utenlandske statsborgere som begår kriminalitet,
1407 kan også tas gjennom hurtigdomstolen og holdes i forvaring inntil saken er avgjort, og de eventuelt kan
1408 sendes ut av landet.

1409
1410 Det er behov for å gjennomgå systemet for ankemuligheter fordi intensjonen i dagens system misbrukes.
1411 Det offentlige bruker uforholdsmessig mye ressurser på ankesaker, og det er behov for å se på
1412 innstramming av reglene.

1413
1414 Straffereaksjonene som iverksettes overfor forbrytere, skal avskrekke vedkommende fra å begå nye
1415 straffbare handlinger. Dagens straffenivå i Norge er for mange typer forbrytelser så lavt at det ikke
1416 harmonerer med befolkningens rettsoppfatning. Vi ønsker derfor høyere strafferammer generelt sett og en
1417 gjennomgang av straffelovgivningen. I tillegg ønsker vi å innføre minimumsstraff for en del alvorlige
1418 lovbrudd for å sikre at domstolene utmåler straffer som er mer i tråd med folks rettsoppfatning enn det
1419 som ofte er tilfellet i dag, samt å fjerne dagens kvantumsrabatt som medfører at kriminelle som i en
1420 rettssak dømmes for flere forhold, ikke blir straffet for hver og en av forbrytelsene vedkommende har
1421 gjort seg skyldig i.

1422
1423 Ved i større grad å ta i bruk teknologi kan domstolene effektiviseres. Lyd- og bildeoverføring bør innføres
1424 i alle tingretter, slik at man i større grad kan avholde fjernmøter i tilståelsessaker, varetektsaker og andre
1425 sakstyper der det ikke fremstår som viktig at en siktet eller tiltalt møter personlig.

1426

1427 En digitaliserings av domstolene vil effektivisere arbeidet og kostnadsrammen ved domstolene på mange
1428 felt. Tolketjenesten må effektiviseres kraftig ved å opprette en nasjonal tolketjeneste som jobber digitalt.
1429 Dette kan også heve kvaliteten.

1430
1431 Vi vil stramme inn foreldelsesreglene i straffeloven slik at man i færre tilfeller opplever at
1432 gjerningspersonen kan unndra seg straff. Vi ønsker å endre systemet slik at allerede idømt straff ikke kan
1433 foreldes. I tilfeller der gjerningspersonen ikke er dømt, skal foreldelsesfristen utvides.

1434
1435 **Fremskrittspartiet vil:**

- 1436 • digitalisere domstolene, domstolsbehandlingen og tolketjenesten
- 1437 • utvikle ordningen med hurtigdomstoler
- 1438 • skjerpe straffenivået og øke maksstraffen til 50 år
- 1439 • øke minimumsstraffer for alvorlige lovbrudd
- 1440 • fjerne dagens kvantumsrabatt ved dom for flere lovbrudd
- 1441 • at den straffedømte går direkte fra rettskraftig dom til soning
- 1442 • at all ilagt fengselsstraff skal sones i sin helhet
- 1443 • endre den kriminelle lavalderen til 14 år
- 1444 • åpne for større bruk av ubetinget fengselsstraff mot lovbrutere under 18 år
- 1445 • at alle som blir dømt for overgrep mot barn automatisk skal bli idømt en forvaringsdom
- 1446 • sikre uavhengighet for domstolene
- 1447 • det innføres erstatningsansvar for å motarbeide politiets etterforskning
- 1448 • gjennomgå ankesystemet
- 1449 • oppheve sexkjøpsloven
- 1450 • forby interne domstoler innenfor religiøse organisasjoner

1451
1452

1453 **Fengsel og kriminalomsorg**

1454 Fremskrittspartiet vil holde soningskøene nede. Dette kan blant annet gjøres ved å la private aktører bygge
1455 og eie fengsler på oppdrag fra staten. Soningskøen rammer domfelte, ofre og samfunnet for øvrig.
1456 Befolkningen mister tillit til rettsstaten når gjerningspersoner, også etter alvorlige forbrytelser, kan gå fritt
1457 rundt i påvente av soning. Særlig belastende er dette for ofrene og deres familier.

1458
1459 Elektronisk kontroll bør begrenses til bruk overfor dem med mindre forseelser og i overgangen fra
1460 ordinær soning til frihet. Dette inkluderer også permisjoner.

1461
1462 Det er viktig at straff virker preventivt. Dagens fengselsstraff i Norge er ikke i tilstrekkelig grad preventiv
1463 for dem som kommer hit med den hensikt å utføre kriminelle handlinger. Det bør etableres egne enheter
1464 for utenlandske kriminelle.

1465
1466 Norge bør utnytte de soningsavtaler vi har med de kriminelles hjemland, og eventuelt reforhandle disse
1467 slik at de kan bli mer effektive. Samtidig må det arbeides med å få på plass soningsavtaler med enda flere
1468 land, slik at vi kan kjøpe soningsplasser i hjemlandet for de aller fleste som uansett skal utvises.

1469 Fremskrittspartiet mener dermed at utenlandske statsborgere som begår kriminalitet i Norge, skal sone i
1470 hjemlandet, så fremt dette er mulig.

1471
1472 Det bør rettes en større oppmerksomhet på unge som soner i fengsel. Dette med sikte på at unge
1473 kriminelle ikke skal falle mellom flere stoler. Ungdomsenhetene bør ha spesielt tilrettelagte
1474 rehabiliteringstiltak med tanke på tilbakeføring til samfunnet og en hverdag uten kriminalitet. Denne
1475 gruppen har behov for klare rammer og bedre forutsigbarhet i hverdagen, noe som gjør kriminalomsorgen
1476 godt egnet til oppfølging av straffereaksjoner mot dem.

1477
1478 For å få til en preventiv og forebyggende kriminell løpebane må det innføres særskilt ordning for unge i
1479 varetekt, slik at de ikke løslates før alle saker er oppgjort. Dette da tiden ute ikke vil kunne gi tilgang til
1480 jobb eller skole i påvente av en dom, dermed vil den kriminelle bane fortsette til endelig dom faller.

1481 I dag er ung soningsfange betegnet til 18 år, denne alderen burde endres til 23 år.

1482

1483 Det skal være adgang til å foreta undersøkelser av alle personer i fengsler med høyt og særlig høyt
1484 sikkerhetsnivå ved bruk av teknisk utstyr eller hund. Dette inkluderer innsatte, fengselets ansatte, konsulær
1485 representant og offentlige myndighetsrepresentanter. Dette med bakgrunn i endret sikkerhetssituasjon de
1486 senere år og behov for skjerping av kontroll i fengsler med høyt sikkerhetsnivå. Like regler for kontroll vil
1487 motvirke at personer utsettes for press om å bringe med seg gjenstander inn eller ut ved besøk i fengslene.
1488 Av sikkerhetsmessige årsaker vil vi vurdere overgang fra navn til tjenestenummer for fengselsbetjenter for
1489 å forhindre hevn og vold mot tjenestepersonell.

1490

1491 **Fremskrittspartiet vil:**

- 1492 • fjerne soningskøen gjennom å slippe til private/ leie soningskapasitet utlandet
- 1493 • sende utenlandske statsborgere ut av landet og la dem sone straffen i hjemlandet
- 1494 • fremforhandle utleveringsavtaler
- 1495 • opprette lukket institusjonstilbud for barn under den strafferettslige lavalder
- 1496 • unge i varetekt skal ikke løslates før alle påventende saker er oppgjort
- 1497 • åpne for privat fangetransport for å frigjøre politiresurser
- 1498 • øke satsingen på rusomsorg i fengsel
- 1499 • at ettervern skal tilbys i hensiktsmessige former
- 1500 • at dømte går direkte fra rettskraftig dom til soning
- 1501 • iverksette bedre tiltak for å redusere tilbakefallsprosenten
- 1502 • endre ungsøningsfange til opptil 23 år

1503

1504

1505 **Pårørende og offeromsorg**

1506 Fremskrittspartiet vil gi oppfølging og hjelp til ofre for kriminalitet. Det er viktig at ofrene og deres
1507 pårørende har et godt utbygd og tilrettelagt hjelpeapparat.

1508

1509 Kriminalitet, først og fremst vold og overgrep, rammer også barn. Det er svært viktig at barn får hjelp
1510 tidligst mulig, og at de får hjelp av personell med spisskompetanse nettopp til å kommunisere med barn.
1511 Barnehusene er svært viktige i dette arbeidet, derfor ønsker vi å styrke ordningen slik at det etableres
1512 barnehus i hvert distrikt. Vi vil også sikre et særskilt etterverntilbud for barn som har vært utsatt for
1513 overgrep.

1514

1515 Ofre for kriminalitet eller deres pårørende skal få utbetalt eventuell oppreisningserstatning fra staten.
1516 Staten skal innkreve erstatningssummen fra gjerningsperson eller gjerningspersoner.

1517

1518 **Fremskrittspartiet vil:**

- 1519 • sørge for tilstrekkelig kompetanse ved mottak av ofre og pårørende
- 1520 • at offeret og/eller pårørende skal varsles dersom gjerningspersonen skal ha permisjon fra
1521 fengselet
- 1522 • at gjerningspersonen kan ilegges geografiske begrensninger for sin permisjon for å verne offer
1523 og/eller pårørende
- 1524 • gjennomgå barns rettssikkerhet etter overgrep
- 1525 • vurdere nye ordninger for kriminalitetsofre og deres pårørende, herunder egen ombudsordning
- 1526 • barnehuskonsept må innføres i hvert distrikt

1527

1528

1529 **Forebyggende arbeid**

1530 Det er foreldrene som har hovedansvaret for å følge opp sine barn. Likevel er det nødvendig at det
1531 offentlige satser målrettet på forebyggende arbeid. Noen av de unge som kommer inn på en kriminell
1532 løpebane, har opplevd en utrygg oppvekst. Det er viktig at offentlige instanser som er i kontakt med barn,
1533 i større grad settes i stand til å avdekke når barn blir utsatt for vold, overgrep og annen form for

1534 omsorgssvikt. Vi vil derfor styrke kompetansen og samarbeidet mellom skole, barnehage, helsestasjoner,
1535 frivillige organisasjoner, barnevern, familievernet og politiet.

1536
1537 En del av dem som begår kriminelle handlinger, har omfattende rusproblemer. I dagens system går de ut
1538 og inn av behandling, og velger selv om de skal fullføre den. Vi ønsker å tillate at tvangs behandling
1539 brukes som en sanksjonsmulighet når rusmisbrukere dømmes for forbrytelser. Dette må følges opp av et
1540 helhetlig opplegg etter endt behandling, slik at en kan forhindre tilbakefall til rusmisbruk. Det bør
1541 tilrettelegges for en utvidet bruk av tvangs behandling av rusmisbrukere som alternativ til straff. Samtidig
1542 må det legges til rette for en helhetlig oppfølging etter endt soning.

1543
1544 **Fremskrittspartiet vil:**

- 1545 • møte unge lovbrøyttere med raske reaksjoner for å forebygge nye lovbrudd
- 1546 • opprette en ungdomsdomstol og stille tydelige krav til den enkelte når straffereaksjonen skal
1547 iverksettes
- 1548 • gripe inn tidlig og ha tett oppfølging med dem som er i ferd med å komme inn på en kriminell
1549 løpebane
- 1550 • styrke samarbeidet mellom skole, barnehage, helsestasjoner, frivillige organisasjoner, barnevern,
1551 familievernet og politiet
- 1552 • gå inn for økt bruk av frivillige og ideelle organisasjoner på det forebyggende området overfor
1553 barn og unge
- 1554 • forebygge og bekjempe overgrep mot barn ved bruk av digitale medier
- 1555 • styrke Politiets nettpatrulje, som er et lavterskeltilbud for å rapportere press og utnyttelse av barn
1556 og unge på nett
- 1557 • pålegge foreldre et erstatningsansvar for kriminelle handlinger som begås av barn under den
1558 kriminelle lavalderen

1559
1560

1561 **Bekjempe terror og internasjonal kriminalitet**

1562 I en tid med grenseløs terrorisme og klanbasert organisert kriminalitet, er det feil å ha åpne grenser der
1563 hvem som helst kan melde seg og søke om asyl. Asylrevet migrasjon medfører reelle
1564 sikkerhetsutfordringer.

1565
1566 Det kan ikke være slik at terrorister, krigsforbryttere og kriminelle utlendinger som begår handlinger som
1567 drap og voldtekt, ikke kan utvises, utleveres eller straffeforfølges i utlandet fordi de tilfeldigvis har begått
1568 forbrytelser i et land hvor de kan bli utsatt for dødsstraff. Norge skal ikke være en frihavn for disse
1569 personene og den norske befolkningen skal ikke utsettes for økt risiko fra disse. FrP mener det er behov
1570 for en internasjonal straffedomstol på dette området slik at personene kan dømmes og stilles til ansvar for
1571 de forbrytelsene de har begått. De bør heller ikke sone sin straff i det landet de har oppsøkt.

1572
1573 Fremskrittspartiet mener det i tilfeller der utsendelse av svært farlige personer ikke kan gjennomføres, må
1574 vedkommende interneres. Dagens praksis som er utledet av internasjonale konvensjoner, fører til at
1575 innbyggerne i Norge må leve i forhøyet risiko, for å beskytte en farlig terrorist. Innbyggernes sikkerhet
1576 skal settes i høysetet og at Norge i slike tilfeller skal internere den farlige personen.

1577
1578 Vilkårene for å tilbakekalle norsk statsborgerskap ved spesielt alvorlig kriminalitet må skjerpes. Dette
1579 gjelder deltakelse i terrorrelaterte kriminalitet som for eksempel fremmedkrigere, terrorhandlinger i Norge
1580 og IS-kvinner. Men det kan også gjelde deltakelse i terrorrekruttering og finansiering. I tillegg skal det
1581 vurderes å tilbakekalle norsk statsborgerskap for personer som deltar i alvorlig gjengkriminalitet.

1582
1583 **Fremskrittspartiet vil**

- 1584 • arbeide for å opprette en internasjonal straffedomstol for terrorisme og alvorlige forbrytelser mot
1585 menneskeheten begått i land uten et fungerende rettsapparat
- 1586 • sørge for at forbrytelser skal straffeforfølges der forbrytelsen ble begått

- 1587 • internere alle utlendinger som ikke kan sendes ut av landet, dersom de er ansett å utgjøre en fare
1588 mot nasjonen eller det norske folk
1589 • gi utvidet myndighet til å ta statsborgerskapet fra personer som utgjør en trussel mot rikets
1590 sikkerhet eller vitale nasjonale interesser

1591
1592
1593
1594

SKATTER OG AVGIFTER

1596 Skatter og avgifter er nødvendig for å finansiere oppgaver vi skal løse i fellesskap. Samtidig påvirkes
1597 enkeltmennesker og bedrifters valg av nivået på samfunnets skatter og avgifter og hvordan de er innrettet.
1598 Et høyt skatte- og avgiftsnivå vil bidra til å redusere arbeidsinnsatsen og vri investeringer bort fra Norge.
1599 Derfor må skatte- og avgiftstrykket ned. I den kommende perioden vil Fremskrittspartiet prioritere å
1600 redusere avgiftstrykket fordi avgifter mest rammer dem som har minst.

1601
1602 Bekjempelse av svart arbeid skal være en prioritert oppgave for myndighetene.

1603
1604

Avgifter

1605 På prinsipielt grunnlag mener Fremskrittspartiet at avgifter skal brukes til å betale kostnadene et produkt
1606 eller en transaksjon påfører samfunnet. Avgiften må derfor gjenspeile de reelle kostnadene. FrP vil
1607 redusere dagens dokumentavgift, samt redusere flere andre fiskale avgifter og avvikle disse på sikt. Vi vil
1608 ha et enkelt avgiftssystem med lave satser som er tilpasset den internasjonale konkurransen.

1609
1610 Norge er et langstrakt land hvor bilbruk er en nødvendig del av infrastrukturen. FrP vil derfor at
1611 bilrelaterte avgifter som engangsavgift ved kjøp av ny bil, trafikksikringsavgift og omregistreringsavgift
1612 skal reduseres betydelig, og at vrakpanten skal økes. Slik fornyes bilparken raskere, og den bli mer
1613 trafiksikker og miljøvennlig.

1614
1615 Bilrelaterte avgifter skal i større grad være i samsvar med det offentlige kostnader til bygging, drift og
1616 vedlikehold av veinettet. Avgiftsnivået på bil skal reduseres. Fremskrittspartiet aksepterer ikke veipricing.

1617
1618 Særagiftene på grenshandelsvarer må reduseres, grensen for tollfri import bør økes og tollsatser bør
1619 reduseres med sikte på friere handel.

1620
1621 Det er nå en iver i mange partier etter å innføre nye og høyere klima- og miljøavgifter. Fremskrittspartiet
1622 skal kjempe mot grønn sosialisme, der klimapolitikken brukes til å hente ut mer penger fra folk sine
1623 lommebøker, eller setter arbeidsplasser i fare. Dette straffer vanlige folk og de som har dårligst økonomi
1624 hardest. Miljøavgifter bør i større grad øremerkes til miljøformål.

1625
1626
1627 **Fremskrittspartiet vil:**

- 1628 • redusere skatte- og avgiftsnivået
- 1629 • prioritere å redusere avgifter som mest rammer dem som har minst
- 1630 • ha et flatere og mer oversiktlig skattesystem med solide bunnfradrag
- 1631 • avvikle formuesskatten
- 1632 • sikre internasjonalt konkurransedyktige skattebetingelser for bedriftene
- 1633 • øremerke avgifter til å dekke kostnadene den avgiftsbelagte tjenesten/varen påfører samfunnet
- 1634 • redusere det høye avgiftsnivået på bil
- 1635 • harmonisere miljø- og klimaavgifter slik at lik miljø-/klimabelastning gir lik avgiftsbelastning på
- 1636 tvers av sektorer
- 1637 • kjempe mot klimapolitikk som påfører folk flest høyere avgifter som rammer mest de som har
- 1638 minst

- 1639 • redusere avgifter på grensehandelsutsatte varer og harmonisere med i nivået i våre naboland for å
1640 sikre norske arbeidsplasser
- 1641 • hindre at arveavgiften gjeninnføres, uavhengig av modell
- 1642 • fjerne veibruksavgiften på drivstoff på fremkomstmiddel som ikke benytter vei
- 1643 • ikke gjeninnføre flypassasjeravgiften
- 1644
- 1645

1646 **Kjøretøyavgifter**

1647 Bilen er viktig for alle deler av landet og for at hverdagen skal henge sammen for veldig mange av oss, og
1648 Fremskrittspartiet vil derfor redusere avgiftsbyrden for norske bilister.

1649

1650 Fremskrittspartiet mener at kjøretøyavgiftene skal reduseres betydelig. Engangsavgiften skal reduseres og
1651 på sikt fjernes, omregistreringsavgiften skal kun dekke selvkost og drivstoffavgiften skal reduseres. Biler
1652 uten direkte utslipp, som elbil og hydrogenbil representerer i dag alternativer med lave særavgifter for
1653 befolkningen.

1654

1655 Dette er en utvikling vi ønsker også for resten av bilparken. Merverdiavgift betales for de fleste nye varer
1656 og tjenester, og kjøretøy må også omfattes av det samme regelverket, uten ytterligere særavgifter. Økte
1657 inntekter som følge av mva. fra utslippsfrie kjøretøy skal uavkortet gå til å redusere
1658 bompengebelastningen.

1659

1660 For mange er kjøretøy mer enn et transportmiddel og kjøretøykultur og hobby er viktig over hele landet.
1661 Vi vil styrke rammebetingelsene for hobbyen og bilkulturen der det viktigste må være skatte- og
1662 reguleringsfrihet. Vi vil endre aldersgrensen for veteranstatus for kjøretøy fra 30 til 20 år som bedre
1663 reflekterer når et kjøretøy går fra å være et transportmiddel til å bli en kulturgjenstand.

1664

1665 Vi mener at det må ryddes opp i teknisk regelverk og avgiftsbestemmelser for bobiler. Kjøretøy som
1666 leveres som campingbil/bobil fra produsent med slik typegodkjenning skal avgiftsberegnes som bobil. Det
1667 er særlig regelverket om vektclasser for kjøretøy som skaper problemer for bruk av mange bobiler.

1668 **Fremskrittspartiet vil:**

- 1669
- 1670 • styrke rammebetingelsene for kjøretøy som kultur, kjøretøyhobby og interesse
  - 1671 • at aldersgrensen for veterankjøretøy endres fra 30 til 20 år
  - 1672 • at veterankjøretøy skal være skatte- og reguleringsfrie
  - 1673 • at lavsats i trafikksforsikringsavgiften fjernes
  - 1674 • redusere engangsavgiften ved å fjerne vektkomponenten. På sikt skal engangsavgiften avvikles
  - 1675 • at omregistreringsavgiften kun skal dekke selvkost
  - 1676 • at drivstoffavgiftene skal reduseres
  - 1677 • at mva. og trafikksforsikringsavgift for kjøretøy gjøres teknologinøytral
- 1678
- 1679

1680 **Personbeskatning**

1681 Fremskrittspartiet vil la den enkelte familie beholde mer av sine egne penger. Gjennom valg av utdanning,
1682 arbeidstid og yrke har den enkelte mulighet til å påvirke sin arbeidsinntekt. Inntektsfordelingen i
1683 samfunnet skal først og fremst være et resultat av den enkeltes frie valg til å verdsette arbeidsinnsats,
1684 inntekt og fritid. Skattesystemet skal sørge for at det er lønnsomt å jobbe sammenlignet med å ikke jobbe.

1685

1686 Et flatere skattesystem vil si at alle betaler den samme proSENTSatsen uavhengig av hva de tjener. Dette
1687 kombinert med et bunnfradrag vil gjøre det mer attraktivt å arbeide, og fjerne incentiver for
1688 skatteplanlegging og skatteunndragelser. Et slikt system er enklere, mindre byråkratisk og mer rettferdig, i
1689 tillegg til at effektivitetstapet dagens system innebærer vil forsvinne. Ved tilpasning til et flatere
1690 skattesystem med solide bunnfradrag må det vurderes hvilke særfradrag og kontantytelser det er
1691 hensiktsmessig å integrere i denne ordningen, blant annet om fagforeningsfradraget bør erstattes med et
1692 tilsvarende jobbskattefradrag til alle lønsmottakere.

1693
1694
1695
1696
1697
1698
1699
1700
1701
1702
1703
1704
1705
1706
1707
1708
1709
1710
1711
1712
1713
1714
1715
1716
1717
1718
1719
1720
1721
1722
1723
1724
1725
1726
1727
1728
1729
1730
1731
1732
1733
1734
1735
1736
1737
1738
1739
1740
1741
1742
1743
1744
1745
1746
1747

Norge har en høy eierbeskatning som har ført til at mange norske gründere og investorer har flyttet til land med gunstigere rammebetingelser. Dette gjør at Norge går glipp av kapital som kunne gitt nye og sårt tiltrenge arbeidsplasser. Fremskrittspartiet ønsker å snu denne negative trenden gjennom å gjennomføre en eierbeskatningsreform slik at dyktige gründere og investorer får sterke finansielle incentiver til å flytte til Norge.

Fremskrittspartiet ønsker å avvikle formuesskatten. En stor andel av formuesskatten betales av pensjonister og vanlige lønsmottakere. Midlene er som oftest beskattet flere ganger, og formuesskatten diskriminerer norsk eierskap fordi nesten ingen land i verden har formuesskatt. Det betyr for eksempel at utenlandske eiere slipper formuesskatt, mens nordmenn må betale formuesskatt av aksjer i samme bedrift.

Den særnorske formuesskatten må betales selv om et selskap går med underskudd. Det kan også få den uheldige konsekvens at en gründer og eier av et selskap i vekst og som fortsatt ikke har tjent penger, må ta ut utbytte, ta opp privat lån eller selge aksjer for å betale formuesskatten.

Bedriftsbeskatning

Fremskrittspartiet vil ha et skattesystem som motiverer til investeringer, vekst og nyskaping i Norge. Norge konkurrerer med andre land som også vil øke bedriftsetablering og innovasjon, og vårt skattesystem må tilpasses den internasjonale konkurransen.

Norsk bedriftsbeskatning skal være innrettet slik at norsk virksomhet har de samme rammevilkårene som våre viktigste handelspartnere. Nivået på selskapsskatten i Norge må tilpasses europeisk og internasjonalt nivå. Særnorske skatter bør avvikles, herunder formuesskatten, som er en dobbeltbeskatning, og som hemmer norsk privat eierskap og kapitalmarked. Ordningen med SkatteFUNN bør gjøres bedre for å motivere privat forskning og utvikling i bedriftene.

I et globalt perspektiv må verdier skatlegges i de land de skapes. Vi må sikre at multinasjonale aktører som opererer i Norge betaler skatt på lik linje med lokale norske aktører. Nasjonalt er det viktig at mer av verdiskapningen blir igjen lokalt der verdiene skapes og der kommuner har lagt til rette for næringsutvikling.

Finanspolitikk og pengepolitikk

Fremskrittspartiet vil føre en ansvarlig økonomisk politikk. Næringslivet er avhengig av gode rammevilkår for den enkelte næring, og av et godt investeringsklima med forutsigbare rammer for inflasjon, renter og kronekurs. Sunn økonomisk utvikling og orden i økonomiske forhold er viktig for folks trygghet.

Den norske stat har en stor formue og en unik økonomisk situasjon. Dette handlingsrommet må brukes til å bygge, sikre og utvikle landet gjennom investeringer i infrastruktur, forskning og utvikling samt vekstfremmende skattelettelser for å gi norsk næringsliv de beste konkurransevilkår.

Selv om staten har store verdier, må vi unngå en situasjon hvor høyt statlig forbruk over tid gjør at statens økonomi ikke er bærekraftig. Norge er på vei inn i en slik situasjon, og det er derfor behov for å erstatte dagens handlingsregel med et nytt ankerfeste for den økonomiske politikken. Det er nødvendig å skille mellom drift og investeringer i statsbudsjettet. Et slikt skille tar hensyn til at driftsutgifter i større grad er inflasjonsdrivende enn samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer. Det bør legges til grunn at statens forbruk ikke skal vokse mer enn bruttonasjonalproduktet.

Fremskrittspartiet støtter tankegangen om at utvinning av petroleumsressurser skal ha et generasjonsperspektiv, hvor verdiskapningen skal komme hele landet til gode i et langsiktig perspektiv. Verdiene bør investeres både i utlandet og i norsk samfunnsøkonomisk lønnsom realkapital, og alle investeringer spesifiseres i eget budsjett.

1748 Kjøp av aksjer og tilførsel av egenkapital til statlige selskaper foretas utenfor handlingsregelen. Denne
1749 praksisen må også kunne legges til grunn ved bygging av landet med samfunnsøkonomisk lønnsomme
1750 investeringer i infrastruktur, sentral bygningsmasse og store kapitalvarer. Dette vil innebære at viktige vei-
1751 og baneprosjekter som i dag skaper flaskehals i transportnettet, vil kunne løses langt raskere og samtidig
1752 gi et godt grunnlag for økonomisk vekst. Det samme vil gjelde for andre viktige samfunnsmessige
1753 investeringer.

1754

1755 **Fremskrittspartiet vil:**

- 1756 • skille mellom drift og investeringer i statsbudsjettet
- 1757 • redusere det offentlige byråkratiet og frigjøre arbeidskraft til privat sektor
- 1758 • styrke forskning og utdanning for å stimulere til verdiskaping
- 1759 • sikre en regulering av finansnæringen som hensyntar en mangfoldig, desentralisert
- 1760 og solid banknæring over hele landet
- 1761 • styrke samspillet mellom finansnæringen og det offentlige virkemiddelapparatet, og utrede tiltak
- 1762 for å styrke verdiskapingen i samspill mellom offentlige ordninger og privat finansiering
- 1763 • organisere utbygging og drift innen prioriterte områder med statlig ansvar, etter samme modell
- 1764 som selskapet Nye Veier
- 1765 • gjøre det enklere å overføre lån med pant i eiendel fra en finansinstitusjon til en annen
- 1766 • avslutte offentliggjøring av skattelister

1767

1768

1769

1770

1771 **MARKEDSØKONOMI OG NÆRINGS LIV**

1772 Markedsøkonomi er en forutsetning for et fungerende demokratisk samfunn. Et velfungerende marked
1773 innebærer at forbrukerne i all hovedsak styrer tilbudet gjennom sin etterspørsel.

1774

1775 Internasjonal handel har bidratt til å løfte millioner av mennesker ut av fattigdom og er et grunnleggende
1776 virkemiddel for å sikre en stabil verden. En fungerende internasjonal markedsøkonomi er en viktig
1777 forutsetning for god velferd. Forbrukerne nyter i dag godt av konkurranse på tvers av landegrensene. Det
1778 er behov for en ytterligere liberalisering av handelsregler, og Fremskrittspartiet vil arbeide for en friest
1779 mulig verdenshandel.

1780

1781 **Fremskrittspartiet vil:**

- 1782 • liberalisere økonomien for å skape større vekst og mer velferd
- 1783 • sikre en virksom konkurranse og at flere samfunnssektorer åpnes for dette
- 1784 • arbeide for mer frihandel og nedbygging av tollbarrierer
- 1785 • sikre fattige land markedsadgang til Norge
- 1786 • sikre at interessene til landets innbyggere og norske eksportnæringer blir ivaretatt ved inngåelse av
- 1787 internasjonale avtaler
- 1788 • at Norge skal legge til rette for handel med fremvoksende økonomier som representerer store
- 1789 fremtidige muligheter for norske eksportnæringer og norske arbeidsplasser
- 1790 • intensivere arbeidet for å få på plass flere bilaterale avtaler og frihandelsavtaler

1791

1792

1793 **Frihandel, toll og importvern**

1794 Tollmurer er en barriere mot handel og velstandsøkning. Norge er en liten eksportorientert økonomi og
1795 vil tape på økte handelshindringer. Fremskrittspartiet mener at Norge bør fortsette arbeidet med å fjerne
1796 tollsatser.

1797

1798 Høye tollsatser og beskyttelsesregimer fører til at varer blir dyrere for forbrukere. Spesielt på matområdet
1799 er tollsatsene høye, men også på andre områder bidrar høye tollsatser til mindre utvalg og dyrere varer for
1800 forbrukere og næringsliv. I tillegg kommer et fordyrende og komplisert regelverk.

- 1801
- 1802 Høye tollsatser stenger mange fattige land ute fra velstandsveksten vi selv har opplevd gjennom handel.
- 1803 Handel er et verktøy for å få i gang produktivitetsvekst, effektivisering og innovasjon. Selv om de aller
- 1804 fattigste landene (MUL) har toll- og kvotefri adgang til det norske markedet for alle varer, blir andre fattige
- 1805 land møtt med høye tollsatser. Det er en kjensgjerning at det viktigste virkemiddelet for å få land ut av
- 1806 fattigdom, er handel.
- 1807
- 1808 Norske tollsatser og beskyttelsesregimer bør derfor gradvis fjernes/reduceres. Det bør innføres nulltoll for
- 1809 MUL-land (de ca. 50 svakest utviklede landene), reduserte tollsatser for u-land, og økt grense for tollfri
- 1810 import.
- 1811
- 1812 **Fremskrittspartiet vil:**
- 1813 • at norske tollsatser og ensidige beskyttelsesregimer fjernes over tid
  - 1814 • fremforhandle bilaterale frihandelsavtaler
  - 1815 • fjerne tollsatser for MUL-land samt redusere tollsatsene for andre U-land
  - 1816 • Intensivere arbeidet med å skaffe frihandelsavtaler med store viktige marked og fremvoksende
  - 1817 økonomier
  - 1818 • fjerne norsk industritoll
  - 1819 • bruke internasjonale forhandlinger til å sikre markedsadgang for videreforedlede norske
  - 1820 fiskeprodukter
- 1821
- 1822
- 1823 **Næringsliv**
- 1824 Fremskrittspartiet vil føre en næringspolitikk som stimulerer videre utvikling av næringer der hvor Norge
- 1825 har historiske og naturlige fortrinn. Hovedoppgaven i næringspolitikken er å stimulere til innovasjon og
- 1826 økt verdiskaping i hele landet.
- 1827
- 1828 Alle bransjer skal drive næringsvirksomhet basert på prinsippet om fri konkurranse, fordi dette også er det
- 1829 beste for samfunnet som helhet.
- 1830
- 1831 Dagens utstrakte offentlige eierskap konsentrerer makt og innflytelse på få hender. Politisk styring av
- 1832 bedrifter hemmer langsiktig tenkning og verdiskaping. Når det offentlige både skal overvåke, regulere og
- 1833 tjene penger i det samme markedet, vil det dessuten skje en rolleblanding som kan føre til
- 1834 forskjellsbehandling av aktører. En målsetting i vår økonomiske politikk er derfor å bygge ned det
- 1835 offentlige eierskapet i selskaper som drives i direkte konkurranse med private aktører. Som eksempler kan
- 1836 nevnes statens direkte og indirekte eierskap i selskaper som Bring og VY.
- 1837
- 1838 Med stadig sterkere internasjonal konkurranse om rammebetingelser, samt mer mobil kapital, er det viktig
- 1839 å føre en næringspolitikk som gjør det lønnsomt og attraktivt for bedrifter å drive sin virksomhet i og fra
- 1840 Norge. Vi vil sørge for løsninger der staten oppmuntrer private investorer til å satse risikokapital på
- 1841 teknologiutvikling og kompetanseheving.
- 1842
- 1843 Norsk næringsliv må videreutvikles basert på nasjonens naturressurser og kompetanse. Det er lange
- 1844 tradisjoner for at naturressursene eies av fellesskapet, mens materiell rikdom skapes ved at ressursene
- 1845 utnyttes av ansvarlige bedrifter med gode konsesjonsregler og fornuftig beskatning. Vi vil ha nasjonal
- 1846 kontroll over naturressursene for å sikre at arbeidsplasser, hovedkontor og utviklingsarbeid blir i Norge.
- 1847 Samtidig bør vi i større grad la private bedrifter konkurrere mot statlige bedrifter slik at naturressursene
- 1848 foredles av de aktører som gjør dette best og mest effektivt.
- 1849
- 1850 Norge har noen av Europas dyreste matvarer. Høye priser på dagligvarer skyldes blant annet norske
- 1851 særavgifter, tollvern og manglende konkurranse i dagligvaresektorene. Konsekvensene av dyre dagligvarer
- 1852 er tap av norske arbeidsplasser som følge av økende grensehandel. Fremskrittspartiet vil jobbe for å styrke
- 1853 konkurransen i dagligvaresektoren for å sikre innbyggerne billigere mat og økt mangfold av dagligvarer i
- 1854 butikkene.
- 1855

1856 **Fremskrittspartiet vil:**

- 1857 • gjøre det enklere å starte og drive sin egen bedrift
- 1858 • ha færre og enklere innrapporteringer til det offentlige
- 1859 • redusere det offentlige eierskapet
- 1860 • redusere den politiske innblandingen i bedriftenes hverdag
- 1861 • sørge for at offentlige incentivordninger gir støtte etter objektive kriterier og lønnsomhet
- 1862 • forenkle tilgangen til høykompetent internasjonal arbeidskraft
- 1863 • bruke andre virkemidler enn subsidier overfor næringslivet

1864
1865

1866 **Nyskaping, gründerpolitikk og små og mellomstore bedrifter**

1867 Norsk næringsliv består i all hovedsak av små og mellomstore bedrifter. Derfor er det spesielt viktig å
1868 sikre rammebetingelser som stimulerer til vekst og utvikling for disse. Dette må blant annet skje ved
1869 redusert byråkrati og skjemavelde, samt en langsiktig og forutsigbar politikk. På den måten blir det enklere
1870 å starte, omstille, fornye og drive små og mellomstore bedrifter.

1871

1872 Det må gjøres lettere for bedrifter med lav omsetning å få innvilget årlig merverdiavgiftsoppgave, og
1873 dagens maksimalnivå med en omsetning på en million kroner bør økes.

1874

1875 Det er viktig at små og mellomstore bedrifter får mulighet til å selge sine nyutviklede varer og tjenester til
1876 det offentlige og sikres deltakelse i offentlige anbud.

1877

1878 Det må føres en offensiv nyskappingspolitikk, der forskning og utviklingsarbeid, gründervirksomhet og
1879 kompetanseutvikling stimuleres. Skatte- og avgiftspolitikken skal brukes aktivt for å sikre gründere gode
1880 rammevilkår og finansiering. I tillegg må det statlige virkemiddelapparatet tilpasses, slik at gode ideer og
1881 produkter sikres likeverdig støtte og finansiering, uavhengig av hvor i landet de skapes.

1882

1883 For å sikre innovasjon, utvikling av ny teknologi og oppstart av nye bedrifter, vil FrP øke taket på
1884 Kapitalfunn, skattefradragordningen som stimulerer til at bedrifter og privatpersoner investerer kapital i
1885 ny næringsvirksomhet. Kapitalfunn rettes inn mot egenkapitalinnskudd i små og mellomstore bedrifters
1886 tidlige utviklingsfase.

1887

1888 Av hensyn til nyskaping er det viktig å gjøre det enklere å starte og drive enkeltpersonforetak. Det kan
1889 gjøres blant annet ved å forenkle skatteleggingen av enkeltpersonforetak, styrke sosiale rettigheter for
1890 selvstendig næringsdrivende og gjøre MVA-rapporteringen enklere. For å stimulere til økt
1891 gründervirksomhet ønsker vi også å åpne for at ungdom kan starte enkeltpersonforetak fra fylte 16 år
1892 eksempelvis ved at foresatte eller andre stiller garanti for virksomheten til personer under 18 år.

1893

1894 **Fremskrittspartiet vil:**

- 1895 • at grensen for årlig innrapportering av moms økes til 10 millioner kroner
- 1896 • heve grensen for revisjonsplikt til 10 millioner kroner for alle virksomheter som bruker autorisert
1897 regnskapsfører
- 1898 • forenkle krav til HMS for små bedrifter
- 1899 • tilpasse arbeidsmiljøloven for små og mellomstore bedrifter
- 1900 • motivere det offentlige til å gjøre innovative innkjøp
- 1901 • gjøre det enkelt å starte egen bedrift
- 1902 • styrke Kapitalfunn-ordningen
- 1903 • gjennomgå arbeidsmiljøloven og tilpasse den til dagens arbeidsliv
- 1904 • redusere arbeidsgiveravgiften
- 1905 • fjerne arbeidsavgiften for lærlinger
- 1906 • styrke opsjonsskatteordningen
- 1907 • differensiere tvangsmulkt etter bedriftenes størrelse

1908

1909

1910 **Verdiskaping i hele landet**

1911 Norge har en desentralisert næringsstruktur. En stor del av verdiskapingen skjer i distriktene utenfor
1912 sentrale strøk. Gjennom generelle rammebetingelser må det legges til rette for at verdiskaping
1913 opprettholdes og utvikles i distriktene, og at verdiene i større grad beholdes der de skapes. Da er det
1914 nødvendig at man lokalt får mulighet til å utnytte mer av naturressursene til å skape arbeidsplasser.

1915

1916 Stabile og forutsigbare rammebetingelser er avgjørende for industriutvikling og verdiskaping i hele landet.
1917 Vi må legge til rette for at også nye typer kraftkrevende industri etableres i Norge. Ved å ha ren, fornybar
1918 og regulerbar krafttilgang styrkes også industriens konkurransekraft.

1919 Kommuner som aktivt legger til rette for næringsutvikling, bør få "betalt" for dette gjennom
1920 selskapsskatten. Dette bør skje på en slik måte at ikke alle midlene fra selskapsskatten havner i den
1921 kommunen hvor hovedkontoret ligger, men at en forholdsmessig riktig del tilfaller kommuner hvor
1922 verdiskapingen faktisk finner sted.

1923

1924 En av de viktigste utfordringene for næringslivet i distriktene knytter seg til samferdsel. Transport av varer
1925 til kunder og markeder er en betydelig utfordring jo lenger vekk man kommer fra viktige havner og byer i
1926 Norge. Derfor må det bygges mer infrastruktur i hele landet. Enkelte større investeringer i viktig
1927 infrastruktur bør kunne finansieres direkte gjennom oljefondet, utenfor handlingsregelen.

1928

1929 **Fremskrittspartiet vil:**

1930

- forenkle offentlig forvaltning, lover og regler

1931

- gi lokalsamfunn muligheten til å utnytte naturressurser for å skape arbeidsplasser

1932

- hindre at offentlige eller private bedrifter gis særfordeler som fører til konkurransevridning

1933

- at søknader og henvendelser til det offentlige skal besvares innen fastsatte tidsfrister

1934

- vri deler av selskapsskatten fra stat til kommune

1935

- sikre at verdiskaping fra naturressurser kommer lokalsamfunnene til gode, herunder kommuner med havbruk som får inntekter fra havbruksfondet

1936

1937

1938

1939

Havet

1940 Norge er en havnasjon med et veldig godt utgangspunkt for videre utvikling av de blå næringene. Vi har
1941 en høyt utdannet befolkning, sterke selskaper, næringsklynger med virksomheter som utfyller og forsterker
1942 hverandre, et godt forsknings-, utviklings- og utdanningssystem med fremragende akademiske miljøer som
1943 utvikler verdensledende maritim teknologi, velfungerende og gode forvaltningsregimer, og store og
1944 ressursrike havområder med god miljøtilstand.

1945

1946 Samarbeid på tvers av havnæringene kan gi betydelige muligheter for videre vekst i petroleumsnæringen,
1947 maritim næring og sjømatnæringen. Og ikke minst kan det gi grobunn for utvikling av ny, havbasert
1948 industri.

1949

1950 Fremskrittspartiet ser viktigheten av sjøpattedyrenes rolle i havets økosystem, men som andre ressurser,
1951 må disse bestandene beskattes ut ifra en helhetlig og bærekraftig forvaltning. Det må arbeides
1952 internasjonalt for å få på plass løsninger som sikrer muligheten for eksport av sjøpattedyr.

1953

1954 **Fremskrittspartiet vil:**

1955

- bidra til gode rammebetingelser gjennom å videreføre og videreutvikle en effektiv, forutsigbar og kunnskapsbasert regulering av havnæringene

1956

- legge til rette for kunnskaps- og teknologiutvikling i havnæringene gjennom forskning, innovasjon, utdanning og kompetanse

1957

1958

1959

1960

- 1961 Fiskeri**
- 1962 Havets ressurser er nasjonale ressurser og skal forvaltes deretter. Dette skal gjøres ut fra et
- 1963 kunnskapsbasert reguleringsregime som sikrer et optimalt uttak av biomasse knyttet til de enkelte
- 1964 bestander.
- 1965
- 1966 Norsk fiskerinæring er en subsidiefri næring som hevder seg meget godt i den globale konkurransen.
- 1967 Gjeldende regelverk, som er blitt styrket og modernisert de siste årene, sikrer en variert fiskeflåte og en
- 1968 industristruktur hvor det er plass til både små og store bedrifter. Et velfungerende marked der det skapes
- 1969 arbeidsplasser og verdier i norske kystsamfunn over hele landet, er også en viktig forutsetning for videre
- 1970 utvikling av fiskerinæringen.
- 1971
- 1972 Deltakerloven og fiskesalslagsloven som regulerer fiskerinæringen må til enhver tid vurderes opp mot
- 1973 ressurstilgangen og næringens behov. Salgslagenes monopol på førstehåndsomsetning av fisk er blant de
- 1974 ting som må endres.
- 1975
- 1976 Det må fastsettes totalkvoter for de ulike fiskeriene slik at ressursene forvaltes med tanke på langsiktig og
- 1977 bærekraftig avkastning og optimal utnyttelse av fiskebestandene. Dette kan blant annet gjøres gjennom
- 1978 omsettelige kvoter og tilrettelegging for et tett samspill mellom bedrifter, bransjer, forskningsmiljøer og
- 1979 andre aktører. Tillatelser til å utnytte ressursene i havet skal tildeles av staten og kunne omsettes mellom
- 1980 aktørene i næringen. Det er også viktig å sikre ordninger som ivaretar rekruttering innenfor
- 1981 fiskerinæringen.
- 1982
- 1983 Fremskrittspartiet vil stimulere til ytterligere brukerstyrt forskning på utnyttelse av fiskeressursene,
- 1984 herunder potensial for mottak og foredling av levende fisk. Dette kan sikre en bedre og mer forutsigbar
- 1985 råvaretilgang. Vi vil også vurdere om kvoteåret bør periodiseres for å sikre en bedre råvaretilgang for den
- 1986 landbaserte industrien. Vi vil være pådriver for tiltak som kan bidra til lønnsom videreforedling av
- 1987 fiskeressurser i Norge
- 1988
- 1989 Fremskrittspartiet ønsker ikke leveringsplikt for fiskerinæringen, men vil respektere tidligere inngåtte
- 1990 avtaler.
- 1991
- 1992 Det er viktig at det satses på forskning og utvikling innen fiskeindustrien for å bli mer konkurransedyktig
- 1993 overfor lavkostland. Norge vil ikke kunne konkurrere når det gjelder lønnskostnader og må derfor være i
- 1994 forkant når det gjelder teknologiske løsninger.
- 1995
- 1996 Det må tilrettelegges og etableres ordninger som stimulerer til økt forskning på utnyttelse av restråstoffet
- 1997 til biprodukter, herunder for eksempel helsekost og medisin. Det bør blant annet avsettes
- 1998 forskningskvoter.
- 1999
- 2000 En bærekraftig beskatning av ressursene forutsetter internasjonalt samarbeid og avtaler. Norge må derfor
- 2001 bidra til å sikre avtaler og effektiv kontroll mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske. Omsetning av
- 2002 ulovlig fangst må etterforskes som grov økonomisk kriminalitet. Det må reageres strengt på overtredelser
- 2003 og andre former for juks med kvotene.
- 2004
- 2005 Kystvakten og fiskerikontrollen må tilføres tilstrekkelige midler til å øke innsatsen mot ulovlig fiske.
- 2006
- 2007 Det er nødvendig med visse reguleringer av fiskeriene og det er behov for en revidering av dagens
- 2008 reguleringsmodeller, med sikte på bedre fastsettelse av totalkvoter, utnyttelse og mest mulig
- 2009 forutsigbarhet. Dette vil gi stabilitet og danne grunnlaget for bedre planlegging innen næringen og
- 2010 oppmuntre til langsiktige investeringer for industrien, fiskerne og fiskebåteierne.
- 2011
- 2012 Vi ser nytten av å ha en variert fiskeflåte og anser mangfold, nærhet, fleksibilitet, finansielle ressurser og
- 2013 stabile rammebetingelser som positivt for konkurransen og vil legge til rette for dette. Det er viktig å sette
- 2014 i gang tiltak for å redusere byråkratiet og forenkle regelverket.
- 2015
- 2016 **Fremskrittspartiet vil:**

- 2017 • avvikle pliktsystemet
- 2018 • løpende tilpasse lovverket som regulerer næringen
- 2019 • jobbe for lavere tollsatser på bearbeidet fisk, slik at mer bearbeiding kan skje i Norge
- 2020 • ha økt forskning innen næringen
- 2021 • utvikle et system med omsettelige kvoter, hvor hele landet ses under ett
- 2022 • at årlige totalkvoter bestemmes av et beregningsutvalg
- 2023 • sikre en optimal og bærekraftig utnyttelse av fiskebestander
- 2024 • gi lik struktureringsmulighet for fartøy over og under 11 meter
- 2025 • sikre effektiv kontroll mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske
- 2026 • utrydde kongekrabbe utenfor kommersiell sone
- 2027 • arbeide for et internasjonalt regelverk mot dumping av fisk
- 2028 • ikke innføre ressursrente på fiskeri
- 2029 • vurdere ulike rekrutteringstiltak for fiskere

2030
2031

2032 **Havbruk**

2033 Norges lange og til dels beskyttede kystlinje med ren sjø og et desentralisert bosetningsmønster, samt arbeidskraft med høy kompetanse innen akvakultur, ligger til rette for å styrke nasjonens posisjon som ledende innen oppdrett av sjømat. Nærheten til markedet for fersk sjømat, samt kunnskap fra landbasert foredling av fisk, gjør at det ligger til rette for en større grad av videreforedling innen landets grenser.

2037
2038 Maksimalt tillatt biomasse (MTB) begrenser hvor mye fisk som kan være i et oppdrettsanlegg. MTB er fast gjennom året, selv om produksjonsvilkårene er bedre når vanntemperaturen stiger. Vi ønsker derfor en gjennomsnittsberegning av MTB, slik at produksjonen kan økes når forutsetningene er som best, og senkes når havet er kaldt. Dette vil bidra til økt verdiskaping og flere arbeidsplasser.

2039
2040
2041
2042
2043
2044
2045
2046
2047
2048
2049
2050
2051
2052
2053
2054
2055
2056
2057
2058
2059
2060
2061
2062
2063
2064
2065
2066
2067
2068

Fremskrittspartiet mener at havbruksnæringen har store muligheter for økt ekspansjon og verdiskaping gjennom økt produksjon, oppdrett av nye arter og større grad av videreforedling. Dette forutsetter en god håndtering av biologiske utfordringer som lakselus, sykdommer, rømming og utslipp, samt lav dødelighet i produksjonen. Det er i dag svært strenge vilkår for tildeling av konsesjon for havbruk og oppdrett, men det må forvaltes etter bærekraftprinsippet. Konsesjonsvilkårene skal differensieres og liberaliseres for havbruksanlegg som eksempelvis har lukkede merder og begrenset utslipp. Det må snarest også etableres felles rammeverk for offshore havbruk. Vi vil fortsatt stimulere til forskning og utvikling, slik at stadig bedre løsninger tas i bruk.

Det er viktig at kommunene legger til rette for havbruksnæringen. Da må også kommunene få gode insentiver gjennom at deler av næringens skatter og avgifter blir igjen i kommunen.

2055 **Fremskrittspartiet vil:**

- 2056 • bedre vilkårene for havbruk
- 2057 • innføre rullerende gjennomsnittlig MTB
- 2058 • liberalisere konsesjonsvilkårene for å skape vekst i oppdrettsnæringen
- 2059 • avvikle det offentlige eierskapet i oppdrettsnæringen
- 2060 • ha en gjennomgang av særavgiftene som næringen betaler
- 2061 • at Havbuksfondets fordeles med 80% til kommunene og 20% til staten
- 2062 • at eksportavgiften og FoU-avgiften må styres av næringen
- 2063 • stille strenge krav til næringen innenfor velferds- og miljøkriterier som dødelighet, sykdom, lakselus, rømming og utslipp.
- 2064 • legge til rette for bærekraftig produksjonsøkning
- 2065 • stimulere kommuner til å stille egne arealer til rådighet for akvakulturnæringen

2069 Landbruk

2070 Fremskrittspartiet vil stimulere til effektiv produksjon av trygg, god norsk mat. Landbruket er en viktig
2071 næring i mange distrikter. Landbrukets konkurransevne må styrkes, og i større grad baseres på
2072 markedsokonomiske prinsipper, slik som landets øvrige næringer. Norske matprodusenter skal ha
2073 rammebetingelser for produksjon som er på linje med våre naboland, men vi skal ta hensyn til vårt høye
2074 kostnadsnivå og våre spesielle klimatiske og strukturelle forhold.

2075
2076 Formålet med landbrukspolitikken skal være en kostnadseffektiv matproduksjon som samtidig ivaretar
2077 beredskapshensyn. Landbruket har også en rolle for å hindre at kulturlandskapet gror igjen i Norge.

2078
2079 Vi ønsker å legge til rette for at bonden selv skal kunne utvikle sin virksomhet. Dette vil vi gjøre ved å
2080 erstatte politiske reguleringer og begrensninger med næringsfrihet. Bonden skal kunne bruke de
2081 mulighetene et friere matmarked og handel gir. Dyrevelferd bør reguleres i et slikt handelssystem.
2082 Fremskrittspartiet vil ikke tillate import av kjøtt fra produksjonsdyr som er slaktet uten bedøvelse.

2083
2084 Dagens politikk med massive reguleringer og overføringer har ikke fungert. Ved å avskaffe og forenkle
2085 lover som i dag begrenser bøndernes frihet, vil landbruket bli bedre rustet til å klare seg på lik linje med
2086 andre næringer.

2087
2088 Vi vil desentralisere makten i næringen fra politikere og organisasjoner til den enkelte bonde og forbruker.
2089 Jordbruksavtalesystemet bør gjennomgås, med sikte på en omlegging av avtalesystemet til beste for
2090 landbruksnæringen og samfunnet.

2091
2092 Det er et mål å gjennomføre full næringsfrihet for landbruksnæringen. Vi vil gradvis gjennomføre
2093 avreguleringer av jordbrukets rammebetingelser og vil i takt med dette gradvis gjennomføre reduksjoner i
2094 næringsoverføringene. Det skal lønne seg å produsere mye mat og dette må også tilskuddene til næringen
2095 gjenspeile. Dette betyr en klarere prioritering av heltidsbønder som lever av å produsere mat. Derfor må
2096 tilskuddstaket fjernes.

2097
2098 Dagens produksjonskvoter og konsesjonsbegrensninger virker konkurransehemmende og hindrer et
2099 marked med forbrukermakt, derfor må disse reguleringene avvikles. Samvirkenes særordninger og
2100 markedskontroll må avvikles. Produsentene må selv kunne velge om produktene skal selges direkte til
2101 forbruker, kjede eller til videreforedling. Dette må også gjelde for egenproduserte alkoholholdige varer.

2102
2103 Dagens struktur har mange og små gårdsbruk som driver med alternativ virksomhet. Fremskrittspartiet
2104 synes det er bra at norske bønder satser på å utvikle egne produkter med lokalmat, satser på reiseliv, Inn
2105 på Tunet (omsorgs- og aktivitetstilbud til personer som trenger et alternativt tilbud) og satser på å leve av
2106 andre ressurser gården deres har. Også disse bønderne gjør en viktig jobb for å opprettholde
2107 kulturlandskapet. Det er viktig med et virkemiddelapparat som kan støtte under denne type
2108 næringsutvikling med gården som utgangspunkt.

2109
2110 Innen hestenæringen og hestesporten finnes det store uutnyttede muligheter. Vi ønsker å legge til rette for
2111 et styrket hestehold i Norge til det beste for hele samfunnet og bidra til å legge til rette for
2112 næringsutvikling i kommunene.

2113
2114 Eiere av gårder er gjenstand for svært inngripende reguleringer knyttet til konsesjonslov, priskontroll,
2115 boplikt, delingsforbud og odelslov som Fremskrittspartiet ønsker å fjerne. For å opprettholde vårt vakre
2116 kulturlandskap vil vi opprettholde driveplikten.

2117
2118 Det er viktig at Norge har en god matvareberedskap som ivaretar flere ulike trusselbilder.
2119 Fremskrittspartiet foretrekker en desentralisert modell der korn og andre matvarer lagres lokalt, fordi dette
2120 er rimeligere og fremstår som en mer robust løsning enn en modell med sentraliserte lagre. Det er viktig å
2121 kunne tilpasse og utvide matvareberedskapen raskt i krisetider.

2122

2123 Vi ønsker et rikt plante- og dyreliv i Norge. Det bør søkes opprettholdt en bestand av ørn, jerv, bjørn og
2124 gaupe. Forvaltningen av denne må skje lokalt der en har forutsetning for å vurdere situasjonen, og derfor
2125 må prioriterte rovdyrsoner avvikles.

2126
2127 Nødvergeretten som nå gjelder for angrep på hund, bør i tillegg gjelde når rovdyr kommer inn på innmark
2128 og ikke lar seg skremme bort.

2129

2130 **Fremskrittspartiet vil:**

- 2131 • styrke matvareberedskapen i Norge
- 2132 • prioritere heltidsbonden
- 2133 • at produksjon og priser skal styres av markedet
- 2134 • liberalisere jordbruksavtalesystemet
- 2135 • gjeninnføre fri eiendomsrett for landbrukseiendommer
- 2136 • fjerne delingsforbudet i jordloven
- 2137 • avvikle konsesjons- og boplikten, samt odelsreguleringer
- 2138 • fjerne systemet med markedsreguleringer og målpriser
- 2139 • fjerne produksjonsbegrensninger, slike som kvoteordninger og konsesjonsgrenser
- 2140 • likestille valg av organisasjonsform i landbruket
- 2141 • åpne for tilgang til internasjonale markeder gjennom frihandelsavtaler
- 2142 • at det skal forskes på utvikling av plantebasert proteinråstoff i Norge.
- 2143 • tillate gårdssalg av alkohol uavhengig av alkoholstyrke
- 2144 • oppheve kjerneområdet for rovdyr
- 2145 • samordne forvaltning av rovdyr og landbruk
- 2146 • opprettholde lokal forvaltning av vilt
- 2147 • la lokale myndigheter ha ansvaret for rovdyrforvaltningen
- 2148 • at det skal pålegges staten å gi full erstatning til grunneiere, næringsdrivende eller andre som lider
2149 tap som følge av statens overordnede rovdyrforvaltning
- 2150 • at det innføres kvotejakt der hvor dette ikke truer den totale bestandens overlevelse
- 2151 • at rovdyrforlikene skal evalueres.
- 2152 • at viltloven med forskrifter endres slik at det blir lovlig å jakte i romjul og påske
- 2153 • at det blir tillatt å bruke løs på drevet halsende hund ved jakt på bjørn, jerv og ulv

2154

2155

2156 **Dyrevelferd og forbrukersikkerhet**

2157 Kommunene har ansvaret for tilfredsstillende tilgang til tjenester fra dyrehelsepersonell. Derfor bør
2158 veterinærtjenestene organiseres slik at de blir en god og forutsigbar ordning, noe som vil gi bedre
2159 utnyttelse av ressursene og ivaretagelse av dyrs helse og velferd.

2160

2161 Mindre administrasjon vil også frigjøre ressurser til dyrehelsepersonellens primære oppgaver, nemlig
2162 velferden for dyr og ivaretagelse av dyrs helse. Det er uholdbart at store deler av landet ikke har
2163 tilfredsstillende tilgang til veterinærtjenester, og at dette bidrar til lokale forskjeller når det gjelder
2164 dyrevelferd.

2165

2166 Norge skal ha et sterkt dyrevern. Personer som har vist seg uskikket til å holde dyr, skal miste retten til
2167 dyrehold. Fremskrittspartiet ønsker å etablere et dyrepolit i hele Norge for å sikre dyrenes velferd, og for
2168 å overta mattilsynets oppgaver knyttet til dyrehold.

2169

2170 Norske bønder produserer mat i verdensklassen, med god dyrevelferd og fokus på mattrygghet. Dette er
2171 både et konkurransefortrinn samtidig som det gir sikkerhet for forbrukerne, om at maten som produseres
2172 og selges i landet er trygg.

2173

2174 For å ivareta kvalitetssikring i alle ledd er det viktig at vi har et mattilsyn som fungerer og som har den
2175 kunnskapen som trengs for å både utføre inspeksjoner i tillegg til eventuell oppfølging og veiledning for

2176 de produsentene som trenger dette. De siste årene har vi imidlertid opplevd det motsatte og det er derfor
2177 på tide med en grundig gjennomgang av Mattilsynet, organisering og sette høyere krav til erfaring og
2178 kompetanse på inspektørene.

2179
2180 Fremskrittspartiet ønsker en reform av Mattilsynet der det blir satt tydeligere krav til ledelse, organisering
2181 og ansvarsfordeling. Inspektørene skal ha faglig kompetanse og erfaring til å gi råd og veiledning. Dette
2182 innebærer at ansatte i Mattilsynet må være faglig oppdaterte på produksjonsdyr, ha god kunnskap om
2183 gårdsdrift og problemstillinger som er knyttet opp til de ulike produksjonene i landbruket. En må i tillegg
2184 se på praksis rundt lukking av avvik og journalforskriften og sikre at forvaltningsloven blir fulgt.

2185
2186 **Fremskrittspartiet vil:**

- 2187 • sikre et operativt dyrepolit i hele landet
- 2188 • gi strenge straffer for mishandling og vanskjøtsel av dyr
- 2189 • at det stilles strenge objektive krav til dyrevelferd i alt dyrehold inklusive transport og slaktning
- 2190 • at myndighetene fremmer god dyrehelse gjennom et utvetydig regelverk og god nasjonal
- 2191 beredskap mot smittsomme sykdommer
- 2192 • reformere Mattilsynet og gjøre organisasjonen bedre rustet til å sikre god dyrevelferd

2193
2194

2195 **Skogbruk**

2196 Over en tredjedel av fastlandet i Norge er dekket av skog. Skogressursene har vært en bærebjelke for
2197 landet og for utviklingen av nasjonen. Den bioøkonomiske verdiskapningen har lange tradisjoner, men
2198 opplever med grønn omstilling en renessanse og gir store muligheter.

2199
2200 Fremskrittspartiet vil legge til rette for at mer av verdiskapningen forblir i Norge og at mer av
2201 trebearbeidningen skjer innenlands. Fra innblanding i fossilt drivstoff og økt bruk av bygningsmaterialer av
2202 tre, til produksjon av mat og medisiner, er utviklingsmulighetene store. Økt verdiskapning i
2203 trebearbeidende industri gir betydelige muligheter for økt sysselsetting og avkastning fra skog- og
2204 trenæringen. Virkemiddelapparatet må tilpasses utvikling av nye løsninger for økt bruk av tre.

2205
2206 De fleste nye produkter i markedet kommer fra bedrifter som allerede opererer innenfor det samme
2207 segmentet. Fremskrittspartiet mener derfor at utvikling av skogindustrien bør skje gjennom knoppskyting
2208 fra eksisterende sterke miljøer, og vil vektlegge forsknings- og utviklingsarbeid i eksisterende bedrifter.
2209 Hvordan norsk bioøkonomi skal vinne konkurransekraft i et verdensmarked må kartlegges bedre.

2210
2211 Skognæringen kan bidra til å øke verdiskapningen i et framtidig norsk lavutslippssamfunn. Dette gjør det
2212 viktig å utnytte potensialet for økt produksjon, hogst og bruk av trevirke til erstatning for fossile ressurser.
2213 Det er stort potensial for økt hogst i Norge. Tiltak som bidrar til kvalitetsfremmede skogskjøtsel, bør
2214 prioriteres. Tiltak i stående (eksisterende) skog må medregnes i det nasjonale klimaregnskapet.

2215
2216 For å øke lønnsomheten fra skog- og trenæringen må hele verdikjeden fra skogindustrien utnyttes bedre
2217 og mer effektivt. Restråstoff som i dag går til forbrenning, kan i mye større grad benyttes til ytterligere
2218 foredling. Effektiv logistikk av bistrømmer mellom ulike industriforetak muliggjør bedre utnyttelse. Ny
2219 biobasert industri bør etableres som industriclustere, sentralt plassert i logistiske knutepunkter. Effektiv
2220 vareflyt både oppstrøms, nedstrøms og internt mellom videreforedlingsforetak bør være et delmål i store
2221 infrastrukturtiltak.

2222
2223 Skog- og trenæringen er en del av et åpent, globalt marked. Norsk trebearbeidende industri konkurrerer
2224 med utenlandske aktører både på det nasjonale og internasjonale markedet. Fremskrittspartiet vil gi
2225 næringen konkurransedyktige rammebetingelser. Vi vil utjevne kostnadsulempen som utfordrende logistikk
2226 gir norsk skog- og trenæring gjennom fortsatt å satse på flere og bedre skogsbilveger. Vi vil fortsette
2227 utbedringen av flaskehals, overføre mer tømmer og bearbejdede produkter fra vei til bane, og investere i
2228 tilstrekkelig kaikapasitet.

2229

2230 Privat eiendomsrett er helt vesentlig. Vi er derfor kritiske til tvunget vern av skog, og alt fremtidig vern av
2231 skog må skje på frivillig basis. Skog med høy produktivitet og god logistikk til industrien bør ikke
2232 prioriteres for vern. Dagens ordning med konsesjon på skogeiendommer hindrer et effektivt marked, er
2233 prisdempende og begrenser selgers vilje til å legge skogeiendommer ut for salg. For å styrke
2234 investeringslyst og driftsgrunnlaget på skogeiendommer vil vi fjerne konsesjonsplikten på
2235 skogeiendommer. Et lovpålagt eierskap organisert som enkeltpersonforetak er til hinder for investeringer.
2236 Fremskrittspartiet vil likebehandle eierskap uavhengig av organisasjonsform.

2237

2238 **Fremskrittspartiet vil:**

- 2239 • endre konsesjonsloven for å skape et fritt marked for kjøp og salg av skogeiendom, også om
- 2240 denne er bebygd og har et ubetydelig dyrket jordareal.
- 2241 • forbedre infrastrukturen for tømmertransport
- 2242 • satse videre på næringsrettet biobasert forskning og innovasjon
- 2243 • sikre en forvaltning av skogen som gir aktiv bruk og økt avvirkning
- 2244 • legge til rette for økt karbonbinding i skog og tre
- 2245 • fremme innovasjon og sikre kapital til FoU

2246

2247

2248 **Reindrift**

2249 Fremskrittspartiet vil stimulere til effektiv produksjon av norsk reinkjøtt og styrke reindriftens
2250 konkurransevne, og vil redusere og på sikt fjerne subsidiene. Vi vil liberalisere regelverket for mobile
2251 slakterier for å sikre en bærekraftig forvaltning av reinstammen.

2252

2253 Reindrift må behandles som annen næringsvirksomhet, også når det gjelder regler for investerings- og
2254 driftsmidler. Næringen bør utøves så fritt som mulig, og det offentlige ansvar bør begrenses til en
2255 fornuftig ressursforvaltning av offentlige beitemarker. Sametinget skal ikke overta forvaltningen av
2256 reindrifftsavtalen.

2257

2258 **Fremskrittspartiet vil:**

- 2259 • redusere byråkratiet overfor reindriftnæringen
- 2260 • likebehandle reindriftnæringen og andre næringer
- 2261 • arbeide for en fornuftig og forutsigbar ressursforvaltning av offentlige beitemarker
- 2262 • gradvis redusere subsidier til reindrift

2263

2264

2265 **Maritim sektor**

2266 Fremskrittspartiet vil sikre at Norge forblir en sjøfartsnasjon også i fremtiden. Vi ønsker å styrke
2267 nærskipsfarten fordi det er fornuftig å frakte gods på denne måten. Vi vil stimulere til fornying av flåten
2268 ved å forbedre vrakpantordning til også å gjelde offshorenæringen. Det bør også vurderes tiltak som
2269 reduserer de direkte kostnadene ved havneanløp. Dette kan gjøres gjennom avgiftspolitikken. Dagens
2270 avgiftsregime gjør at transport på vei ofte velges framfor sjø.

2271

2272 Norges internasjonale posisjon forsterkes ytterligere ved at vi har et komplett maritimt miljø med
2273 internasjonalt ledende aktører innen de fleste områder.

2274

2275 Den maritime næringen er en betydelig bidragsyter til at norsk sokkel er langt fremme ved utvikling av ny
2276 teknologi. For at den norske maritime klyngen skal beholde sitt forsprang, og at norske arbeidsplasser skal
2277 sikres, er vi avhengige av et stabilt, høyt aktivitetsnivå på sokkelen. Dette sikrer viktige arenaer for
2278 innovasjon og teknologiutvikling offshore og er til nytte for andre deler av det norske samfunn.

2279

2280 Fremskrittspartiet mener at kabotasje til sjøs truer norske arbeidsplasser, og må få større fokus. Norske
2281 lønns og arbeidsvilkår har stort fokus i norsk arbeidsliv. Det må være et mål at dette også skal gjelde på
2282 skip som har vedvarende aktivitet på norsk sokkel og i norske farvann dersom dette lar seg forsvare
2283 innenfor Norges internasjonale forpliktelser, fører til flere norske sjøfolk og ikke svekker norske rederiers
2284 konkurransekraft.

2285
2286
2287
2288
2289
2290
2291
2292
2293
2294
2295
2296
2297
2298
2299
2300
2301
2302
2303
2304
2305
2306
2307
2308
2309
2310
2311
2312
2313
2314
2315
2316
2317
2318
2319
2320
2321
2322
2323
2324
2325
2326
2327
2328
2329
2330
2331
2332
2333
2334
2335
2336
2337
2338

Norske sjøfolk, rederier og verft er nøkkelen til vår maritime suksess, næringens enorme innovasjonskraft, og er grunnfjellet i den maritime klyngen. Uten norske sjøfolk, rederier og verft vil det bli umulig å opprettholde den maritime næringsklyngen. Norsk skipsfart må sikres internasjonalt konkurransedyktige rammevilkår. Dette vil gi norske rederier mulighet til å seile under norsk flagg og gi norske sjøfolk de samme rammevilkår som sjøfolk i våre naboland. Vi vil prioritere maritim utdanning og rekruttering av norsk ungdom til næringen.

Fortsatt stabilitet i rederibeskatningen og konkurransedyktige vilkår er avgjørende for at Norge skal være et trygt og attraktivt investeringsland, samt for å opprettholde utenriksflåten også i fremtiden. Utenriksflåten bidrar i stor grad til å holde norsk maritim kompetanse i hevd.

Norske sjøfolk trenger gode rammevilkår for å sikre arbeidsplassene deres i en svært konkurranseutsatt næring. FrP vil se på hvordan nettolønnsordningen kan styrkes for å sikre norske sjøfolk.

Fremskrittspartiet vil:

- styrke nettolønnsordningen gjennom å heve taket i alle segmenter i NIS og NOR
- sikre konkurransedyktig rederibeskatning
- prioritere maritim utdanning og rekruttering av norsk ungdom til handelsflåten
- sikre internasjonalt konkurransedyktige vilkår for skipsverft og underleverandører
- sikre konkurransedyktige rammebetingelser for norske skipsregistre
- utvide vrakpantordningen for skip slik at den gjelder både nærskipsfarten og offshorefartøy
- bruke norsk språk i kravspesifikasjoner ved statlige investeringer eller vedlikehold, innenfor EØS-avtalens rammer

Mineralnæringen

Mineralnæringen kan bli Norges neste vekstnæring, fordi mineraler har en svært viktig plass i det grønne skiftet. Mye av den grønne teknologien, slik som vindmøller og solceller, er avhengig av tilgang til mineraler. Fremskrittspartiet vil jobbe for at mineralnæringen skal bli en ny stor næring for Norge. Næringen trenger langsiktige og forutsigbare vilkår. I dag står næringen ovenfor en rekke utfordringer som er en brems for videre satsing, for eksempel en lang og omstendelig søknadsprosess for å få tildelt konsesjoner.

Fremskrittspartiet vil:

- ha økt satsing på utvinning av mineraler og kartlegging av mineralforekomster på havbunnen
- forenkle og strømlinjeforme konsesjonssøknadsprosessen
- gi ett departement ansvar for alle aspekter av mineralnæringen, herunder å behandle søknader
- opprette et statlig kapitalfond med formål om å utvikle mineralnæringen
- arbeide for at virkemiddelapparatet, herunder Enova og Innovasjon Norge, skal åpne sine støtteordninger for mineralnæringen

Handels-, reiselivs- og servicenæring

For at de tjenesteytende næringene skal kunne utvikle sitt fulle potensial, er det viktig at etablerings- og konkurransehindrende ordninger fjernes.

Fremskrittspartiet vil derfor liberalisere en rekke restriksjoner i handelsnæringen, herunder åpningstidsbestemmelser, konsesjons-, løyve- og bevillingsbestemmelser, samt restriksjoner på etablering og lokalisering av nye virksomheter. Vi vil åpne for at også ansatte under 18 år kan selge alkohol og tobakk, så lenge det er andre ansatte over 18 år i lokalet.

Søknader om salgsbevillinger fra dagligvarebransjen avgjøres lokalt av den enkelte kommune. Vi vil gi kommunene samme mulighet til å avgjøre søknader om salgsbevilgning fra servicehandelen ut fra lokale

- 2339 forhold. Flere steder vil dette være avgjørende for å beholde et lokalt servicetilbud i fravær av annen
2340 handelsvirksomhet knyttet til dagligvare, drivstoff, apotekvarer og post i butikk.
2341
- 2342 Reiselivsnæringen er en av verdens raskest voksende næringer, og som Norge har gode forutsetninger for
2343 å ta del i. Norges spesielle kvaliteter, gjennom særegen natur og rik kulturarv, gjør landet til et spennende
2344 reisemål, og næringen har dermed et utnyttet vekstpotensial.
2345
- 2346 Reiselivet tar hele landet i bruk og er derfor også en viktig distriktsnæring, både i form av å skape
2347 arbeidsplasser og lokal utvikling. For at norsk reiseliv skal fortsette å hevde seg internasjonalt, må
2348 næringslivet i samarbeid med myndighetene satse mer på innovasjon, produktutvikling og
2349 kompetanseheving. Dette er også nødvendige virkemidler for å skape flere helårsarbeidsplasser.
2350
- 2351 Opplevelser og mangfold innen mat og drikke er for mange turister en viktig del av den totale
2352 reiseopplevelsen. For å sikre konkurransekraft for serveringsstedene og et tilbud tilpasset etterspørselen, bør
2353 serveringsstedene selv fastsette sine åpnings- skjenke- og serveringstider. Tillatelse til salg av sterkøl, cider og
2354 vin fra lokale produsenter i butikker i nærområdet, vil styrke både turistnæringen og arbeidsplasser i
2355 distriktene.
2356
- 2357 Lokale drikkevareprodusenter må få lov å markedsføre sitt tilbud av smaksopplevelser og produkter.
2358
- 2359 Et lavere avgiftsnivå på blant annet alkohol og mat kan bidra til å styrke Norge som et attraktivt reisemål,
2360 både for nordmenn og tilreisende, med de fantastiske naturopplevelsene vi har å by på. Fremskrittspartiet vil
2361 forenkle og redusere det generelle skatte- og avgiftsnivået i Norge, noe som også vil komme
2362 reiselivsnæringen til gode.
2363
- 2364 Lover og regler må tilpasses på en slik måte at de ikke er til hinder for utvikling av opplevelsessentre,
2365 hoteller og gårdsferier i distrikts-Norge.
2366
- 2367 Norsk reiselivs konkurransevne svekkes av et generelt høyt kostnadsnivå. Den norske merverdiavgiften
2368 på servering, som per i dag er 25 prosent, er betydelig høyere enn våre naboland Sverige og Finland. En
2369 serveringsmoms på 15 %, på linje med norsk moms for mat til hjemmekonsum, vil styrke
2370 konkurransevnen i næringen.
2371
- 2372 **Fremskrittspartiet vil**
- 2373 • bygge ut infrastruktur for å få økt tilgjengelighet til distriktsdestinasjonene
  - 2374 • styrke merkevarebyggingen av Norge som reisemål
  - 2375 • ivareta vår kulturarv ved vern gjennom bruk
  - 2376 • redusere skatte- og avgiftsnivået og forenkle regelverket, som også vil komme reiselivsnæringen til
  - 2377 gode
  - 2378 • avskaffe bestemmelser som begrenser handelsnæringens åpningstider
  - 2379 • tillate fri etablering av alle former for handelsbedrifter og fjerne handelsmonopoler
  - 2380 • tillate salg av lovlige varer i hele butikkens åpningstid
  - 2381 • sikre et felles nasjonalt ruteopplysningssystem
  - 2382 • at den enkelte kommune gis anledning til å avgjøre søknader om salgsbevilling for både
  - 2383 dagligvarebransjen, bensinstasjoner og servicehandelen
  - 2384 • at det foretas en vurdering av om lov om god handelsskikk bør utvides til også omfatte
  - 2385 storkjøkken/serveringsbransjen
  - 2386
  - 2387
- 2388 **Alkohol og tobakk**
- 2389 Dagens høye avgifter og omfattende reguleringer på salg av alkohol fører til smugling og ulovlig
2390 produksjon. Den beste forebyggende alkohol- og tobakkspolitikken ligger i opplysningsvirksomhet og
2391 bevisstgjøring av den enkeltes ansvar for egne handlinger.
2392

2393 Vi erkjenner at overdreven bruk av tobakk og alkohol kan føre til alvorlige helseproblemer og er
2394 tilhengere av offentlig informasjon om skadevirkninger. Vi vil likevel motsette oss byråkratiske tiltak som
2395 tar sikte på å hindre at voksne mennesker kan nyte lovlige produkter.

2396
2397 Vi mener det må være lov å markedsføre alle produkter som lovlig kan omsettes i Norge.

2398
2399 **Fremskrittspartiet vil:**

- 2400 • liberalisere alkohollovgivningen
- 2401 • oppheve monopolet for omsetning av alkoholholdige drikker
- 2402 • sikre et tilfredsstillende kontrollsystem for omsetning av alkohol
- 2403 • sette aldersgrensen for kjøp og skjenking av alkoholholdige drikkevarer lik myndighetsalderen
- 2404 • harmonisere avgiften på alkohol og tobakk med nivået i våre naboland for å unngå
- 2405 handelslekkasje og smugling
- 2406 • ikke avgiftsbelegge e-sigaretter som tobakk
- 2407 • fjerne regulering av åpnings- salgs- og skjenketider

2408
2409

2410 **Boligpolitikk**

2411 Boligen er den største økonomiske investeringen mange av oss foretar. Det offentlige har et ansvar for at
2412 det blir lagt til rette for flere tilgjengelige tomteområder, og at det ikke innføres unødvendige særkrav og
2413 hindringer som legger press på boligpriser og gjør det vanskelig å slippe inn på boligmarkedet. Høye
2414 boligpriser rammer først og fremst unge mennesker i etableringsfasen. Fremskrittspartiet ønsker å
2415 liberalisere kravene til universell utforming og byggemåte.

2416
2417 Vi ønsker også å liberalisere kravene som stilles til utleieenheter/sekundærboliger i eksisterende boliger,
2418 for å unngå at kostnader med nye tekniske krav fører til økte priser i leiemarkedet.

2419
2420 En åpning av områder som i dag har sterke restriksjoner, gjennom en fortetning i tettbebygde strøk,
2421 endring av markagrensene i Oslo inkludert fjerning av markaloven, en liberal holdning til høyere bygg og
2422 reelle bevilgninger til investeringer i både vei- og kollektivnettverk i og rundt byene, vil vi legge til rette for
2423 økt boligbygging og redusere prispresset i boligmarkedet. Vi ønsker å fjerne statsforvalterembetet samt
2424 redusere statlige innsigelser fra departementer og direktorater som stanser eller forsinker planlagte
2425 byggeprosjekter i kommunene. Vi ønsker å lempe på nasjonale føringer for hvor det skal kunne bygges
2426 boliger, og i større grad tillate boligbygging der folk ønsker å bygge og bo.

2427
2428 Det er et viktig prinsipp at bankene står fritt til å foreta de nødvendige vurderinger av den enkeltes og
2429 familiens evne til å betjene lån. Vi ønsker derfor å fjerne egenkapitalkravet for boliglån og la bankene selv
2430 avgjøre den enkelte og familiens låneevne. Dette vil også bidra til å redusere behovet for antall personer
2431 som søker om startlån fra det offentlige. Den sterke veksten i antall lån gjennom kommunene de siste
2432 årene har skapt en uheldig todeling av boliglånsmarkedet.

2433
2434 Norge har fortsatt stor underdekning på studentboliger. Vi vil legge til rette for at flere private aktører kan
2435 bygge studentboliger på samme vilkår som studentsamskipnadene. Dersom dagens monopolordninger
2436 avskaffes, er det mulig å bygge flere boliger til en lavere pris og raskere. Vi vil i tillegg heve grensen for
2437 hva unge mennesker årlig og totalt sett kan spare gjennom BSU-ordningen (Boligsparing for Ungdom).

2438
2439 Fremskrittspartiet er positiv til forsøk med kombinerte omsorgs- og studentboliger. Dette kan være en
2440 måte for flere studenter til å skaffe seg et rimelig sted å bo, samtidig som det kan bidra til økt trivsel og
2441 mindre ensomhet både for studentene og for de eldre beboerne.

2442
2443 Vi vil oppheve lov om eiendomsskatt slik at kommunene fratras muligheten til å kreve inn skatt på
2444 eiendom. Eiendomsskatt er en dobbeltbeskatning av kommunens innbyggere og næringsliv og tar verken
2445 hensyn til den enkeltes inntekt eller gjeldsgrad.

2446
2447 Dokumentavgiften er blitt en statlig inntektskilde som fordyrer boligkjøp uten at innbetalt avgift står i

2448 forhold til de faktiske kostnadene, vi vil derfor redusere dokumentavgiften.

2449

2450 Fremskrittspartiet vil erstatte dagens generelle forbud mot bygging i strandsonen med et regelverk som
2451 vedtas og forvaltes lokalt. Fremskrittspartiet er motstander av boplikten

2452

2453 **Fremskrittspartiet vil:**

- 2454 • legge til rette for økt regulering av tomter i kommunene og redusere antallet innsigelser
- 2455 • fjerne statsforvalterens- og andre instansers innsigelsesmulighet i arealsaker
- 2456 • sørge for en kritisk gjennomgang i vernebestemmelser og sørge for en opprydding i både
2457 kommunale, fylkeskommunale og statlige bestemmelser. Dette vil gi et tydeligere lovverk som
2458 styrker demokratiet og legger til rette for framtidige digitale løsninger
- 2459 • sette et makstak på byggesaksgebyrer, med utgangspunkt i de mest effektive kommunene, for
2460 å sikre at innbyggerne mottar kostnads- og tidseffektive tjenester innen byggesaker
- 2461 • reversere fordyrende detaljkrav til universell utforming, byggemåte og energikrav knyttet til
2462 nybygg
- 2463 • ta initiativ til et nordisk samarbeid knyttet til felles tekniske byggekrav basert på
2464 kostnadseffektive løsninger
- 2465 • heve grensen for sparing gjennom BSU-ordningen
- 2466 • fjerne det statlige egenkapitalkravet for boliglån
- 2467 • la private bygge studentboliger på lik linje med studentsamskipnadene
- 2468 • at offentlige reguleringer og avgifter ved kjøp og salg av bolig settes til selvkost
- 2469 • oppheve loven om eiendomsskatt
- 2470 • innføre prøveordning med kombinerte omsorgs-/studentboliger
- 2471 • øke utbyggingstakten for studentboliger
- 2472 • etablere finansieringsordning for bygging av elevhybler etter samme modell som
2473 studentboliger

2474

2475

2476

2477 **ENERGI**

2478 Norge er en av verdens ledende energinasjoner, med tilgang på nesten ubegrenset ren og fornybar energi.

2479 Tilgang på kraft og et marked preget av effektiv konkurranse skal gi norske forbrukere og vår industri

2480 stabil tilgang til en pris som sikrer norsk konkurransekraft. Norge skal ikke være Europas batteri.

2481

2482 Offentlige myndigheter må utvise vilje til å utnytte landets fornybare energiresurser, samtidig som natur
2483 og miljø ikke utsettes for uhensiktsmessige belastninger.

2484

2485 Energisektoren skaper grobunn for teknologiutvikling, verdiskaping og god levestandard. Det må legges til

2486 rette for bruk av de energikilder som totalt sett er mest lønnsomme, miljøvennlige og effektive for

2487 samfunnet. Særnorske avgifter på energi må unngås.

2488

2489 Ved smart bruk av energi vil kostnadene for den enkelte bli lavere, samtidig som miljøinngrepene

2490 begrenses. Skatte- og avgiftslettelser på energibesparende tiltak (ENØK) både for privatpersoner og

2491 næringsliv må videreføres med langsiktighet og forutsigbarhet.

2492

2493

2494 **Olje og gass**

2495 Olje- og gassnæringen er Norges desidert største og viktigste industri og svært avgjørende for norsk

2496 økonomi og velstand. Næringen sikrer en betydelig sysselsetting med lønnsomme arbeidsplasser og

2497 verdiskaping i hele landet. Fremskrittspartiet vil legge vekt på å styrke grunnlaget for videre kartlegging

2498 og leting i olje- og gasssektoren. I tillegg ønsker vi å legge til rette for økt satsning på forskning og utvikling

2499 i sektoren, slik at oljeeventyret på norsk sokkel kan fortsette i overskuelig fremtid.

2500

2501 Utfordringene for petroleumsnæringen blir stadig mer komplekse. Store deler av ressursene befinner seg
2502 på større dyp, er mindre i volum og lenger fra land. Stadig flere politikere tar til orde for å stenge ned olje-
2503 og gassnæringen, den desidert mest lønnsomme næringen for Norge. Dette er kostbar symbolpolitikk som
2504 vil føre til mer klimagassutslipp i verden, en rasering av arbeidsplasser i Norge og mindre velferd for det
2505 norske folk. Fremskrittspartiet mener denne symbolpolitikken er farlig for norsk økonomi og vår velferd.
2506

2507 Det er behov for kontinuerlig kompetanse- og teknologiutvikling dersom man skal opprettholde
2508 aktivitetsnivået på norsk sokkel.
2509

2510 Fremskrittspartiet vil føre en offensiv politikk for å sikre stabile og langsiktige rammevilkår for olje- og
2511 gassnæringen, og for å stimulere til fortsatt verdiskapning, lønnsomhet og konkurransekraft i bransjen.
2512

2513 Skattesystemet må aktivt bidra til å gjøre nisje- og haleproduksjon mer lønnsom, slik at levetiden og
2514 utvinningsgraden økes på feltene.
2515

2516 Det er viktig å sikre tilgang til nye attraktive letearealer, også i nordområdene. Områder i Barentshavet
2517 som grenser mot Russland bør prioriteres. Det bør også legges også vekt på leting i områder som enda
2518 ikke er åpnet, men som grenser til områder der det er tillatt oljeutvinning.
2519

2520 Det bør åpnes for konsekvensutredning av Nordland VI, VII og Troms II (havområdene utenfor
2521 Vesterålen, Lofoten og Senja), Barentshavet nord, Møreblokkene og Jan Mayen snarest mulig, med den
2522 hensikt å åpne for petroleumsvirksomhet. Virksomheten må foregå i henhold til strenge miljøstandarder i
2523 samarbeid med fiskerinæringen, og i tråd med petroleumslovens bestemmelser.
2524

2525 Iskanten er i dag grensen for hvor selskapene på sokkelen kan drive aktivitet i nordområdene. Iskantsonen
2526 er biologisk viktig fordi det her skjer en periodisk stabilisering av det øvre vannlaget i tilknytning til
2527 ismelting og mye solinnstråling. Dette fører til en relativt kortvarig, men intens produksjon av
2528 planteplankton i vannmassene ved iskanten og i selve iskantsonen. Dyreplankton, fisk, sjøpattedyr og
2529 sjøfugl utnytter dette, og samles rundt iskanten. Den reelle iskantsonen er i stadig bevegelse, derfor bør
2530 også iskantsonen justeres i tråd med hvor den faktiske iskantsonen befinner seg.
2531

2532 Staten er den desidert største aktøren på norsk sokkel. Staten må derfor ta et stort ansvar for forskning og
2533 utvikling innen petroleumsnæringen. Norwegian Energy Partners (NEP) er et av de viktigste virkemidlene
2534 for norsk petroleumsindustri og for å fremme norske leverandører internasjonalt.
2535

2536 Norsk petroleumsnæring har vist en vilje og evne til å møte miljøutfordringer og til å finne nye løsninger
2537 som gir tillit til fremtidig petroleumsvirksomhet utenfor kysten. Med økt petroleumsvirksomhet og økt
2538 skipsfart, blant annet fra russiske olje- og gassfelt, så må staten likevel øke sitt bidrag til en trygg og sikker
2539 oljevernberedskap, med sikte på å unngå miljøkatastrofer ved eventuelle uhell.
2540

2541 Fremskrittspartiet er kritiske til å elektrifisere sokkelen med strøm fra land.
2542

2543 **Fremskrittspartiet vil:**

- 2544 • åpne for økt olje- og gassvirksomhet på norsk sokkel
- 2545 • åpne for økt petroleumsvirksomhet i Norskehavet og utenfor Møre-kysten
- 2546 • sikre større satsing på FoU innen petroleumssektoren
- 2547 • fortsatt stimulere til økt nisje- og haleproduksjon for å øke utvinningsgraden på felt
- 2548 • sikre at industrien har konkurransedyktige og forutsigbare rammebetingelser
- 2549 • ikke elektrifisere norsk sokkel fra land
- 2550 • sikre at den definerte Iskantsonen er dynamisk, slik at nye områder som reelt blir tilgjengelige kan
- 2551 åpnes for ny aktivitet
- 2552 • konsekvensutrede LoVeSe for åpning av olje- og gassproduksjon
- 2553
- 2554

2555 **Havbunnsmineraler**

2556 Norge er i særstilling når det gjelder forekomster av mineraler på havbunnen. Det er store forekomster på
2557 vår kontinentalsokkel. Kartlegging av disse ressursene er et prioritert område, for å sikre etterspurte
2558 råvarer og fremtidige inntekter til Norge.

2559
2560 **Fremskrittspartiet vil:**

- kartlegge forekomster av mineraler på norsk sokkel

2562
2563

2564 **Vannkraft**

2565 Fremskrittspartiet vil heller satse på vannkraft enn vindkraft. Den norske regulerbare vannkraften står for
2566 over 90 prosent av den fornybare energiproduksjonen i Norge, og spiller en sentral rolle for
2567 strømforsyning og verdiskaping i landet. Vannkraften er en forutsetning for Norges forsyningsikkerhet. I
2568 tillegg til å være miljøvennlige kan vannmagasiner bidra til å unngå flomskader i perioder med
2569 ekstraordinær vannføring i vassdrag. I flere flomutsatte vassdrag bør det vurderes om kraftproduksjon og
2570 flomforebygging kan kombineres gjennom etablering av vannmagasiner.

2571
2572 Om lag halvparten av produksjonskapasiteten ved vannkraftverkene er over 50 år og nærmer seg teknisk
2573 levealder. En oppgradering av eksisterende vannkraftverk vil gi en betydelig økt energiproduksjon, uten
2574 nye naturinngrep. Staten bør stimulere til slik oppgradering gjennom skattesystemet. Samtidig bør
2575 konsesjonsbehandlingen av vannkraft forenkles både for store kraftverk og for små-, mini- og
2576 mikrokraftverk. Konsesjonsbehandling av små-, mini- og mikrokraftverk bør overlates til kommunene, og
2577 det må særskilt legges til rette for en rask kapasitetsøkning i områder med dårlig strømforsyning.

2578
2579

2580 **Fremskrittspartiet vil:**

- ta i bruk vannkraftutbygging fremfor utbygging av vindkraft
- forenkle konsesjonsbehandlingen
- tillate skånsomme utbygginger i vernede vassdrag
- endre skattesystemet slik at det investeres mer i vannkraft
- at all fornybar kraftproduksjon likestilles ift skatt, avgiftslettelse og økonomiske støtteordninger

2587
2588

2589 **Hydrogen**

2590 Hydrogen brukes allerede i dag til flere industrielle formål, som eksempelvis ammoniakkproduksjon,
2591 metanolproduksjon og i oljeraffinering, der hydrogen også kan være et biprodukt. I Norge dekkes den
2592 eksisterende etterspørselen etter hydrogen i hovedsak ved at aktørene produserer det selv ved hjelp av
2593 gassformering.

2594
2595 Hydrogen har langt høyere energitetthet enn alternativer som bensin, diesel og batterier. Hydrogen kan bli
2596 viktig som drivstoff ettersom det ikke har utslipp og inneholder mye energi i forhold til vekten.

2597
2598 **Fremskrittspartiet vil:**

- stimulere til økt forskning og satsning på hydrogen som mulig alternativ energikilde

2599
2600
2601

2602 **Kjernekraft**

2603 I årene foran oss vil behovet for energi øke betraktelig, og kjernekraft vil utgjøre en stor andel av verdens
2604 energimiks. Som energinasjon bør Norge arbeide aktivt for å utvikle nye energiteknologier som kan bidra
2605 til å dekke fremtidig energibehov. Det er viktig å ivareta den kompetansen vi har i Norge knyttet til
2606 kjernekraft og ikke minst den viktige kompetansen vi har knyttet til sikkerhet ved bruk av kjernekraft.

2607

2608 Fremskrittspartiet mener at vi må satse mer på forskning og teknologiutvikling innenfor kjernekraft,
2609 eksempelvis basert på thorium som vi har betydelige forekomster av i Norge. Testresultater for thorium
2610 som energikilde i reaktorer er gode, men det er viktig å få videreført denne testingen før thorium eventuelt
2611 kan benyttes som ett tryggere alternativ til uran. Verden har i tillegg langt større forekomster av thorium
2612 enn uran.

2613

2614 **Fremskrittspartiet vil:**

- intensivere forskning på kjernekraft, med vekt på thorium

2616

2617

2618 **Vindkraft**

2619 Utbygging av vindkraft skjer i kyst- og fjellområdene og innebærer betydelige arealinngrep og store
2620 naturødeleggelser. Det er et behov for å evaluere gjennomførte utbygginger og effekten på dyreliv etc.

2621 Fremskrittspartiet ønsker primært å ta i bruk utnyttede vannkraftressurser, fremfor videre utbygging av
2622 vindkraft på land.

2623

2624 Fremskrittspartiet sier prinsipielt nei til vindkraft utbygging på land. Dersom det vurderes å åpne for
2625 vindkraft utbygging på land kan dette kun gjøres etter plan- og bygningslovens bestemmelser etter en lokal
2626 folkeavstemning i den enkelte kommune som viser at folket ønsker dette.

2627

2628 Nesten 80 prosent av verdens potensial innen havvind ligger i områder med mer enn 60 meters havdyp.
2629 Gjennom bruk og videreutvikling av norsk kunnskap og teknologi innenfor olje- og gassnæringen har vi
2630 muligheten til å innta en ledende posisjon innen utnyttelse av havvind. Samtidig er det viktig å ta hensyn til
2631 andre interesser på havet som fiske og sjøtransport. Etablering av vindparker på havet må ikke gå på
2632 bekostning av fiskebestanden, fuglebestanden, fiske eller fremkommeligheten på havet.

2633

2634 Utsira Nord og Sørlege Nordsjø II er allerede åpnet for mulig fremtidig havvind. Det bør lages en helhetlig
2635 plan for eventuell videre utbygging av vindkraft til havs istedenfor at tillatelsene gis stykkevis og delt.

2636

2637 **Fremskrittspartiet vil:**

- evaluere konsekvenser av utbygginger og gitte konsesjoner
- si nei til vindkraft på land, med mindre folket har sagt ja i folkeavstemning
- lage en helhetlig plan for vindkraftutbygging til havs
- flytte regelverket fra energiloven til plan og bygningsloven for å sikre lokal styring
- fjerne alle direkte og indirekte subsidier til utbygging av vindkraft, og skattlegge likt som annen kraft
- utarbeide en helhetlig og forpliktende plan for havvind som ivaretar fiskebestanden, fuglebestanden, fiske og fremkommelighet på havet
- el-sertifikat- og særskilte avskrivningsordninger for vindkraft avvikles

2647

2648

2649 **Alternative energikilder**

2650 Det finnes mange ulike områder som kan få en rolle i fremtidig energiforsyning i Norge, enten direkte
2651 gjennom termisk energi eller via elektrisitetsproduksjon. Noen eksempler er bioenergi, bølgekraft,
2652 tidevannskraft, jordvarme, solceller, atomkraft og fisjonsenergi. Økt bruk av nye fornybare energikilder
2653 kan bidra til å gjøre energibruken mer fleksibel og bidra til økt verdiskaping.

2654

2655 Det er viktig at rammevilkårene for fornybare energiteknologier er teknologinøytrale og stimulerer til mest
2656 mulig energi til lavest mulig pris, samtidig som man skal legge til grunn viktige momenter som støy og
2657 miljøpåvirkning.

2658

2659 **Fremskrittspartiet vil:**

- ha økt satsing på forskning innenfor fornybar energi

2660

2661

2662

2663 **Strømnettet**

2664 Myndighetene har det overordnede ansvaret for strømnettet, og for at dette utvikles for morgendagens
2665 behov. Et godt strømnett er avgjørende for kraftforsyningen både til privathusholdninger og til industrien.
2666 Det er behov for en effektiv organisering av nettselskapene, slik at drift, vedlikehold og oppgradering av
2667 nettet blir rasjonelt og leveringssikkerheten høy, samtidig som forbrukernes- og industriens kostnader blir
2668 lavest mulig.

2669
2670 Siden nettselskapene er monopolister er det behov for en betydelig regulering av deres virksomhet, for å
2671 sikre at forbrukernes interesser ivaretas. En økt elektrifisering innenfor industrien, og økt privat
2672 strømførbruk, for eksempel til lading av el-biler, skaper nye utfordringer som nettselskapene må løse.
2673 Nettselskapene må også stimuleres til å bygge ut nett som muliggjør lønnsom kraftutbygging. Mer variabel
2674 kraft fra vind og sol skaper nye utfordringer i kraftsystemet, og behov for investeringer.

2675
2676 Der hvor staten, fylkeskommunen eller kommunen gir pålegg, som eksempelvis krav om el-ferger, så bør
2677 også samme myndighet dekke eventuelle merkostnader knyttet til utbygging av strømnettet. Vi er mot
2678 innføring av rushtidsavgifter på strøm.

2679 2680 **Fremskrittspartiet vil:**

- 2681 • si nei til rushtidsavgift på strøm
- 2682 • at det offentlige må dekke merkostnader for strømnettutbygginger som kommer som følge av
- 2683 offentlige pålegg
- 2684 • kreve leveringssikkerhet til både privathusholdninger og industrien

2685
2686

2687 **Kraftkrevende industri**

2688 Det skapes store verdier i Norge basert på tilgang på ren, fornybar og regulerbar kraft, samt stabile og
2689 forutsigbare rammebetingelser. Fremskrittspartiet vil legge til rette for at industri i Norge kan dra økt nytte
2690 av våre grønne og rene fornybare ressurser i fremtiden.

2691
2692 Med ren norsk kraft kan det skapes nye, grønne og lønnsomme virksomheter som datasentre,
2693 batteriproduksjon og hydrogenproduksjon, for å nevne noe. Vår rene energi bidrar til å gjøre Norge til et
2694 interessant og konkurransedyktig land å etablere seg i, både for norske og utenlandske selskap.

2695
2696 Fastlandsindustrien utgjør en betydelig del av Norges verdiskaping. FrP vil være garantisten for at
2697 industrien får opprettholdt forutsigbar krafttilgang. Dette vil gi flere industriaktører mulighet til langsiktig
2698 og forutsigbar tilgang til kraft, noe som igjen vil bidra til økt verdiskaping og sysselsetting i industrien.

2699
2700 Enova har en viktig rolle for å bidra til industriell konkurransekraft i Norge. Det er også viktig at Enovas
2701 fokus kan rettes mot prosjekter i kraftkrevende industri. Enovas hovedmål er å sikre og utvikle nye
2702 arbeidsplasser og verdiskaping i Norge. Kriteriene for tildeling må endres i tråd med dette, og slik at de
2703 mest lønnsomme tiltakene prioriteres. Enova bør også kunne gi støtte til teknologi som allerede er
2704 tilgjengelig hvis det kan bidra til de største utslippskuttene, eller binde og lagre CO2. Det bør også kunne
2705 gis støtte til oppstartselskaper og teknologi som ikke er ferdig utviklet

2706
2707 I et miljøperspektiv er det viktig at kraftkrevende produksjon som eksempelvis produksjon av aluminium
2708 og silisium skjer i Norge fremfor i kullfyrte økonomier som eksempelvis Kina eller India.

2709 2710 **Fremskrittspartiet vil:**

- 2711 • stimulere til etablering av industri som gir flere nye grønne jobber
- 2712 • legge til rette for mer kraftkrevende industri i Norge
- 2713 • at Enova skal sikre og utvikle arbeidsplasser og verdiskaping i Norge

2714
2715
2716

2717

2718 MILJØ

2719 Norge har en variert og unik natur. Fremskrittspartiet ønsker å tilrettelegge for og en hverdag for folk flest
2720 i gode omgivelser med ren luft, rent vann og rent hav. Vi skal ivareta og forvalte naturen vår på en god
2721 måte, og overlate den i god stand til de neste generasjoner.

2722

2723

2724 Forurensning og utslipp

2725 Tiltak som skal begrense forurensningen, må være effektive og ivareta prinsippet om likhet for loven.

2726 Forurensningen kjenner ingen landegrenser, og en vesentlig del av forurensningen i Norge skyldes utslipp
2727 fra andre land. Det er derfor viktig med internasjonale avtaler på miljøområdet.

2728 Norge er avhengig av et rent hav, spesielt er det viktig for fiske og havbruk, men også for dyreliv og alle
2729 som bruker kysten.

2730

2731 Like virksomhetstyper bør ha mest mulig like utslippstillatelser, både i et nasjonalt og et internasjonalt
2732 perspektiv. Dagens praksis og lovverk, hvor hver bedrift behandles individuelt, er uheldig fordi dette fører
2733 til konkurransevridning og unødvendig byråkrati. Det er behov for en streng miljølovgivning for å hindre
2734 at noen skader andres helse, eiendom eller vår felles natur. Dette arbeidet bør først og fremst gjøres i
2735 samarbeid med Norges viktigste internasjonale handelspartnere, ikke gjennom ensidige nasjonale
2736 bestemmelser.

2737

2738 Konsesjoner og utslippstillatelser bør gis av miljøvernmyndighetene. I konsesjonsvilkårene må det klart
2739 fremgå hvor store og hvilken type årlige utslipp det gis tillatelse til.

2740 Fremskrittspartiet ønsker å redusere overflødig byråkrati hos klima- og miljøverndepartementet,

2741 statsforvalterne og i kommunene, og vil gi miljødirektoratet oppgaven med å påse at

2742 forurensningsbestemmelsene etterleves. Politiet bør styrke sin kompetanse på etterforskning av brudd på
2743 miljøvernlovgivningen.

2744

2745 Fremskrittspartiet vil:

2746 • arbeide for internasjonale miljøavtaler som sikrer like rammebetingelser

2747 • at miljøavgifter i størst mulig grad øremerkes miljøtiltak

2748 • arbeide mot særnorske og europeiske påbud, forbud, reguleringer og avgifter som svekker
2749 konkurransekraften til norsk næringsliv

2750

2751

2752 Sirkulær økonomi

2753 Det er et økende press på våre naturressurser som gjør at vi må bruke og utnytte dem best mulig ved
2754 gjenvinning og gjenbruk og etterlate minst mulig avfall. Målet for en sirkulær økonomi er å ivareta
2755 ressursene i et kretsløp samtidig som vi skaper økonomisk vekst. Ved å utnytte alle ressurser lengst og best
2756 mulig, og utvikle kretsløp som skaper minst mulig avfall, bidrar vi til dette. Ved å ha fokus på design av
2757 produkter som kan gjenbrukes reduserer vi behovet for uttak av naturressurser som råvarer.

2758 For Fremskrittspartiet er det viktig at omstillingen til sirkulær økonomi har fokus på kostnadseffektive
2759 tiltak som gir resultater, og ikke på dyr symbolpolitikk. Gode eksempler på dette er innen utvikling av
2760 biogass og produksjon- og gjenbruk av plast, og effektiv bruk av skogressursen

2761

2762 For å stimulere til sirkulærøkonomi ønsker Fremskrittspartiet å bruke avgiftssystemet og avgiftslettelser på
2763 en mer effektiv måte for til å påvirke at industri og forbrukere tar valg som fører til økt produksjon av
2764 produkter som kan gjenbrukes, ordninger som stimulerer til økt grad av gjenvinning og mindre avfall.

2765

2766 Fremskrittspartiet vil:

2767 • at all innsamlet plast går til gjenbruk og gjenvinning

2768 • redusere avgiftssatser på naturgass i transportsektoren og sikre utbygging av biogassproduksjon

2769 • utrede momsfrakt for gjenbruksbutikker

2770
2771
2772
2773
2774
2775
2776
2777
2778
2779
2780
2781
2782
2783
2784
2785
2786
2787
2788
2789
2790
2791
2792
2793
2794
2795
2796
2797
2798
2799
2800
2801
2802
2803
2804
2805
2806
2807
2808
2809
2810
2811
2812
2813
2814
2815
2816
2817
2818
2819
2820
2821
2822
2823

Marin forsøpling

Plast er i ferd med å bli ett av vår tids største miljøproblemer. Hvert år havner enorme mengder søppel i alle verdens hav, og veldig mye av dette er plast.

Økt kunnskap om marin forsøpling og mikroplast har gitt økt bekymring for hvilke problemer dette skaper i naturen. Fremskrittspartiet er bekymret for miljøproblemer og trusler marin forsøpling er mot fisk, fugl og sjøpattedyr. Det truer ikke bare miljøet vårt, men også våre viktige maritime næringer.

I Norge utgjør forsøpling og opphopning av plast på strender, langs kysten og på havbunnen et hurtigvoksende miljøproblem

Forsøpling og opphopning av plast krever konkrete tiltak. Det trengs større aksjoner i regi av kommuner, frivillige og andre for å fjerne forsøpling, både på strender og på vanskelig tilgjengelige steder. Det offentlige må i samarbeid med lokale krefter sikre at rydding skjer. Fremskrittspartiet ønsker en bedre organisering og en helhet i ordningen for innsamlingen av plast. Det er behov for at det etableres ordninger som gjør at skipsfart, havbruk og fiskeri har gode ordninger for mottak av plast på land. Forsøpling av det marine miljøet er en stor utfordring både nasjonalt og internasjonalt. Fremskrittspartiet er bekymret for hvilke miljøproblemer dette skaper for dyr- og plantelivet. Det må også initieres større globale samarbeid gjennom bistandsmidlene for å få bukt med marin forsøpling globalt. Fremskrittspartiet er en pådriver for internasjonalt samarbeid gjennom bruk av bistandsmidler til opprydding av plast i havet.

Fremskrittspartiet vil:

- styrke støtte- og tilskuddsordninger for private til oppryddingstiltak av marint søppel
- ønsker en bedre lokal organisering for av oppryddingstiltak for marin forsøpling
- styrke den økonomiske støtten til lokale oppryddingstiltak
- prioritere mer av bistandsmidlene til konkrete tiltak rettet mot marin forsøpling
- arbeide for internasjonale miljøavtaler som sikrer like rammebetingelser

Ressursforvaltning og avfallshåndtering

Fremskrittspartiet vil arbeide for en miljøvennlig og effektiv håndtering av avfall fra husholdninger og bedrifter. Forholdene må legges til rette for etablering og drift av moderne forbrenningsanlegg uten at avfallet må fraktes over lange strekninger. Varmen fra anleggene bør brukes til oppvarming lokalt, fjernvarme eller elektrisitetsproduksjon.

Industri og næringsliv må gis best mulige rammebetingelser for kildesortering og stimulere til gjenbruk. Vi mener at konkurransestimulering av avfallssektoren vil gi økonomiske og miljømessige gevinster. Differensierte avfallsgebyrer er et positivt virkemiddel for å skape et rettferdig system, innenfor selvkostprinsippet, som belønner dem som forurenses minst, med lavere avgifter.

Avgiftssystemet for avfallshåndtering må legges opp slik at det ikke stimulerer til eksport av avfall. For å stimulere til ønsket målsetting er det viktig at avgifter legges på riktig sted i verdikjeden.

Fremskrittspartiet vil:

- stimulere avfallssektoren gjennom konkurranse
- ha differensierte avfallsgebyrer
- avgifter må legges på riktig sted i verdikjeden

Naturvern og friluftsliv

Fremskrittspartiet støtter allemannsretten, med individuelt ansvar for å ferdes på en hensynsfull måte, med tanke på grunneier, miljø og andre som benytter seg av friluftsområdet.

2824 Det generelle forbudet mot bygging i 100-meterssonen skal fjernes og erstattes med et differensiert
2825 regelverk som tar hensyn til lokale forhold. Det må samtidig sikres av lokale myndigheter at det er
2826 tilstrekkelig med strandsone tilgjengelig for allmennheten.

2827
2828 Ved opprettelse av nye naturreservater, nasjonalparker og lignende, skal lokaldemokratiet tillegges
2829 avgjørende vekt. Prinsippet om «vern gjennom bruk» skal uansett legges til grunn. Restriksjoner knyttet til
2830 vern skal kun være utformet for å hindre ødeleggelse av naturgrunnlaget. Vi vil være med å vurdere
2831 opphevelse av allerede vedtatte verneområder, dersom det finnes gode grunner for dette.

2832 Det må satses på etablering av turloyper og andre arenaer for friluftsliv, som kommer folk flest til gode.
2833 Tilrettelagt for gammel og ung med universell utforming der det er hensiktsmessig, vil dette for mange
2834 være det man trenger for å kunne komme seg i aktivitet.

2835
2836 Kommunene skal forvalte lov om motorferdsel i utmark. Norge har store avstander, spredt bosetting og
2837 et næringsgrunnlag sterkt knyttet til primærnæringene, turisme, jakt og fiske. Dette tilsier at man burde ha
2838 en svært fleksibel holdning til bruk av motorisert ferdsel i mange deler av landet. Dette vil også kunne
2839 legge til rette for næringsvirksomhet til distriktkommuner.

2840
2841 Friluftsliv er et viktig tema blant annet når det gjelder skole, undervisning og folkehelse. Friluftsliv er også
2842 et viktig område for utvikling av reiselivsbaserte næringer.

2843
2844 Norske elver er yngleplass for halvparten av all atlantisk villaks. Villaksen er viktig som indikator-art i
2845 naturmiljøet, men også for friluftslivet og som inntektskilde og kulturbærer langs norske vassdrag. Det bør
2846 være en prioritert miljøpolitisk oppgave å bevare og styrke de norske villaksstammene.

2847
2848 **Fremskrittspartiet vil:**

- 2849 • ivareta allemannsretten og sikre tilgang til skog og mark
- 2850 • sikre tilstrekkelig tilgang til strandsonen for allmennheten
- 2851 • at det i hovedsak er offentlig eide naturområder som vernes, eller ved frivillig avståelse av grunn
2852 fra private
- 2853 • at ved båndlegging av privat jord skal det gis markedsmessig erstatning
- 2854 • tilrettelegge for turstier med størst mulig grad av universell utforming
- 2855 • at forvaltning av strandsonen skal skje lokalt
- 2856 • la kommunene selv få bestemme om de ønsker å åpne for romjulsjakt
- 2857 • la kommuner selv få åpne for motorisert ferdsel
- 2858 • gi behandling av gyroinfiserte vassdrag høy prioritet
- 2859 • styrke forskningen på hvordan villaks, produksjon av kraft og oppdrettslaks kan sameksistere
- 2860 • styrke uavhengig forskning på smittepresset fra havbruket til villfisk
- 2861 • sikre at blyhagl fortsatt tillates til jakt på fastmark og over åpent vann

2862
2863
2864

2865 **KLIMA**

2866 Jordens klima skifter over tid, og vi vet for lite om hva som påvirker disse endringene. Derfor er det viktig
2867 å legge et føre-var-prinsipp til grunn for klimapolitikken i stedet for å kanalisere all innsats i en bestemt
2868 retning. Det betyr at det er fornuftig å prioritere tiltak som har en tilleggseffekt utover det å være et
2869 klimatiltak. Det forskes for lite på naturlige klimaprosesser.

2870
2871 Fremskrittspartiet vil stimulere til bredere forskning og åpen, kritisk debatt rundt årsaker til, og omfanget
2872 av, klimaendringer. God forståelse om utfordringen er viktig slik at man bedre kan prioritere samfunnets
2873 knappe ressurser til ulike formål, som å forebygge eller bedre å tilpasse oss uønskede endringer i naturen.

2874
2875 Det er nødvendig med en nyansert klimadebatt. Problemstillingen som politikere og forskere fra FNs
2876 klimapanel retter oppmerksomheten mot, kan være alvorlig. Advarslene gir grunnlag for varsomhet.
2877 Samtidig kan det være uheldig og uriktig å koble enhver flom, hete- eller kuldebølge, storm og andre

2878 værformer til påstanden om menneskeskapt klimaendring. Innen slike samfunnsomfattende
2879 problemstillinger er det viktig å sikre gode, langsiktige beslutninger som har støtte i befolkningen og som
2880 forvalter skattebetalernes penger på en optimal måte.

2881
2882 Den norske klima- og miljødebatten er i altfor stor grad preget av politiske symboler, manglende
2883 konsekvensvurderinger og for liten tro på markedet. Resultatet av dette er at mange partier tyr til
2884 meningsløse påbud, forbud og reguleringer som plager folk i hverdagen og som hindrer vekst og
2885 verdiskapning i Norge.

2886
2887 Fremskrittspartiet er det eneste alternativet til en slik politikk. Vi vil føre en forutsigbar og faktabasert
2888 klimapolitikk som bidrar til reduserte klimagassutslipp basert på kostnader og effekt, og som bidrar til at
2889 det vil skapes nye jobber, lønnsomme bedrifter og økonomisk vekst i Norge.

2890
2891 Norge har ikke en egen atmosfære. Det betyr at klimapolitikken må forstås og føres på et globalt plan. Det
2892 blir ikke lavere globale CO2-utslipp ved at norske industriarbeidsplasser flyttes til Kina, eller at olje- og
2893 gassproduksjonen vår overtas av sjeikene i Midtøsten. Det eneste man oppnår ved en slik politikk er
2894 karbonlekkasje ved at utslippene flyttes til andre land og deretter tar med seg verdiskapningen,
2895 arbeidsplassene og velferden vår.

2896
2897 Fremskrittspartiet baserer seg derfor på at reduserte utslipp av CO2 må gjennomføres der det er mest
2898 kostnadseffektivt etter et kost/nytte prinsipp. Dette er bakgrunnen for at FrP vil basere sin politikk på
2899 aktiv bruk av klimavoter. På denne måten sikrer man at utslippskuttene gjennomføres der de til enhver
2900 tid er billigst, samtidig som kostnadsbildet for klimapolitikken som føres blir langt tydeligere.

2901 Fremskrittspartiet mener videre det er avgjørende at Norge ikke pålegger våre bedrifter og arbeidsplasser
2902 en høyere belastning for utslipp enn andre land vi er i naturlig konkurranse med. Fremskrittspartiet er
2903 derfor motstander av særnorske klimaavgifter på norske arbeidsplasser og bedrifter.

2904
2905 Fremskrittspartiet vil også motsette seg en politikk som bygger på å plage egne innbyggere med
2906 symbolpolitikk som har liten eller ingen påvirkning på globale utslipp, men som gjør hverdagen
2907 vanskeligere for folk flest. Eksempler på dette er forbud mot salg av nye bensin- og dieslbiler innen 2025,
2908 avgift på produksjon av rødt kjøtt, kreative flyavgifter, elektrifisering av sokkelen som vil kreve massiv
2909 utbygging av nye vindmøller på land, eller miljøavgifter uten effekt som bare henter penger til statskassen.
2910 Det er heller ingen løsning å pålegge avgifter som for eksempel økt CO2 avgift før alternativ teknologi er
2911 tilgjengelig. Dette vil ramme blant annet transportbransjen og maritim sektor.

2912
2913 Norske fossefall er et naturgitt og fornybart utgangspunkt for ren kraftproduksjon som gir oss en
2914 konkurransefordel mot andre land. Samtidig gjør vår allerede 100 % fornybar kraftproduksjon det
2915 vanskeligere og mer kostbart for Norge å gjennomføre utslippskutt innenlands. De andre partienes svar på
2916 dette er å overby hverandre med urealistiske, ineffektive og kostbare mål som vil gå på bekostning av
2917 skattebetalerne og konkurransevnen til norsk industri.

2918
2919 Fremskrittspartiet vil tvert imot føre en klima- og miljøpolitikk som både kutter utslipp, tar hensyn til
2920 norsk industri og øker verdiskapningen i Norge. Det betyr at det må lønne seg for folk og bedrifter å gjøre
2921 smarte og miljøvennlige valg. Fremskrittspartiet vil derfor legge til rette for teknologiutvikling og støtte til
2922 programmer for forskning og utvikling. En slik politikk må basere seg på å utnytte våre fantastiske
2923 naturressurser.

2924
2925 Eksempler på dette er videre satsing på norsk olje- og gassproduksjon som er blant de reneste i verden
2926 målt i utslipp pr. produsert fat. En stor satsing på nyplanting av skog vil både redusere våre utslipp, men
2927 også gi Norge muligheter til å skape nye jobber i skogbruket og treindustrien. Fortsatt vekst i fiskeri og
2928 oppdrettsnæringen gir grunnlag for nye arbeidsplasser, og i maritim sektor vil ny teknologi og gradvis
2929 skjerpede miljøkrav globalt bidra til at vi kan øke verdiskapningen i Norge. Med eksport av gass bidrar
2930 Norge til å gjøre det mulig for Europa å nå sine klimamål. Norsk naturgass er derfor en del av løsningen.
2931 Å erstatte kull med gass i kraftproduksjonen er et enkelt, effektivt og billig grep for å kutte
2932 klimagassutslipp og bedre luftkvaliteten raskt.

2933

2934 Fremskrittspartiet vil legge til rette for et teknologinøytralt system der lave utslipp gjennom hele livsløpet
2935 belønnes. Eksempel på dette er hydrogen og biogass som begge kan utvikles fra naturgass og vil kunne
2936 bidra til reduserte utslipp i transportsektoren og landbruket.

2937
2938 Fremskrittspartiet vil arbeide for innføring av miljø- og klimasertifikat på alle nye biler, slik at man kan
2939 synliggjøre utslipp under både produksjon, drift og destruksjon.

2940
2941 **Fremskrittspartiet vil:**

- 2942 • føre en effektiv klima- og miljøpolitikk fri for politiske symboler
- 2943 • basere politikken på aktiv bruk og forvaltning fremfor vern av naturen
- 2944 • støtte forsknings og teknologiutviklingsprosjekter som kan bidra til redusert foravtrykk på klima
2945 og miljø
- 2946 • basere all gjennomføring av klimatiltak på en grundig kost/nytte analyse
- 2947 • bruke klimakvoter for å gjennomføre utslippskutt der det er mest kostnadseffektivt
- 2948 • fortsette å utvikle olje, gass og leverandørindustrien i Norge
- 2949 • styrke satsingen på hydrogen og biogass
- 2950 • starte en aktiv politikk for skogplanting for å redusere utslipp og øke verdiskapningen i Norge
- 2951 • skjerme norsk landbruk og fiskerier for særegne klimatiltak som flytter produksjonen ut av Norge
- 2952 • si nei til nye reguleringer, påbud og forbud som innskrenker innbyggernes frihet og egne valg
- 2953 • forsterke arbeidet mot forsøpling på land og i havet
- 2954 • si nei til forbud mot bensin- og dieslbiler

2955
2956
2957

2958 **TRANSPORT OG KOMMUNIKASJON**

2959 Kjernen i fremtidens infrastruktur vil være et høyhastighetsveinett god tilpasset et Norge med spredt
2960 bosetting og næringsliv. Bilen står for mer enn 80% av persontransporten og er det mest fleksible
2961 transportmiddelet for et land med spredt bosetting. Kjernen i infrastrukturutviklingen må derfor være vei
2962 og bruk av bil til både person- og godstransport.

2963
2964 Vi vil ha en effektiv, dobbeltsporet jernbane for persontrafikk rundt byområdene og prioritere
2965 godstransport på lengre jernbanestrekninger. Dette vil legge grunnlaget for nye bo- og arbeidsmarkeder og
2966 sørge for at vi kan ta hele landet i bruk til næringsvirksomhet.

2967
2968 Staten har ansvaret for både gjennomføring og finansiering av vei- og baneutbygging. I
2969 planleggingsprosesser må realistiske trafikkprognoser legges til grunn, slik at infrastrukturen dimensjoneres
2970 for et transportsystem i vekst.

2971
2972

2973 **Veinettet**

2974 Utvikling av hovedveiene gjennom et høyhastighetsveinett er den viktigste jobben i perioden.
2975 Høyhastighetsveinettet skal binde byer og landsdeler sammen på en effektiv, sikker og miljømessig god
2976 måte. En slik utbygging må inneholde løsninger som leder trafikken utenfor byene.

2977
2978 Alle veier i Norge skal utbygges og drives i henhold til veinormaler som er på nivå med nabolandene våre
2979 og sikrer mest mulig vei for pengene som investeres. Fremskrittspartiet ønsker å klassifisere veier som
2980 stamveier, øvrige riksveier og kommuneveier. Dagens fylkesveier skal fordeles mellom stat og kommune.
2981 En ny fartsgrensestrategi skal gi høyere fart på stam- og riksveier og bringe norske fartsgrenser på nivå
2982 med nabolandene våre.

2983

- 2984 Statens veivesen med Vegdirektoratet har for mye makt i dagens organisering av samferdselssektoren. Vi
 2985 vil at Samferdselsdepartementet skal ha en klarere rolle i utviklingen av veinettet. Dagens
 2986 forvaltningsstruktur med Statens Vegvesen og Vegdirektoratet skal erstattes av et nytt forvaltningsorgan
 2987 for Veisektoren. Skiltpraksis skal gjennomgås og liberaliseres. Veiselskapet Nye Veier og det nye
 2988 forvaltningsorganet for vei skal likestilles som premissleverandører for Samferdselsdepartementet innenfor
 2989 alle deler av vei- og kjøretøyssektoren. Nye Veier skal få ansvar for en større del av veisektoren både
 2990 utbygging og vedlikehold. Videre skal Nye Veier også få nye oppgaver når det gjelder beredskap og
 2991 trafikksikkerhetsarbeid.
 2992
 2993 Kjøretøytekniske tjenester skal ivaretas av godkjente verksteder slik det blir gjort med EU-kontroll. Dette
 2994 vil gi bedre kapasitet på kjøretøytekniske tjenester over hele landet. Statens rolle blir å ivareta
 2995 kontrollfunksjonen.
 2996
 2997 Statens ansvar for infrastrukturen må også innebære et erstatningsansvar for feil og mangler på statens
 2998 veier som gir skade på kjøretøy. Manglende vedlikehold og dårlig veikvalitet er et ansvar staten ikke kan
 2999 skyve over på den enkelte bilist
 3000
 3001 Riksveinettet skal ha som formål å være transportkorridorer mellom byer og landsdeler. Disse veiene skal
 3002 ha høy standard og høyere fart enn i dag. På riksveinettet skal det i større grad satses på firefelts
 3003 motorveier med fysisk skille mellom kjøretøylene. Vi vil redusere trafikkmengdekravene for å bygge
 3004 firefeltsvei og etablere en veiklasse med smal firefeltsvei som erstatter den særnorske modellen med å
 3005 bygge 2/3 felts veier på hovedveinettet.
 3006
 3007 Det er viktig at staten i langt større grad har beslutningsmyndighet ved valg av fremtidig trasé for
 3008 hovedfartsåre, og sikre fremdriften av prosjektene. Ved igangsetting av bygging av nye veitraseer skal det
 3009 sikres videre utbyggingsmuligheter.
 3010
 3011 Vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene har blitt for stort til at fylkeskommunene kan håndtere dette alene.
 3012 Fremskrittspartiet ønsker at staten skal overta mange av fylkesveiene, men ser at staten må bidra med
 3013 vedlikeholdsmidler frem til vi får flertall for dette. Vi vil etablere en belønningsordning hvor staten bidrar
 3014 med like mye til vedlikehold av fylkesveier som fylkeskommunen bidrar med selv
 3015
 3016 Utbygging av gang- og sykkelveier langs skoleveier må prioriteres, med nøktern standard.
 3017
 3018 Sikkerheten på veiene er tett knyttet opp mot veiens standard og vedlikehold. Det er viktig at innsatsen i
 3019 trafikksikkerhetsarbeidet rettes inn mot veiformål som erfaringsmessig gir best effekt. Kontrollordningen
 3020 med streknings-ATK avvikles og bruken av ordinære fotobokser avgrenses til byområder på veier med lav
 3021 fartsgrense grunnet komplisert trafikkbilde eller skoleveier.
 3022
 3023 Det er viktig, særlig langs riksveinettet, at det etableres et tilstrekkelig antall raste- og hvileplasser med en
 3024 standard tilpasset yrkessjåførenes behov. Yrkessjåfører må på en forsvarlig måte kunne overholde kjøre-
 3025 og hviletidsbestemmelsene.
 3026
 3027
 3028 **Bygging, drift og finansiering**
 3029 Staten skal ha ansvaret for veiutbyggingen i landet. Veiprisning, rushtidsavgifter, kjøprising eller andre
 3030 betegnelse på skatter og avgifter som har til hensikt å fordyre transport, aksepteres ikke.
 3031 Bompenger eller andre former for direkte brukerbetaling skal ikke innkreves for bruk av det offentlige
 3032 veinettet. Fremskrittspartiet vil arbeide for å fjerne eksisterende bompengegjeld og nye veier skal bygges
 3033 uten bruk av bompenger. Det kan gjøres unntak begrenset til følgende forhold:
 3034
 3035 ✓ For fergeavløsningsprosjekter legges det til grunn i prosjektfinansieringen at innsparte kostnader
 3036 for staten til drift av ferge godskrives over en periode på 50 år.
 3037 ✓ På private veier som bygges og drives i privat regi og som er åpne for allmennheten, kan det
 3038 kreves bompenger. Det legges til grunn at om det uavhengig av det offentlige veinettet ønskes

3039 bygget en veiforbindelse privat, skal det i seg selv ikke være forbudt å finansiere dette ved betaling
3040 fra dem som måtte ønske å bruke en slik vei.

3041 ✓ Lokal fremskynding av en veiforbindelse som er lokalt forankret gjennom folkeavstemning, bør
3042 kunne forskutteres når staten godkjenner dette.

3043 ✓ Lokal fremskynding av veiforbindelse er ufravikelig betinget av at et flertall av innbyggerne i
3044 berørte kommuner har sagt ja i en lokal folkeavstemning, og av at det finnes relevant og realistisk
3045 omkjøringsmulighet uten bompenger. Det legges til grunn at om befolkningen lokalt vil kjøpe ny
3046 vei, skal de ikke nektes dette.

3047
3048 Bompenger innkrevd på offentlig vei under disse unntakene, skal bare kunne brukes til å finansiere ett
3049 bestemt veiprojekt og fjernes straks prosjektet er nedbetalt.

3050
3051 En utstrakt bruk av veisalt fører til store rustdannelser på bremses og oppheng på kjøretøy. Det bør derfor
3052 igangsettes forskningsbaserte prøveprosjekter på riksveier og fylkesveier for å finne alternativer til veisalt
3053 som vintervedlikehold.

3054
3055 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3056 • at Samferdselsdepartementet skal ha en klarere rolle i å utvikle veisektoren
- 3057 • at Statens Vegvesen med Vegdirektoratet erstattes av et nytt forvaltningsorgan for veisektoren
- 3058 • at veiselskapet Nye Veier skal få skal få ansvaret for en større del av veisektoren samt
3059 beredskaps- og trafikksikkerhetsarbeidet
- 3060 • at veiselskapet Nye Veier og det nye forvaltningsorganet i veisektoren skal likestilles som
3061 premissleverandør, utreder og bidragsyter med fakta og innspill til Samferdselsdepartementet
- 3062 • etablere et høyhastighetsveinett som binder byer og regioner sammen på en effektiv, sikker og
3063 miljømessig måte
- 3064 • ha større samsvar mellom fartsgrenser og veistandard, samt øke fartsgrensen på motorveier til
3065 gjennomgående 130 km/t
- 3066 • liberalisere veinormalene til et nivå på linje med naboland og redusere kravet til trafikkmengde
3067 for å kunne bygge ut fire felts vei
- 3068 • nedbetale gjelden til bompengeselskapene og dermed fjerne dagens bomstasjoner
- 3069 • avvise system med elektronisk veipricing
- 3070 • innføre prosjektfinansiering av lengre transportkorridorer for en mer effektiv utbygging
- 3071 • gi kommuner rentefrie lån som øremerket opprustning, vedlikehold og nybygging
- 3072 • at staten har beslutningsmyndighet for valg av veitrasé for hovedfartsårer av nasjonal interesse
- 3073 • øke bevilgningene til rassikring og viltsikring av veinettet
- 3074 • staten skal være erstatningsansvarlig for skade på kjøretøy som følge av egenskaper ved
3075 riksveier og dårlig vedlikehold
- 3076 • etablere flere raste- og hvileplasser tilpasset yrkessjåførenes behov
- 3077 • prioritere eksportveier og at viktige «næringsveier» tilbakeføres til staten fra fylkeskommunene
- 3078 • at politiets ATK-senter skal utvikles og ressursene overføres til andre prioriterte politioppgaver
- 3079 • utvikle nullvekstmålet for biltrafikk
- 3080 • holde fergeprisene nede for folk og næringsliv
- 3081 • igangsette et forskningsbasert prøveprosjekt med alternativer til veisalt som vintervedlikehold

3082
3083
3084 **Kjøretøy**

3085 For mange er bilen det foretrukne transportmiddelet, og det er uten tvil det mest fleksible. Tross en lang
3086 historie med politisk motarbeidelse, er bilen det foretrukne transportmiddelet for de fleste av oss og uten
3087 tvil det mest fleksible.

3088
3089 Fremskrittspartiet vil redusere avgiftsbyrden (se Skatter og avgifter) og utvikle byråkratisk regelverk, noe
3090 som vil komme norske bilister til gode. Vegdirektoratet og Trafikkstasjonenes makt over bilistene skal

3091 reduseres. Kjøretøytekniske tjenester som i dag utføres av statens vegvesen skal overføres til godkjente
3092 verksteder. Dette vil gi et bedre tilbud over hele landet og øke servicegraden for norske bilister.
3093 For mange er et kjøretøy mer enn et transportmiddel og kjøretøykultur og hobby er viktig over hele
3094 landet. Vi vil styrke rammebetingelsene for kjøretøyhobbyen og bilkulturen der det viktigste må være
3095 skatte- og reguleringsfrihet. Vi vil endre årsgrensen for veteranstatus for kjøretøy fra 30 til 20 år som bedre
3096 reflekterer når et kjøretøy går fra å være et transportmiddel til å bli en kulturgjenstand.

3097
3098 Bobil/Campingbil har blitt en stor kjøretøykategori i Norge som betyr mye for mange, men deler av det
3099 kjøretøytekniske regelverket rammer denne biltypen hardt.

3100 Vi mener at det må ryddes opp i teknisk regelverk og avgiftsbestemmelser for bobiler. Kjøretøy som
3101 leveres som campingbil/bobil fra produsent med slik typegodkjenning skal avgifts beregnes som bobil.
3102 Det er særlig regelverket om vektclasser for kjøretøy som skaper problemer for bruk av mange bobiler.

3103

3104 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3105 • styrke rammebetingelsene for kjøretøy som kultur, kjøretøyhobby og interesse
- 3106 • at aldersgrensen for veterankjøretøy endres fra 30 til 20 år
- 3107 • at regelverk om forenklet EU-kontroll for kjøretøy mellom 30-50 år og fritak etter 50 år utvides til
3108 å gjelde alle veterankjøretøy
- 3109 • at kjøretøy registrert i Nord-Amerika, Japan og Sør-Korea automatisk skal godkjennes i Norge
- 3110 • liberalisere regelverk slik at flere typer elektrisk drevne kjøretøy blir tillatt i Norge
- 3111 • liberalisere regelverk for ombygging og oppbygging av kjøretøy
- 3112 • liberalisere kjøretøyteknisk regelverk for bobil/campingbil
- 3113 • at kjøretøy som leveres som campingbil/bobil fra produsent med slik typegodkjenning skal
3114 avgiftsberegnes som bobil
- 3115 • at bruk av MC som miljøvennlig og arealeffektiv transport utnyttes bedre og innarbeides i planer
- 3116 • øke tillatt hastighet på moped så lenge kjøretøyet er konstruert for det og tillate lett motorsykkel
3117 kjørt på vanlig førerkort klasse B
- 3118 • at kjøretøytekniske tjenester som i dag håndteres av statens vegvesens trafikkstasjoner overføres
3119 til godkjente private verksteder
- 3120 • overføre myndighet til å utføre ADR-kontroll på tunge kjøretøy til godkjente private verksteder
- 3121 • utvide ordningen med å kunne skrive ned tillatt totalvekt på kjøretøy uten teknisk svekkelse av
3122 konstruksjonen til også å gjelde kjøretøy over 7500 kg

3123

3124

3125 **Fører Kortopplæring**

3126 Vi vil redusere aldersgrense for ordinært bilførerkort til 17 år og for å kjøre moped til 15 år. Det må bli stilt
3127 strenge krav til opplæring og kompetanse. Diskrimineringen av eldre sjåfører i dagens førerkortregelverk
3128 avvikles.

3129

3130 Statens Vegvesen har et monopol på førerprøver som må avvikles. Organisasjoner som NAF, KNA,
3131 AMCAR etc, forsikringsselskap, eventuelt andre, bør kunne autoriseres for førerprøver.

3132

3133 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3134 • at kjøreopplæringen moderniseres, blant annet ved bruk av kjøresimulatorer
- 3135 • la private aktører/organisasjoner overta Statens vegvesens oppgaver ved førerprøver
- 3136 • redusere aldersgrense for ordinært bilførerkort til 17 år
- 3137 • fjerne diskrimineringen av eldre i dagens førerkortregelverk ved å utvikle særskilte krav og
3138 begrensninger
- 3139 • redusere aldersgrense for å kjøre snøscooter og moped til 15 år
- 3140 • at kjøreskoleelever som kjører opp med automatgir får mulighet til å ta førerkort for manuelt gir
3141 ved gjennomføring av kurs i manuell giring på kjøreskole

3142

3143

3144

3145 **Jernbanetransport**

3146 Vi mener at det må legges bedre til rette for persontransport med tog i befolkningstette områder. Dette
3147 innebærer at utbygging av intercitystrekningene må gjennomføres raskt med oppgradert standard til
3148 dobbeltspor. Det må også legges opp til å bygge ut og ruste opp jernbanen rundt de andre store
3149 byområdene. På lengre togstrekninger vil vi prioritere godstransporten og flere lange kryssningsspor vil
3150 bidra til å øke kapasiteten.

3151

3152 Vi vil etablere jernbaneutbyggingselskapet Nye Baner på de samme premissene som Nye Veier for
3153 veisektoren. Målet er mer ny jernbaneinfrastruktur og vedlikehold for pengene som investeres.

3154

3155 Vi vil bruke konkurranse om å drive togstrekninger for å gi et best mulig tilbud til de reisende og flere
3156 avganger. Skal flere kunne velge toget til sin daglige transport må togtjenester være kunderettet og det må
3157 være tilstrekkelig antall stasjoner og innfartsparkeringsplasser.

3158

3159 Vedlikeholdsetterslepet på jernbaneinfrastruktur skal avvikles. Manglene vedlikehold undergraver tilliten til
3160 jernbanen både for person- og godstransporten. Vedlikeholdsarbeidet må derfor styrkes betydelig.

3161

3162 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3163 • etablere jernbaneutbyggingselskapet Nye Baner
- 3164 • bygge intercitystrekningene med dobbeltspor raskt, med økt frekvens og hastigheter
- 3165 • oppgradere jernbanenettet mellom de store byene og landsdelene til å tåle høy hastighet
- 3166 • anskaffe nytt togmateriell for å øke kapasiteten, kvaliteten og kostnadseffektiviteten i togtilbudet
- 3167 • prioritere godstransporten på lengre strekninger med flere og lengre kryssningsspor
- 3168 • åpne flere togstrekninger for konkurranse
- 3169 • selge statens indirekte eierskap i Bring
- 3170 • avvikle statens eierskap i VY
- 3171 • igangsette konsekvensutredning og bygge ut Nord-Norgebanen

3172

3173

3174 **Luftfart**

3175 Staten bør legge til rette for friest mulig konkurranse for utvikling, drift og vedlikehold av flyplassene.
3176 Dagens løsning med Avinor AS som en statlig monopolinstitusjon må avvikles. Staten bør som alternativ
3177 legge til rette for konkurranse om kontrakter for drift, vedlikehold og utvikling av flyplassene, med
3178 veldefinerte kvalitets- og sikkerhetskrav.

3179

3180 Kortbanenettet spiller en viktig rolle i den norske infrastrukturen. Det er viktig å opprettholde
3181 kortbanenettet, og samtidig sikre et best mulig passasjergrunnlag ved lufthavnene. Der hvor utbygging av
3182 veier reduserer reisetiden betydelig, vil det være hensiktsmessig å vurdere sammenslåing av lufthavner.
3183 Lufthavner med større passasjergrunnlag vil gi økt konkurranse og et bedre tilbud med hyppigere avganger
3184 og lavere priser.

3185

3186 Ved en eventuell sammenslåing av flyplasser vil Fremskrittspartiet innføre en ordning der statens reduserte
3187 kostnader til rutekjøp ved flyplassen i 50 år kan brukes til å investere i annen infrastruktur, som veier.

3188

3189 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3190 • styrke private flyplassers rammebetingelser og fremme konkurranse mellom flyplasser
- 3191 • stimulere til lokal deltakelse i eierskap og drift
- 3192 • at Avinors monopol avvikles og at staten legger til rette for størst mulig grad av konkurranse
- 3193 • innføre ordning med avløsningsmidler i forbindelse med endringer i flyplasstruktur
- 3194 • arbeide for at utvalgte flyplasser, som har nærhet til høy produksjonsaktivitet, skal utvides til å
3195 kunne være en eksportflyplass også for utenlandsfly

3196

3197

3198 **Sjøtransport**

3199 Sjøtransport er særdeles viktig for norsk næringsliv. Skiping av gods sjøveien kan bli enda mer
3200 konkurransedyktig dersom man både nasjonalt og lokalt planlegger en infrastruktur som muliggjør en god
3201 utnyttelse av vår unike kyststripe. Fremskrittspartiet mener at offentlige og private havner skal
3202 likebehandles og at havnene gis gode rammebetingelser. Havneavgifter skal kun kreves inn etter
3203 selvkostprinsippet. Det er behov for at man definerer noen havner som nasjonale knutepunkter, hvor sjø-,
3204 vei- og banetransport møtes, og at man prioriterer oppgradering og utvikling av disse.

3205
3206 Fergene knytter det offentlige veinettet sammen på en naturlig måte. Fergene på riks- og fylkesveinettet er
3207 dermed et offentlig ansvar, mens private fergeselskaper bør stå for selve driften. Det er derfor naturlig at
3208 bruk av ferge skal være kostnadsfritt der hvor fergen er en del av riks- og fylkesveinettet. I
3209 investeringsammenheng bør kaianlegg for fergeforbindelser i større grad ses i sammenheng med veinettet
3210 for øvrig.

3211
3212 Drift av fergestrekninger bør konkurranseutsettes, slik at kostnadene blir lavest mulig uten at det går
3213 utover sikkerheten. Staten bør fastsette standarder for fergetilbud som skal følge alle
3214 konkurranseutsettinger.

3215
3216 Redningsselskapet er en viktig og nødvendig del av redningstjenesten langs kysten vår. Staten bør bidra til
3217 at den frivillige redningstjenesten kan opprettholde sin aktivitet.

3218

3219 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3220 • at offentlige og private havner skal likebehandles
- 3221 • definere noen havner som nasjonale knutepunkter
- 3222 • redusere avgiftsbelastningen i sjøtransporten
- 3223 • at bruken av ferger på riks- og fylkesveier skal være kostnadsfri
- 3224 • ha felles standarder for konkurranseutsetting av fergestrekninger
- 3225 • styrke den frivillige redningstjenesten

3226

3227

3228 **Kollektivtransport og bytrafikk**

3229 Et effektivt transportnett i byområdene må legge til rette for alle transportformer. Bilen er vårt mest
3230 fleksible transportmiddel og skal ha en viktig plass også i bytrafikken. Det skal bygge ny vei med god
3231 kapasitet i byområdene og dagens ordning med nullvekstmål for biltrafikk skal avvikles. Kollektivtrafikk er
3232 en sentral del av transporttilbudet i byområdene. Staten må planlegge grunnstammen i
3233 kollektivtransporten og være ansvarlig for utvikling av infrastrukturen i de største byene. Vi ønsker en
3234 fleksibel og brukervennlig modell hvor ulike kollektivmidler brukes ut fra et samlet transportbehov i
3235 befolkningen.

3236
3237 Bruk av konkurranse vil styrke transporttilbudet, antallet avganger og sette søkelys på kundens behov.
3238 Bruken av subsidier i kollektivtrafikken må reduseres og bilistene skal ikke lenger måtte være ansvarlig for
3239 drift av kollektivtilbudet i byene. Staten skal ha det økonomiske ansvaret for driften av
3240 kollektivtransporten. Alle gode krefter må få ta del i utviklingen av driftstilbudet i kollektivtrafikken.

3241

3242 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3243 • at Nye Baner skal ha ansvaret for utbygging av all skinnegående kollektivtransport
- 3244 • at kollektivtransport skal være et offentlig ansvar finansiert av brukerne og det offentlige, ikke
3245 bilistene
- 3246 • at det skal legges til rette for bilen som en viktig del av transportsystemet i byene
- 3247 • avvikle nullvekstmålet for biltrafikk
- 3248 • avvise bruk av rushtidsavgifter og tilsvarende for å regulere bilbruk
- 3249 • at omfanget av reguleringer av kollektivtransport reduseres
- 3250 • at kollektivtransport skal, så langt det er mulig, tilrettelegges med universell utforming

- 3251 • bygge ut og styrke infrastrukturen betydelig for å bedre det kollektive tilbudet for både buss, tog,
3252 båt og fly
3253 • tilrettelegge for ekspressbusser på tvers av fylkesgrensene
3254 • avvise nullutslippssoner i byene
3255
3256

3257 **Trafikksikkerhet**

3258 Det er en viktig oppgave å sikre barn og voksnes trygghet og sikkerhet i trafikken. Det er helt nødvendig å
3259 forebygge og redusere ulykker så mye som mulig. Dette kan blant annet gjøres ved hjelp av bedre
3260 opplæring, å etablere gode holdninger og evne til å vurdere risiko, legge til rette for ny teknologi og bygge
3261 ut nødvendig infrastruktur. For kommunale veier må sikkerheten langs skoleveier og rundt samlingssteder
3262 som idrettshaller og lignende være svært viktige oppgaver. Utbygging av gang- og sykkelveier langs
3263 skoleveier må prioriteres.
3264

3265 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3266 • prioritere bygging av gang- og sykkelveier, spesielt langs skoleveier
3267 • luke ut trafikkfarlige kjøretøy
3268
3269

3270 **Digitalisering**

3271 Økt satsing på IKT og bredbånd er nøkkelen til fremtidig velferd og vekst i Norge. Bruk av ulike digitale
3272 kommunikasjonsplattformer fikk et oppsving under koronapandemien, og vil bare bli viktigere i årene
3273 som kommer. Det er bra at private tar et stort ansvar for utbygging av infrastruktur knyttet til IKT.
3274 Likevel har det offentlige et overordnet ansvar for å tilrettelegge for videre utbygging av høyhastighets
3275 internett, slik at dette blir tilgjengelig i alle deler av landet. Staten må bidra med finansiering der det ikke er
3276 et tilstrekkelig kommersielt marked, og det må også sikres at nettet kan åpnes for alle aktører. Mulighetene
3277 for effektivisering gjennom aktiv bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi er store både i
3278 privat og offentlig sektor. Fremskrittspartiet vil derfor føre en offensiv IKT-politikk for fremtidens Norge.
3279

3280 Det bør benyttes ett felles innloggingssystem for alle offentlige tjenester.
3281

3282 En effektiv og fornuftig bruk av IKT basert på åpne standarder kan spare samfunnet for mye byråkrati og
3283 unødvendig ressursbruk. Viktige elementer er elektroniske ID- og signaturløsninger for alle landets
3284 innbyggere, nasjonale ID-kort med innebygd e-signatur, elektronisk postkasse for informasjon fra det
3285 offentlige, elektronisk pasientjournal, elektronisk overføring av røntgenbilder og omsorgstjenester.
3286 Ved utvikling av IKT-løsninger for det offentlige, må det kunne dokumenteres at private løsninger ikke er
3287 gode nok for det offentlig utvikler løsninger i egen regi.
3288

3289 Den enkelte skal ha råderett over sine egne personopplysninger.
3290

3291 Fibernetet skal åpnes for fri konkurranse av innholdstjenester på samme måte for strøm- og teletjenester,
3292 samtidig som utbygger må få dekket sine utbyggingskostnader.
3293

3294 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3295 • sikre rask bredbåndstilgang i hele landet
3296 • ha elektronisk tilgang til søknadsskjemaer og relevant informasjon
3297 • ha en felles innloggingsportal for alle offentlige tjenester
3298 • integrere offentlige IKT-systemer
3299 • sikre at digitalisering og effektivisering i samfunnet kan forsterkes, gjennom økt samhandling,
3300 forenkling og bruk av digitale løsninger i ulike samfunnssektorer
3301 • sikre lovmessig vern av ytringsfrihet og anonymitet på internett
3302 • sikre den enkeltes råderett over sine egne personopplysninger
3303 • åpne fibernetet på samme måte som strøm- og telenettet
3304

3305
3306
3307
3308
3309
3310
3311
3312
3313
3314
3315
3316
3317
3318
3319
3320
3321
3322
3323
3324
3325
3326
3327
3328
3329
3330
3331
3332
3333
3334
3335
3336
3337
3338
3339
3340
3341
3342
3343
3344
3345
3346
3347
3348
3349
3350
3351
3352
3353
3354
3355
3356
3357
3358
3359

HELSE OG OMSORG

Sykehus

Norge skal ha sykehus i verdensklasse. For å få til dette må både offentlige og private sykehus bidra, og vi er avhengig av å benytte oss av ny teknologi og nye metoder. Vi må ha moderne sykehusbygg som har tilgang på det beste av tilgjengelig teknologi og medisin. For å få til dette mener vi at det er avgjørende å investere mer i sykehusutstyr og sørge for at vi utnytter alle de teknologiske mulighetene som finnes. Eksempelvis kan dette innebære å utnytte telemedisin i større grad, for å samarbeide mellom sykehusene og i utførelsen av fjernoperasjoner. Samtidig mener vi at vi må gå bort fra dagens organisering av sykehustjenestene. Dette innebærer å avskaffe de regionale helseforetakene, og fordele oppgavene mellom en nasjonal styringsenhet og de lokale helseforetakene.

De lokale helseforetakene skal være selvstendige driftsenheter som legger opp sin virksomhet i tråd med etterspørselen og styringssignalene fra staten. Vi mener sykehusene må få betalt en fast sats per pasientbehandling, som vil gi økonomiske incentiver til å bli mest attraktiv for pasientene. Dette vil gjøre at den enkelte pasient settes i sentrum, samtidig som helsekøene vil bli kraftig redusert.

Offentlige og private helsetjenester må likebehandles både juridisk og økonomisk for å kunne konkurrere på like vilkår. For Fremskrittspartiet er det viktigste at tjenesten er god og at pasientene er fornøyde. Derfor er fritt sykehusvalg viktig. Pasienter som har fått innvilget en bestemt helsetjeneste av det offentlige, skal selv ha rett til å velge hvilken tjenesteleverandør de ønsker å benytte, uavhengig av om det er offentlig eller privat. Dette innebærer også godkjente helsetilbud i utlandet, særlig på områder hvor Norge ikke tilbyr eller ikke har tilgang til de samme tjenestene eller medisinene.

I dag er det mange oppgaver som utføres inne på hvert enkelt sykehus, selv om det finnes bedre, raskere og billigere løsninger utenfor sykehuset. Et eksempel på dette er laboratoriene. Vi mener det er uforståelig at hvert enkelt sykehus selv skal drifte et laboratorium, når det er god tilgang på private aktører som kan levere på dette. For at vi skal klare å sørge for at norske sykehus havner i verdensklassen, må vi tørre å prioritere hva sykehusene skal drive med, og hva de ikke skal drive med. Vi mener det vil være naturlig å flytte oppgaver som kan flyttes ut av sykehusene. Dette vil bidra til økt plassutnyttelse, økt fokus på de viktige oppgavene og økt tilgjengelighet på personell.

Norge er et langstrakt land med store geografiske forskjeller. Mange har utfordringer med lang reisetid og dårlig infrastruktur for å komme til nærmeste sykehus. Dette gjør at vi må tenke annerledes for hvordan man skal skape de beste helsetjenestene for folk flest – i hele landet. Norge er avhengig av å ha et desentralisert helsetilbud for å sikre trygghet for innbyggerne. Dette innebærer særlig tilgang på akutt- og fødetjenester i distriktene. For Fremskrittspartiet er det ikke akseptabelt at man setter liv og helse i fare ved ikke å ha gode og desentraliserte tilbud.

Det er mange alvorlig syke og døende personer som ikke får den nødvendige omsorg og hjelp i livets siste fase. Vi er opptatt av å styrke dette tilbudet både for voksne og barn, og er av den oppfatning at etablering av flere hospiceplasser vil kunne bedre kvaliteten på tilbudet i form av å gi helhetlig omsorg i et miljø preget av ro, verdighet og tid til både pasient og pårørende. Det må legges til rette for etablering av hospice som gir gode tilbud over hele landet, og det palliative tilbudet for barn må styrkes. Vi mener barnehospice er et viktig supplement til de ordinære helsetjenestene.

Norge skal bli verdensledende innen kreftbehandling, og Radiumhospitalet skal være et nasjonalt kreftsykehus som tar i bruk ny teknologi og medisin på dette området. Satsingen på dette området skal forhindre at persontilpasset og effektiv kreftbehandling blir forbeholdt nordmenn som har råd til å kjøpe seg dyre tjenester i utlandet. Eksperimentell kreftbehandling skal i større grad tilbys i Norge for de pasientene som kan ha medisinsk nytte av det. Fremskrittspartiet vil opprette et fond for finansiering av kreftmedisin. Pasienter som har nytte av medisinsk cannabis som en del av sin behandling, skal få det.

3360 Helseforetak som i dag skal bygge nye sykehus, må finansiere det gjennom å kutte kostnader i sine
3361 driftsbudsjett. Det rammer pasientene og pasientbehandlingen. Fremskrittspartiet vil at investeringer i
3362 sykehusbygg skal finansieres direkte over statsbudsjettet, og at dette gjøres gjennom en nasjonal
3363 sykehusplan. Sykehus må bygges med tilstrekkelig kapasitet for å dekke forventet befolkningsvekst og med
3364 beredskapskapasitet til å kunne håndtere pandemier. Ved planlegging og investering i nye offentlige
3365 sykehus, skal privat kapasitet tas med i beregningen. Fremskrittspartiet ser ingen verdi i å bygge ut
3366 offentlig kapasitet i de tilfeller hvor det finnes ledig kapasitet hos private aktører.

3367
3368 Norges geografi med store avstander og manglende infrastruktur tilsier en desentralisert
3369 spesialisthelsetjeneste. Vi kan derfor ikke støtte en nedbygging av lokalsykehusene. Det er et mål å gi
3370 likeverdige helsetjenester uavhengig av bosted enten det er akutt eller kronisk sykdom.

3371
3372 Sykehus må bygges med tilstrekkelig kapasitet til å dekke forventet befolkningsvekst, og med
3373 beredskapskapasitet til å kunne håndtere pandemier.

3374
3375 Fremskrittspartiet vil forby rituell omskjæring av guttebarn.

3376
3377 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3378 • legge ned de regionale helseforetakene
- 3379 • likebehandle offentlige og private sykehus
- 3380 • styrke og sikre valgfriheten
- 3381 • øke andelen innsatsstyrt finansiering (ISF) til minimum 60%
- 3382 • styrke medisinsk forskning og utvikling
- 3383 • holde egenandeler på et moderat nivå
- 3384 • sikre pasientene rask tilgang til nye og effektive legemidler og behandlingsmetoder
- 3385 • sikre Radiumhospitalet som et nasjonalt kreftsykehus i verdensklasse, og opprette et fond for
- 3386 finansiering av kreftmedisiner
- 3387 • utarbeide nasjonal investeringsplan for sykehusbygg og finansiere dette direkte over
- 3388 statsbudsjettet, ikke gjennom kutt i driften
- 3389 • etablere en nasjonal sykehusplan for investeringer av nye sykehusbygg
- 3390 • evaluere Beslutningsforum og sikre raskere godkjenning av nye medisiner og metoder i Norge

3391
3392

3393 **Kommunale helsetjenester, legevakt og legetjenester**

3394 De kommunale helsetjenestene er viktig for forebygging og behandling av sykdommer. Helse- og
3395 omsorgstilbudet som det offentlige har finansieringsansvar for, skal være faglig forsvarlig og av god
3396 kvalitet.

3397
3398 Legetjenestene skal organiseres slik at pasientene selv skal kunne velge hvilken lege de mottar tjenester fra.
3399 I et slikt system vil legen få betalt for det arbeidet som utføres, og ikke ut fra hvor mange personer legen
3400 har på sin liste. Systemet vil også ivareta studenter eller andre som får behov for å konsultere lege under
3401 midlertidig opphold på andre steder enn der de under dagens ordning har sin fastlege.

3402
3403 De lokale helseforetakene skal ha ansvaret for at det er forsvarlige legetjenester, både i fastlegeordningen
3404 og legevaktordning i kommunene. Det betyr at fordelingen av legeressurser kan styres fra et overordnet
3405 perspektiv. Da vil de lokale helseforetakene kunne ta stilling til om det er fornuftig å styrke
3406 førstelinjetjenesten for å avlaste spesialisthelsetjenesten. Dette innebærer også at de lokale helseforetakene
3407 vil ha ansvaret for legetjenester ellers som kommunen har ansvaret for i dag, og et ansvar for at tjenestene
3408 ytes nær befolkningen. De lokale helseforetakene får selv vurdere om de vil drifte dette selv, eller inngå
3409 avtaler med private. Dette betyr at legetjenester på sykehjemmene også er tilknyttet
3410 spesialisthelsetjenesten. Dette kan gi incitament til å styrke disse for å redusere antall innleggelseser.

3411
3412 Også på helsestasjonen vil spesialisthelsetjenesten kunne sette inn mer ressurser for å forebygge.

3413 De lokale helseforetakene skal da også ha ansvaret for å sikre tilgang på gode legevaktjenester som kan
3414 behandle akutte tilstander som skjer utenom legekantorenes vanlige åpningstid. Det er behov for å se på
3415 takstsystemet og hva som er til hinder for at legen reiser hjem til enkelte pasienter, fremfor at dårlige
3416 pasienter må hentes med ambulanse og fraktes til legevaktsentralen. Fremskrittspartiet mener legekantor
3417 som har åpent på kveldstid bør kunne ta samme takst som på legevaktene. Dette som et incentiv til å ha
3418 legekantorene lengre åpent, og som potensielt vil gjøre at trykket på legevakten blir mindre.

3419
3420 For å sikre større valgfrihet for pasienter med behov for fysioterapitjenester vil vi avvike dagens ordning
3421 med fysioterapihjemler. Likestilling av offentlig godkjente fysioterapeuter vil gi større mangfold og bredde
3422 i tilbudet, samtidig som det bidrar til kortere ventetid for brukerne. Raskere tilgang til behandling vil
3423 forkorte lidelse og sykdomsforløp, hindre videre sykdomsutvikling og få pasientene raskere tilbake i
3424 arbeid.

3425
3426 Det er viktig å få etablert helhetlige behandlingsskjeder. En viktig forutsetning for å lykkes med dette er at
3427 finansieringen kommer fra staten gjennom hele behandlingsforløpet, uansett om tilbudet gis av det
3428 offentlige eller private.

3429
3430 Kommunene mangler et helhetlig tilbud når det gjelder habilitering og rehabilitering. Vi vil styrke det
3431 tverrfaglige samarbeidet og samarbeidet mellom forvaltningsnivåene, slik at oppmerksomheten rettes mot
3432 pasienten som et helt menneske.

3433
3434 Det er behov for å få på plass IKT-systemer for utveksling av nødvendige journaldata.
3435 Når helse- og omsorgsinstitusjoner benytter ulike journalsystem, må det sikres at disse snakker sammen
3436 for å ivareta pasientens beste.

3437
3438 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3439 • overføre ansvaret for at det er et forsvarlig legetilbud og legevakttilbud i kommunene til
- 3440 Helseforetakene
- 3441 • evaluere og reforhandle dagens fastlegeordning med sikte på å innføre refusjon etter antall
- 3442 behandlede pasienter
- 3443 • avvike dagens hjemmelsordning for fysioterapi og kiropraktikk
- 3444 • sikre skolehelsetjenesten og et godt helsetilbud til foreldre og barn
- 3445 • utvikle helsestasjonen og skolehelsetjenesten til å jobbe mer forebyggende
- 3446 • sikre systemer for utveksling av nødvendige journalopplysninger
- 3447 • styrke jordmortjenesten
- 3448 • oppheve taket for antall bytter av fastlege
- 3449 • la legekantorer som har åpent på kveldstid og i helger ha samme takst som på legevaktene
- 3450 • stanse kjøp og salg av pasientlister

3451
3452
3453 **Verdensledende på helseteknologi**

3454 Norge har en høyt utdannet befolkning, og har alle forutsetninger for å kunne bli en ledende produsent,
3455 utvikler og eksportør av alle former for helseteknologi. Det skal være attraktivt for norske og
3456 internasjonale helsebedrifter å skape arbeidsplasser, samt utvikle og produsere helseteknologi i Norge.

3457
3458 Utvikling og produksjon av helseteknologi kan skape tusenvis av høykompetente og attraktive
3459 arbeidsplasser. Fremskrittspartiet mener det er positivt om private selskaper velger å etablere seg i
3460 distriktene, og ser at hele Norge bør kunne få ta del i det som kan bli et nytt industrieventyr.

3461
3462 Vi må ta i bruk tilgjengelig velferdsteknologi. I fremtiden vil det bli mange flere eldre som lever lenger, og
3463 som i varierende grad vil ha behov for pleie, omsorg og bistand. Velferdsteknologi kan bidra til å gjøre
3464 hverdagen enklere, tryggere og friere og gi flere mulighet til å bo i egen bolig enda lenger.

3465

3466 Offentlig sektor skal legge til rette for å implementere gode velferdsteknologiske løsninger. Allerede i dag
3467 finnes det en rekke smarthusløsninger, sensorteknikker og elektroniske meldesystemer som dessverre i alt
3468 for liten grad er tatt i bruk.

3469
3470 Velferdsteknologi vil også gi større trygghet for pårørende. Likevel må velferdsteknologi aldri bli en
3471 erstatning for menneskene som skal gi god omsorg og pleie.

3472
3473 Kunstig intelligens kan gi raskere og bedre diagnoser, og oppfølging av sykdom kan bli mer personlig.
3474 Fremskrittspartiet er teknologioptimister og innenfor helseteknologi har vi mye å se frem til. Kunstig
3475 intelligens vil bidra til å redusere helsebyråkratiet kraftig. Bruk av roboter kan gi tryggere operasjoner og
3476 mer helsehjelp kan gis i hjemmet Fremskrittspartiet mener det er viktig at Norge legger til rette for
3477 nyutvikling på dette området.

3478
3479 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3480 • at Norge skal bli en ledende produsent, utvikler og eksportør av helseteknologi
- 3481 • vurdere incentiver for bedrifter som utvikler eller produserer helseteknologi
- 3482 • satse på økt bruk av velferdsteknologi
- 3483 • at både hjemmeboende og institusjonsplasser tilbys bredbåndstilgang for å kunne kommunisere
- 3484 med familie, venner og helsepersonell via for eksempel nettbrett

3485

3486

3487 **Legemidler**

3488 Norge er sårbar for svikt i den globale legemiddelindustrien. Norge er nesten 100% avhengig av import av
3489 medisiner. Det gjør oss sårbare. Fremskrittspartiet mener det snarest mulig må legges til rette for å starte
3490 produksjon av legemidler i Norge

3491
3492 Antibiotika og andre essensielle medisiner er helt nødvendige i et beredskapsperspektiv. Det er uheldig at
3493 Norge i en krisesituasjon er helt avhengige av land det ikke nødvendigvis er fornuftig å stå i et
3494 avhengighetsforhold til. Fremskrittspartiet ønsker at Norge skal bli en ledende produsent og eksportør av
3495 medisiner og legemidler, og som et minimum være selvforsynt på de viktigste medisinproduktene. Det
3496 finnes en rekke private aktører som i dag er villig til å ta på seg denne oppgaven. Medisinlagre må etableres
3497 som en del av den totale nasjonale beredskap

3498
3499 Norge har gjennom sine forskningsmiljøer og tilgang på kapital gode forutsetninger for å kunne ligge i
3500 forkant når det gjelder utprøvende medisin. Fremskrittspartiet skal være positive til private initiativtagere
3501 som bidrar med nye produkter på området som ikke tilbys av staten, for eksempel immunterapi og
3502 CyberKnive og sittende/stående MR.

3503
3504 Egenandeler på legemidler må holdes på et moderat nivå, og reseptfrie legemidler må kunne selges i
3505 butikk.

3506
3507 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3508 • at Norge skal være selvforsynt med de viktigste medisiner og legemidler, og ha nasjonalt
- 3509 beredskapslager
- 3510 • at Norge skal etablere en beredskapsproduksjon av kritiske legemidler og medisiner
- 3511 • sørge for at Norge har nok blodreserver
- 3512 • at flere reseptfrie legemiddel kan selges i butikk
- 3513 • sikre pasientene rask tilgang til nye og effektive legemidler
- 3514 • at medisiner som er godkjent i Sverige og Danmark kan bli godkjent i Norge uten å måtte testes i
- 3515 2 år før de blir godkjent.

3516

3517

3518 Eldreomsorg

3519 Mennesker som på grunn av sykdom, ulykker eller aldring har behov for pleie og hjelp i hverdagen skal
3520 oppleve et samfunn som tar vare på dem.

3521
3522 Vi lever lengre og det er et gode i samfunnet. I en tid der det blir stadig flere eldre, blir det samtidig flere
3523 friske eldre. At flere blir eldre er et sunnhetsstegn. Eldre er en stor ressurs, ikke minst for frivilligheten.

3524
3525 Det er en offentlig oppgave å finansiere eldreomsorgen. En god eldreomsorg skal ikke være avhengig av
3526 kommunens økonomi og vi mener kommunene skal fratas muligheten til å nedprioritere dette viktige
3527 området. Derfor vil Fremskrittspartiet flytte finansieringsansvaret vekk fra kommunene og over til staten.

3528
3529 Eldresentre og dagsentertilbud er viktig for mange hjemmeboende eldre som er ensomme og som trenger
3530 å komme seg ut og møte andre. Det er viktig at det er et variert tilbud som passer ulike interesser.

3531 Fremskrittspartiet er positiv til å ta i bruk alternative tilbud som muligheten til å være på en gård,
3532 turgrupper etc. som legger opp til mer aktivitet. Mange med begynnende demens er i fysisk god form og
3533 trenger å være i aktivitet.

3534
3535 Vi ønsker fritt brukervalg på hjemmehjelp og sykehjem, slik at de eldre selv skal kunne velge selv hvor de
3536 vil bo og hvem som skal gi dem pleie og omsorg. Private aktører skal kunne tilby slike tjenester på lik linje
3537 med kommunene. Når tilbyderne må konkurrere om brukerne, vil dette heve kvaliteten på tilbudet.

3538
3539 Fremskrittspartiet mener trygghet i hverdagen er noe av det viktigste for våre eldre. Noen er for
3540 friske til å bo på sykehjem, men for syke til å være hjemme. Vi mener det bør bygges ut flere Omsorg+
3541 boliger til disse, som ligner på aldershjem der man har sin egen leilighet, men er tilknyttet døgnbemanning
3542 som sikrer trygghetsfølelsen.

3543
3544 For å sikre at de eldre og deres pårørende kan ta gode og informerte valg, ønsker vi at det skal etableres
3545 nasjonale bruker- og pårørendeundersøkelser for alle omsorgsinstitusjoner. Dette vil bidra til at kvaliteten
3546 på tilbudene øker, og gjøre det enklere å velge bort de tilbudene som ikke er gode. Mange eldre og
3547 pårørende er redd for å klage på tilbudet. For å jobbe kontinuerlig med kvalitetsforbedring mener
3548 Fremskrittspartiet det er hensiktsmessig å ha bruker- og pårørendeutvalg som vurderer tjenestene
3549 kommunen gir.

3550
3551 Det skal utvikles flere kvalitetsindikatorer slik at en kan sammenligne tjenestene i ulike kommuner og ulike
3552 tilbud innad i kommuner. Resultatene må slik som for spesialisthelsetjenesten gjøres offentlig tilgjengelig.
3553 På denne måten kan brukere og pårørende få mer informasjon. Det må iverksettes kraftige sanksjoner der
3554 hvor det avdekkes grove kvalitetsavvik. Dette uavhengig av om leverandøren er offentlig eller privat.

3555
3556 Ansatte i eldreomsorgen må ha gjennomført Norges barnevaksinasjonsprogram og bestå norsk språktest
3557 for å få lov å jobbe med eldre og pleietrengende mennesker. Dette for å sikre at eldre mennesker kan
3558 kommunisere godt med sine pleiere, og for å beskytte dem mot potensielt dødelige sykdommer.

3559
3560 Eldre pleietrengende har rett til en meningsfylt hverdag og må selv få bestemme når de skal stå opp, legge
3561 seg, hva de skal spise, og så langt det er mulig, leve livet sitt slik de selv ønsker det. Livsglede, aktivitet og
3562 mestring er like viktig for personer som bor på sykehjem som for andre. Et godt og ernæringsmessig
3563 tilpasset kosthold er viktig for å øke trivselen samt at det vil kunne redusere unødvendig medisinerbruk.

3564
3565 God mat med riktig ernæring er viktig for våre eldre. Underernæring er et alvorlig problem både på
3566 sykehjem og blant hjemmeboende eldre. Fremskrittspartiet vil at det skal stilles krav til den maten som
3567 serveres våre eldre og pleietrengende, og vil jobbe for at flere sykehjem skal ha eget kjøkken.

3568 Hjemmeboende eldre skal ha tilbud om å få levert mat hjemme mot betaling. Dette kan gjerne organiseres
3569 ved hjelp av private aktører. Vi vil også stimulere til ordninger som Matvenn og tilsvarende, som kan bidra
3570 til at eldre og pleietrengende får i seg nok næring.

3571
3572 Tannpleie for pasienter på sykehjem og med hjemmesykepleie er fylkeskommunens ansvar. Det viser seg
3573 dessverre at dette ofte ikke prioriteres, selv om det er en lovpålagt tjeneste. Vi vil derfor sikre at brukerne

3574 og de pårørende får informasjon om hvilke rettigheter man har. I tillegg må det kvalitetssikres at hver
3575 pasient får det de skal og bør få av daglig tannpleie.

3576

3577 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3578 • innføre full og reell valgfrihet i alle omsorgstjenestene
- 3579 • sikre flere sykehjemsplasser og utbygging av Omsorg+ til eldre som er for friske til sykehjem,
3580 men som føler seg utrygge hjemme
- 3581 • gi staten finansieringsansvar for omsorgstjenester, og brukerne valgfrihet til å velge leverandør av
3582 dem
- 3583 • ha større fokus på kvalitet og innhold i eldreomsorgen, enn hvem som leverer tjenesten
- 3584 • innføre nasjonal bruker- og pårørendeundersøkelse for alle sykehjem
- 3585 • innføre bruker- og pårørendevalg i kommunen for omsorgstjenester
- 3586 • innføre plikt for ansatte i omsorgssektoren om å ha gjennomført barnevaksinasjonsprogrammet
3587 og norsk språktest
- 3588 • gi tilsynsmyndighetene mandat til å iverksette sanksjoner overfor institusjoner som ikke leverer på
3589 kvalitetskrav, uavhengig av om institusjonen er offentlig eller privat
- 3590 • legge til rette for full åpenhet omkring kvalitet og avvik på sykehjem
- 3591 • bekjempe underernæring og få flere kjøkken tilbake på sykehjem
- 3592 • organisere mulighet for hjemmeboende eldre til å kjøpe mat
- 3593 • bekjempe ensomhet blant eldre og involvere frivillige organisasjoner, og bruke
3594 frivillighetssentralene som møtested for eldre ensomme.

3595

3596

3597 **Brukerne skal selv få velge behandling**

3598 Eldre og pleietrengende har i dag for få valgmuligheter innenfor pleie og omsorg. Du bør selv kunne velge
3599 hvem som skal pleie deg, eller hvilket eldre hjem du ønsker å bo på når du blir gammel. Dagens system
3600 krever mye byråkrati, og kommunene har et stort ansvar for å koordinere og løse problemer rundt
3601 hjemmehjelp og institusjonsplasser. Det er i dag ikke en velfungerende konkurranse innenfor
3602 omsorgssektoren, noe som over tid gjør at tilbudene ikke blir så gode, effektive eller rimelige som de
3603 kunne vært.

3604

3605 Fremskrittspartiet ønsker at alle som får vedtak om hjemmehjelp eller plass på institusjon fritt skal velge
3606 hvem som skal få betalt for å utføre tjenesten. Om du som pleietrengende ønsker at et familiemedlem skal
3607 pleie deg, står du fritt til å velge at vedkommende skal få betalingen for dette. Du kan fritt velge
3608 pleiehjem, og pleiehjemmet du velger vi da få utbetalingen det offentlige.

3609

3610 Mange kommuner har i dag lange køer for institusjonsplasser. Et system der den eldre ubyråkratisk og
3611 enkelt kan velge hvilke institusjon de ønsker å bo på, vil føre til at mange private tilbydere vil etablere seg
3612 og konkurrere om å tilby best mulige institusjonsplasser. FrPs løsning vil dermed fjerne institusjonskøene,
3613 og sørge for at kvaliteten på omsorgen øker. Det er også et problem at mange eldre må forholde seg til et
3614 titalls hjemmehjelpere gjennom en enkelt uke. Med FrPs system vil de eldre få makt til å organisere sin egen
3615 hverdag, og kan når som helst bytte hjemmehjelpstjeneste om de ikke er fornøyd.

3616

3617 En stor andel av Norges befolkning benytter seg av alternativ behandling. Noen av disse behandlerne har
3618 svært lang utdanning og mye erfaring, og tilbyr behandling som er godkjent i andre land.

3619 Fremskrittspartiet er opptatt av å få til et skille mellom de som driver en seriøs behandlingsform, og de
3620 useriøse. Dagens registreringsordning for alternativ behandling gir ikke brukerne slik informasjon.

3621

3622 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3623 • at den enkelte selv skal få bestemme hvem man vil motta hjemmehjelpstjenester fra
- 3624 • at den enkelte selv skal få velge institusjon, ved tildeling av institusjonsplass
- 3625 • at den enkelte selv kan velge å motta pleie fra familiemedlemmer eller andre, betalt av det
3626 offentlige

3627
3628
3629
3630
3631
3632
3633
3634
3635
3636
3637
3638
3639
3640
3641
3642
3643
3644
3645
3646
3647
3648
3649
3650
3651
3652
3653
3654
3655
3656
3657
3658
3659
3660
3661
3662
3663
3664
3665
3666
3667
3668
3669
3670
3671
3672
3673
3674
3675
3676
3677
3678
3679
3680

Tannhelse

Fremskrittspartiet mener at tannhelsetjenesten må styrkes gjennom bedre refusjonsordninger. Tannlegene må være en integrert del av helsesektorens samhandling. Samhandling er nødvendig for pasientsikkerheten, fellesinnsatsen mot livsstilssykdommer og for å sikre pasientenes økonomiske rettigheter. Tennene er en del av kroppen, og sykdom i munnhulen må derfor ses på som en ordinær diagnose.

Mange eldre pensjonister som ikke mottar hjemmesykepleie eller bor på sykehjem sliter med å greie å finansiere nødvendig tannbehandling. Fremskrittspartiet mener det er nødvendig å se på om retten til tannlegehjelp skal utvides for pensjonister med dårlig økonomi.

Pasienter som mottar hjemmesykepleie eller sykehjemstilbud, skal kunne fortsette hos sin faste tannlege, og kostnader for dette refunderes fra det offentlige på lik linje med det en offentlig tannhelseklinikk ville fått for samme type behandling.

Fremskrittspartiet vil:

- opprettholde og videreutvikle satsingen på forebyggende tannhelse, særlig overfor unge og syke eldre
- vurdere å utvide rettighetene til tannbehandling for pensjonister med dårlig økonomi
- stimulere til samhandling mellom tannhelsetjenesten og den øvrige helse- og omsorgstjenesten
- bedre refusjonsordningene for sykdomsrelatert tannbehandling
- sikre tilstrekkelig informasjon til de gruppene som har krav på å få dekket tannbehandling
- redusere egenandel på nødvendig tannregulering av barn
- likebehandle tannhelse og øvrige helseutfordringer økonomisk

Rehabilitering

Fremskrittspartiet vil styrke rehabiliteringstjenestene og ta i bruk den kapasiteten og kompetansen som er tilgjengelig på feltet. Det økonomiske ansvaret for rehabiliteringstjenestene skal ligge hos staten, mens pasienten selv i samråd med sin lege skal kunne velge mellom institusjoner som kan gi det nødvendige tilbudet. Statlig finansiering skal gjelde uavhengig av om tilbudet er offentlig eller privat.

For å sikre et helhetlig tilbud innenfor helsesektoren er det viktig å se rehabilitering i sammenheng med andre tjenester innen sektoren. Forebygging og tidlig innsats er viktig for å dempe behovet for behandlings- og rehabiliteringstjenester. Det må sikres et tilstrekkelig antall sykehjemsplasser, slik at rehabiliteringsplasser ikke blir benyttet til langtidsliggende sykehjempasienter. Videre bør flere kommuner stimuleres til å tilby rehabilitering i utlandet for pasienter som kan ha nytte av dette.

Vi mener også det er nødvendig å vurdere om det bør opprettes flere nasjonale tilbud for oppfølging av for eksempel ALS-pasienter eller rehabilitering etter koronasykdom.

Fremskrittspartiet vil

- øke rehabiliteringskapasiteten
- likestille offentlige og private tilbydere
- satse på forebygging og tidlig innsats. Behandlende lege pålegges å informere om muligheten for rehabilitering ved egnede sentre
- vurdere nasjonale tilbud for oppfølging av enkelte pasientgrupper som for eksempel ALS og tidligere koronapasienter
- etablere forebyggende tiltak for senskader ved alvorlige diagnoser som kreft

3681 **Psykisk helse**

3682 Fremskrittspartiet er bekymret over at stadig flere, også mange unge, sliter med psykiske plager og
3683 sykdom. Vi prioriterer derfor en styrking av tilbudet innen psykisk helse. Fortsatt er det for mange som
3684 faller ut av utdanningsløp og arbeidsliv som følge av sine plager. Behandlingstilbudet må tilpasses den
3685 enkelte pasient.

3686
3687 Mange av de som i dag sliter med psykisk sykdom, bør behandles utenfor institusjon gjennom tett faglig
3688 oppfølging. Samtidig må det være tilstrekkelig kapasitet for de pasientene som har behov for
3689 institusjonsopphold. Personer med langvarige alvorlige psykiske sykdommer skal ha anledning til å ha
3690 åpen plass på psykiatrisk institusjon.

3691
3692 Et differensiert tilbud er avgjørende for å redusere bruk av tvang og tung medisiner i psykiatrien. I dag
3693 nedprioriteres tidlig oppfølging og behandling av kommunene, fordi de økonomiske rammene er for små.
3694 Derfor er det nødvendig med en endring av finansieringssystemet slik at pengene følger den enkelte
3695 pasient til behandlingsstedet og på denne måten sikre pasientens grunnleggende rettigheter.
3696 Det må være en selvfølge at både private og offentlige tjenestetilbydere kan benyttes i behandlingsforløpet,
3697 både for å redusere ventetidene og for å få på plass mangfoldet og en sunn konkurranse basert på
3698 kvaliteten i tjenestene som pasientene skal motta. Samhandlingsreformen må evalueres.

3699 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3701 • likebehandle offentlige og private tjenestetilbydere
- 3702 • styrke forebyggingsarbeidet også gjennom skolehelsetjenesten
- 3703 • sikre nok kapasitet i behandlingsforløpet, også nok institusjonsplasser
- 3704 • sikre psykologtjenesten i kommunene
- 3705 • styrke tilbud om psykiatriambulanser
- 3706 • ha en gjennomgang av finansieringsordningen for barne- og ungdomspsykiatrien
- 3707 • styrke tidlig innsats i psykiatrien
- 3708 • styrke ettervernet i psykiatrien, og også bruke frivillig sektor for å styrke tilsyn etter utskriving fra
3709 spesialisthelsetjenestene.
- 3710 • styrke arbeidet for å forhindre selvmord

3711 3712 3713 **Rusomsorg**

3714 Fremskrittspartiet vil prioritere forebyggende arbeid for å hindre utvikling av rusavhengighet. Det er
3715 spesielt viktig å prioritere forebygging rettet mot barn og unge.

3716
3717 Rusmiddelavhengighet er en sykdom. Selv om hver enkelt har personlig ansvar for sin egen livsførsel,
3718 kommer man ikke unna at det ofte er bakenforliggende årsaker til rusmisbruk. Blant disse er psykiske
3719 lidelser. Vi vil derfor sikre at behandling av rusmisbruk også må ta høyde for tilstrekkelig behandling av
3720 tilleggslidelser.

3721
3722 Alle som er motivert for å komme seg ut av rusmisbruket, skal få den nødvendige behandlingen og
3723 oppfølgingen for å lykkes med å oppnå en rusfri hverdag.

3724
3725 Vi vil ta i bruk all offentlig og privat kapasitet for å redusere de lange ventelistene innenfor norsk
3726 rusomsorg. Det er derfor nødvendig at staten har finansieringsansvaret for rusomsorgen slik at
3727 rusmisbrukerne ikke blir kasterbatter i hjelpeapparatet. Tildeling av behandlingstilknytninger bør skje på
3728 bakgrunn av kvalitet i tilbud, resultatoppnåelse og at man sikrer en bredde i behandlingstilbudet.
3729 Det må sikres et helhetlig behandlingsforløp for rusavhengige, som også inkluderer oppfølging i
3730 kommunen. For å lykkes må det være en helhetlig behandlingsskjede med avrusning, behandling og
3731 ettervern. Den enkelte rusmisbruker skal få tildelt en koordinator som skal bidra med hjelp og støtte under
3732 hele behandlingsforløpet.

3733

3734 Kvinner i aktiv rus den gruppen som oftest blir avvist ved ordinære krisesentre. Dette er et alvorlig brudd
3735 på rettssikkerheten til disse kvinnene. De ordinære krisesentrene er ikke egnede for personer med
3736 rusproblemer, både på grunn av behovet for å bli møtt med tverrfaglig kompetanse (rus og vold), men
3737 også av hensyn til andre sårbare kvinner og barn på krisesenteret. Det er på høy tid at Norge tar
3738 rettssikkerheten til kvinner i aktiv rus på alvor og oppretter egne tilbud til denne gruppen, enten i
3739 tilknytning til eksisterende krisesentre eller som selvstendige tilbud.

3740
3741 Personer uten bosted eller boevne må få nødvendig oppfølging i forbindelse med rehabilitering. Det må
3742 etableres akutte alternative botilbud for de som har behov for dette.
3743 Noen rusmiddelmissbrukere får i dag tilbud om hjelp til nedtrapping av bruken av tunge narkotiske stoffer
3744 gjennom legemiddelassistert rehabilitering (LAR). Rehabiliteringsdelen av dette hjelpetilbudet skal bedres.

3745
3746 Fremskrittspartiet sier nei til å inkludere heroinassistert behandling som en del av LAR.
3747 Den beste løsningen for å få folk ut av rusmiddelmissbruket er gjennom frivillig avrusning og
3748 rehabilitering. I enkelte tilfeller er likevel bruk av tvang nødvendig for å få rusmisbrukerne inn i
3749 behandlingsopplegget.

3750
3751 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3752 • styrke forebyggingsarbeidet for å hindre rusmisbruk
- 3753 • ansvarliggjøre den enkelte til å bidra med å løse sin egen situasjon
- 3754 • bruke ledig kapasitet blant offentlige og private for å behandle rusmisbruk
- 3755 • utvide bruk av legemiddelet Naltrekson
- 3756 • utvide bruken av Nalokson neseppray til nasjonal ordning for å behandle overdoser
- 3757 • øke kunnskapen om helsesituasjonen til barn født av rusmisbrukere
- 3758 • styrke forebyggingsarbeidet for å hindre rusmisbruk, styrke samarbeidet med skole, og ikke minst
- 3759 samarbeidet mellom skole og foreldre
- 3760 • støtte frivillige organisasjoner som jobber forebyggende mot ungdommer, slik som MOT osv.
- 3761 • at også personer i aktiv rus skal ha tilgang til et krisesentertilbud

3762
3763
3764 **Personer med nedsatt funksjonsevne**

3765 Personer med nedsatt funksjonsevne skal i størst mulig grad få like muligheter til å fungere i samfunnet
3766 som alle andre. Det må legges til rette for at personer med nedsatt funksjonsevne i størst mulig grad skal
3767 kunne ta utdanning og arbeide slik at den enkelte får realisert sine evner. Samfunnet må legge til rette ved
3768 at offentlige bygg og det offentlige rom følger prinsippene for universell utforming.

3769
3770 Personer som på grunn av sykdom eller skade får nedsatt arbeidsevne, skal sikres rask rehabilitering, og
3771 nødvendige hjelpetiltak slik at de fortsatt kan delta i arbeidslivet. Rehabilitering og habilitering skal være
3772 rettighetsfestet.

3773
3774 TT-ordningen er svært ulik fra fylke til fylke. Det bør etableres en Nasjonal transportordning (TT) for
3775 personer med nedsatt funksjonsevne og spesielt transportbehov. Målsettingen er at personer med nedsatt
3776 funksjonsevne ikke skal hindres i å ha et aktivt og selvstendig liv.

3777
3778 Psykisk utviklingshemmede skal så langt som mulig gis like store muligheter til å fungere i samfunnet som
3779 andre. Forholdene må derfor legges til rette for at psykisk utviklingshemmede kan leve et så normalt liv
3780 som mulig, både ved å delta i arbeid, fritidsaktiviteter og ha samme frihet som andre til å velge boform.
3781 Dette ønsker vi å gjøre ved å iverksette en opptrappingsplan for tilpasset utdanning og arbeid.
3782 Vi ønsker en gjennomgang av livssituasjonen, levekår og tjenester for psykisk utviklingshemmede i Norge,
3783 med sikte på å forbedre tjenestene for brukerne.

3784
3785 Brukerstyrt personlig assistent (BPA) er et verktøy for å gi mennesker med funksjonsnedsettelse
3786 muligheten til et mest mulig normalt og verdig liv. Vi vil forskriftsfeste dagens retningslinjer for BPA for å

3787 sikre at lovens intensjon blir oppfylt. Vi vil også at BPA skal rettighetsfestes som et likestillingsverktøy,
3788 ikke som en del av helselovgivningen. Tilbudet bør finansieres gjennom NAV gjennom
3789 overslagsbevilgning. Brukere som har krav på BPA skal kunne kreve egen bolig, senest ved fylte 25 år.

3790

3791 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3792 • ha opptrappingsplan for tilpasset utdanning og arbeid for psykisk utviklingshemmede
- 3793 • foreta en gjennomgang av livssituasjon, levekår og tjenester for psykisk utviklingshemmede i
- 3794 Norge
- 3795 • etablere en nasjonal transportordning (IT) for personer med nedsatt funksjonsevne med stort
- 3796 transportbehov
- 3797 • videreutvikle BPA som et likestillingsverktøy, organisert under NAV og gjennom
- 3798 overslagsbevilgning
- 3799 • tydeliggjøre regelverket om funksjonshemmedes rett til å motta tjenestene i valgfri bolig

3800

3801

3802 **Gen- og bioteknologi**

3803 Mange mennesker lever i dag lengre og har bedre liv takket være utviklingen innenfor gen- og
3804 bioteknologi. Fremskrittspartiet har en positiv holdning til mulighetene som åpner seg ved forskning og
3805 bruk av gen- og bioteknologi. Vi mener derfor at Norge ikke skal ha en strengere regulering enn andre
3806 land det er naturlig å sammenlikne med. Så lenge det er medisinsk og etisk forsvarlig, bør Norge være et
3807 foregangsland innenfor forskning og utvikling av gen- og bioteknologi.

3808 Det bør opprettes et ledende internasjonalt forskningssenter for stamcellebruk og anvendelse i Norge, slik
3809 at bruken av stamcellebehandling kan utvides til nye pasientgrupper.

3810 De mulighetene gen- og bioteknologi gir til å forbedre og utvikle menneskers liv er positive, så lenge dette
3811 skjer innenfor trygge, og vitenskapelig godkjente former.

3812

3813 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3814 • at norsk helsevesen skal være proaktivt i bruk av gen- og bioteknologi
- 3815 • øke forskningsinnsatsen i Norge ytterligere
- 3816 • opprette et internasjonalt ledende forskningssenter for stamcellebruk og anvendelse
- 3817 • opprettholde krav om kjent donor ved egg- og sæddonasjon
- 3818 • sikre at kvinner får tilgang på de beste og tryggeste metodene for fosterdiagnostikk og
- 3819 svangerskapsoppfølging (NIPT, tidlig ultralyd, PGD)

3820

3821

3822 **Organdonasjon**

3823 Fremskrittspartiet ser behov for økt fokus på organdonasjon. Fremtidens helsekort vil gi bedre muligheter
3824 for registrering av donorer. Vi bør satse mer på informasjonsarbeid om organdonasjon, og ordningen med
3825 donoransvarlig på «donorsykehus» bør utvikles og forsterkes. Likeledes må transplantasjonsavdelingen ved
3826 Rikshospitalet få økt kapasitet i takt med økt tilgang på donororgan.

3827

3828 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3829 • øke transplantasjonskapasiteten ved Rikshospitalet
- 3830 • sikre at man har faste donoransvarlige ved «donorsykehusene»

3831

3832

3833

3834

3835

3836 **ARBEID OG VELFERD**

3837 Et sterkt trepartssamarbeid mellom arbeidsgiversiden, arbeidstakersiden og myndighetene har vist seg å
3838 være vellykket for å sikre forutsigbare rammevilkår, nødvendig moderasjon og evne til omstilling. Dette
3839 forutsetter at alle berørte parter blir hørt og behandlet som likeverdige aktører i samarbeidet.

3840
3841
3842
3843
3844
3845
3846
3847
3848
3849
3850
3851
3852
3853
3854
3855
3856
3857
3858
3859
3860
3861
3862
3863
3864
3865
3866
3867
3868
3869
3870
3871
3872
3873
3874
3875
3876
3877
3878
3879
3880
3881
3882
3883
3884
3885
3886
3887
3888
3889
3890
3891
3892
3893

Arbeidsliv

Fremskrittspartiet går inn for full organisasjons- og avtalefrihet og forholder seg til inngåtte avtaler i arbeidslivet. Man kan velge å være organisert eller uorganisert. Det er lokalt i den enkelte bedrift man best kjenner behovene og konkurransesituasjonen. Derfor bør den sentrale potten reduseres for å kunne øke andelen til lokale forhandlinger.

Det er avgjørende at de arbeids- og velferdspolitiske virkemidlene innrettes på en slik måte at arbeid alltid skal lønne seg, og slik at den enkelte får utnyttet sin reelle arbeidsevne til gagn for seg selv og for samfunnet. Økt tilgang på arbeidskraft kan også sikres gjennom lavere sykefravær, ved å få ungdom og flere funksjonshemmede og arbeidsføre eldre ut i arbeid og flere i heltid fremfor deltid.

Fremskrittspartiet vil at arbeidslivet skal være trygt, fleksibelt og familievennlig, med plass til alle. Faste, hele stillinger skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv. Arbeidslivets lover og tilhørende bestemmelser må likevel reflektere at arbeidsgivere, ansatte og forbrukere ønsker større grad av fleksibilitet i arbeidshverdagen. Arbeidsmiljøloven og tilhørende bestemmelser må være utformet slik at en kan sikre høy verdiskaping i både privat og offentlig sektor, men samtidig ivareta den enkelte virksomhet og arbeidstaker på en god måte.

Arbeidsmiljøloven må tilpasses et arbeidsliv i kontinuerlig endring. Det må være rom for fleksibilitet slik at en kan inngå lokale, bransjevis eller individuelle avtaler om arbeidstid og øvrige betingelser tilpasset det markedet den enkelte arbeidsgiver opererer i. Målet er å trygge arbeidsplasser. Lov- og avtaleverk må videre ivareta arbeidstakere, og sikre at en får forsvarlige og anstendige lønns- og arbeidsbetingelser, deriblant gjennom nasjonal minstelønn og fornuftige rammer for arbeidstid.

Alternative former for turnus har gitt gode resultater både for brukere og ansatte flere steder i landet. For eksempel har medleverturnus gitt brukerne en mer stabil og forutsigbar hverdag, samtidig som de ansatte har fått lengre friperioder. Mye kan tyde på at slike turnusordninger bidrar til bedre ressursutnyttelse, en mer stabil hverdag for brukerne, lavere sykefravær og færre deltidsstillinger.

Fremskrittspartiet vil:

- støtte avtaler inngått mellom partene i arbeidslivet
- ivareta retten til å stå uorganisert
- tilpasse arbeidsmiljøloven for å sikre at flere får tilgang til arbeid, helt eller delvis
- sikre adgang til å avtale lokale turnuser og andre alternative arbeidstidsbestemmelser
- ha flere midler til bedriftsintern opplæring for å bidra til omstilling og motvirke utstøting fra arbeidslivet

Sykelønnsordning

Vi vil ha en god sykelønnsordning som i likhet med dagens ordning sikrer den enkelte en trygg og forutsigbar inntekt ved sykdom. I tillegg må NAV få muligheten til å innrette arbeidet slik at flere får arbeidsrettet tiltak tidligere.

For mange pasienter med alvorlige diagnoser, som krever et langvarig behandlingsløp, kan den lovfestede sykepengeperioden bli for kort. Derfor bør sykelønnsordningen sikres for de som har alvorlige sykdommer.

Vi vil også ha utredet muligheten for å innføre en tidskontoordning hvor sykepengenes varighet avhenger av sykemeldingsandel, men samtidig innenfor en maksimalperiode på inntil 2 år. Pårørende til alvorlig syke skal ha rett til tidsbegrenset pleielønn når de pleier sine nærmeste.

Fremskrittspartiet vil:

- 3894 • opprettholde god og forutsigbar sykelønnsordning for arbeidstakere
- 3895 • utrede en tidskontoordning som sikrer gode muligheter for å stå delvis i arbeid under sykemelding
- 3896 • at det skal legges bedre til rette for å få flere med nedsatt arbeidsevne i jobb
- 3897 • vurdere endringer i arbeidsgiverperioden for å få flere raskere tilbake i arbeid

3898
3899

Dagpenger

3900 Fremskrittspartiet vil opprettholde en ordning med dagpenger for dem som av forskjellige grunner blir arbeidsledige i en periode. Arbeidssøkere må være geografisk mobile og akseptere arbeid i alle deler av landet. Takker man nei til arbeid av religiøse grunner skal man miste retten til offentlige ytelser. Vi ønsker fleksibilitet og trinnvis avkortning av dagpenger i forbindelse med midlertidige vikaransettelser, slik at flere kan få innpass i arbeidslivet.

3906 Det vil være naturlig med fleksible ordninger for permitteringer, lønnsgarantier og enkelte andre ordninger knyttet til dagpengeutbetaling, slik at ordningene tilpasses situasjonen i arbeidsmarkedet.

3907 I dag er ikke adgangen til å permittere lovfestet. Dette innebærer at gjeldende rett gir arbeidstakere i bedrifter uten tariffavtale og med færre enn 50 ansatte, liten eller ingen rett til informasjon og medbestemmelse. Derfor vil vi lovfeste regler som regulerer permitteringsadgangen i virksomheter som ikke er bundet av tariffavtale.

3914

Fremskrittspartiet vil:

- 3915 • lovfeste regler som regulerer permitteringsadgang
- 3916 • justere permitteringsordningene i takt med arbeidsmarkedet
- 3917 • at man må ta jobber som er tilgjengelig også i andre deler av landet
- 3918 • at man mister retten til ytelser fra det offentlige dersom man ikke tar arbeid av religiøse årsaker

3919
3920
3921

Arbeidsmarkedstiltak

3922 Altfor mange i yrkesaktiv alder står utenfor arbeidslivet. Arbeidsmarkedstiltakene er blant de viktigste virkemidlene i det arbeidsrettede velferdsapparatet, og attførings- og vekstbedriftene er sentrale aktører for å lykkes med å inkludere flere med nedsatt arbeidsevne i arbeidslivet. Målet må være å få flest mulig raskest mulig sysselsatt i ordinært arbeid. Da må det arbeides tettere med den enkelte gjennom karriereveiledning og det må gis individuell oppfølging og kartlegging av arbeidsevne, ferdigheter og styrke motivasjonen for å komme seg ut i arbeid, enten gjennom utdanning eller praksisplass.

3927 Samarbeidet mellom attførings- og vekstbedriftene og det ordinære arbeidslivet må styrkes, og det må legges til rette for at flere aktører kan godkjennes og tilby arbeidsmarkedstiltak. Samtidig må tiltaksstrukturen forenkles og avbyråkratiseres.

3930 Arbeids- og utdanningsreiser er en helt avgjørende ordning for mange funksjonshemmede som trenger transport til og fra arbeid eller utdanning, men som ikke kan nyttiggjøre seg ordinært transporttilbud. Dette tilbudet bør gjøres til en varig ordning slik at funksjonshemmede kan delta i arbeidslivet.

3937 Fremskrittspartiet mener det må legges økonomiske incentiver til grunn for å inkludere flere i arbeid. Arbeidsgivere som inkluderer mennesker med nedsatt funksjonsevne eller «hull i cv» skal være trygge på at de får økonomisk bistand og kompensasjon for tilretteleggingen de påtar seg.

3941

Fremskrittspartiet vil:

- 3942 • ha nok tilgjengelige tiltaksplasser for å møte svingninger i arbeidslivet
- 3943 • bidra til å styrke samarbeidet mellom arbeidsmarkedsbedriftenes utdanningstilbud, næringslivet og de videregående skolene
- 3944 • styrke tilretteleggingstilskuddsordningen på arbeidsplassene
- 3945 • innføre et fleksibelt lønnstilskudd for å få flere med nedsatt arbeidsevne inn i arbeidslivet

3947

- 3948
- gjøre ordningen med arbeids- og utdanningsreiser om til en varig ordning
- 3949
- 3950

3951 **Midlertidige ansettelser**

3952 Faste ansettelser skal være hovedregelen i Norge, og utgangspunktet for å sikre trygge arbeidsplasser.
3953 Tidsavgrensede midlertidige ansettelser er imidlertid nødvendig for rekruttering, og det er spesielt viktig
3954 for bransjer med stor variasjon i arbeidsmengde. Det kan gi unge, seniorer, personer med hull i CV-en,
3955 nyankomne etniske minoriteter og mennesker med nedsatt arbeidsevne en vei inn på arbeidsmarkedet, og
3956 på den måten få arbeidserfaring.

3957
3958 De fleste som får en midlertidig ansettelse, og som dermed får vist seg frem, ender opp med å få fast
3959 arbeid. Hvis arbeidsgivere bryter forutsetningene for midlertidighet, bør de kunne ilegges restriksjoner og
3960 eventuelt gis forbud mot å ansette midlertidig.

3961 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3962
- gi flere muligheten til å komme ut i arbeid ved sikre adgang til midlertidige ansettelser
  - at flere med nedsatt arbeidsevne skal gis reell adgang til arbeid tilpasset arbeidsevnen
- 3963
- 3964
- 3965
- 3966

3967 **Velferd**

3968 Fremskrittspartiet mener en grunnleggende holdning må være at alle skal bidra etter evne for å sikre gode
3969 og bærekraftige velferdsordninger i fremtiden.

3970
3971 Dagens velferdssystem baserer seg i utgangspunktet på prinsippet om at alle som kan, skal klare seg selv,
3972 leve av egen inntekt og ta vare på seg selv og sin egen familie. De som ikke makter dette av blant annet
3973 helsemessige årsaker, skal få hjelp av fellesskapet til å leve et verdig liv. Samtidig må velferdspolitikken
3974 innrettes slik at det alltid vil være lønnsomt å arbeide.

3975
3976 En høy innvandring over tid setter velferdsmodellen under press. Mange som får opphold i Norge
3977 kommer ikke i jobb og lever helt eller delvis av offentlige overføringer over lang tid. Sysselsettingen blant
3978 innvandrere er varierende, men likevel vesentlig lavere på generelt nivå enn for majoritetsbefolkningen.
3979 Mange av de som kommer i arbeid faller også ut av arbeidslivet igjen etter få år. Særlig høy arbeidsledighet
3980 kan ses hos de med lav utdanning. I familier med vedvarende lavinntekt er fellesnevneren at foreldrene i
3981 liten grad har tilknytning til arbeid, og lever av offentlige ytelser. Familier med innvandrerbakgrunn er
3982 overrepresentert blant disse. Det må derfor iverksettes flere tiltak for å få flere raskere i og tilbake til
3983 arbeid.

3984
3985 EØS-avtalen og utvidelsen av EU-området i 2004, har bidratt til at norske velferdsordninger er under
3986 press. Økt arbeidsinnvandring fra EØS-land og rask opptjening av rett til velferdsgoder har ført til økt
3987 eksport av ytelser. Fordi norske ytelser er fastsatt i forhold til norske priser og lønninger, gir dette svært
3988 god kjøpekraft i enkelte andre land. Fremskrittspartiet vil derfor arbeide for innstramminger i adgangen til
3989 å eksportere velferdsytelser, og sikre at hovedregelen for norske stønader er at de skal gå til norske
3990 statsborgere og andre som bor og arbeider i Norge.

3991
3992 Det er derfor behov for å både styrke arbeidslinjen i velferdsytelsene og reforhandle EØS-avtalens
3993 bestemmelser knyttet til arbeids- og velferdsordninger som sikrer norske interesser bedre.

3994 **Fremskrittspartiet vil:**

- 3995
- at velferdssystemet sikrer den enkelte rett ytelse til rett tid
  - iverksette tiltak for å forhindre eksport av velferdsordninger
  - utrede muligheten for å vri ytelser fra kontantytelser til skattefradrag
  - Styrke innsatsen for å få flere selvforsørget av arbeidsinntekt
- 3996
- 3997
- 3998
- 3999

4000

4001

4002 NAV

4003 Et velfungerende NAV er forutsetningen for at fellesskapets velferdsytelser forvaltes på en god og riktig
4004 måte. Brukerperspektivet og brukernes rettsikkerhet må styrkes gjennom å tilbakeføre kompetanse til
4005 førstelinjen/NAV lokalt, slik at man sikrer god nok bistand og oppfølging av brukerne. Dagens
4006 organisering i NAV med en statlig og en kommunal del fremstår som et uoversiktlig og krevende
4007 partnerskap. Vi vil samle den statlige og kommunale delen i én styringslinje. En enhetlig organisering skal
4008 gi mer sømløs oppfølging av bruker og gi bedre rom for forenkling av dagens lovverk og ytelser.

4009
4010 I tillegg til større kompetanse i NAV skal rettsikkerheten for bruker styrkes. Fremskrittspartiet har sørget
4011 for at det etableres et eget NAV-ombud under sivilombudsmannen. Vi vil fortsette å styrke denne
4012 ordningen slik at flere får mulighet til å sikre seg kvalifisert bistand i møte med NAV, før en vurderer å
4013 reise sak for Trygderetten ved tvil om saksbehandlingen er rett.

4014
4015 Det er i dag svært mange ulike ytelser og ordninger gjennom NAV. Fremskrittspartiet mener det er blitt
4016 uoversiktlig og svært kostbart å administrere, i tillegg til at kommunale ordninger og ordninger gjennom
4017 NAV kan virke til dels overlappende. Det bør være et mål å redusere antall ytelser og ordninger for å gjøre
4018 ordningene mer oversiktlige for bruker, men og for å frigjøre ressurser til oppfølging og veiledning av
4019 brukere uten arbeid.

4020
4021 For å inkludere flere i arbeidsliv og gi mennesker en reell mulighet til å bo hjemme i egen bolig må
4022 hjelpemiddelapparatet fungere godt. Utstyr som kan bidra til å heve funksjonsevne og mulighet til å delta i
4023 arbeid skal prioriteres. Fremskrittspartiet mener dagens ordning kan oppfattes tung og byråkratisk og vil
4024 arbeide for å forenkle ordningene.

4025 4026 **Fremskrittspartiet vil:**

- 4027 • slå sammen den statlige og kommunale delen av NAV til en statlig enhet
- 4028 • videreføre arbeidet med å gjøre NAV mer brukerrettet
- 4029 • gi brukerne rett til å bytte veiledere/saksbehandlere i NAV og NAV-kontor
- 4030 • overføre det økonomiske ansvaret for økonomisk sosialhjelp til NAV/staten
- 4031 • sikre økt rettsikkerhet gjennom å styrke NAV-ombudet
- 4032 • styrke kompetansen i NAV
- 4033 • forenkle og redusere antall ytelser

4034 4035 4036 **Sosialhjelp**

4037 Hjelp til selvhjelp skal være det bærende prinsippet innenfor sosialtjenesten. Den lovmessige
4038 aktivitetsplikten for sosialhjelpsmottakere under 30 år, bør utvides til å gjelde alle sosialhjelpsmottakere
4039 som er fysisk og mentalt skikket til aktiviteten. Der manglende norskerferdigheter vurderes som en av
4040 årsakene til manglende arbeid skal det stilles krav om deltakelse på norskopplæring. Uteblivelse fra slik
4041 deltakelse må få konsekvenser for brukeren. Det skal ikke være attraktivt å velge sosialhjelp fremfor
4042 arbeid, selv om man har begrensede muligheter på arbeidsmarkedet. Vi vil gjøre sosialhjelpen om til et
4043 statlig ansvar under NAV, sammen med ansvaret for arbeid og trygd.

4044
4045 Sosialhjelpen skal være en midlertidig ytelse og ikke noe folk skal leve av over tid. For å få flere i arbeid må
4046 dette lønne seg. Sosialhjelp skal derfor beregnes med fratrukk for barnetrygd og andre stønader fra NAV
4047 og sosialtjenesten, og det skal settes et tak for kontantutbetalinger.

4048
4049 Kvalifiseringsstønad har de senere årene vist gode resultater og det er gjort flere endringer i vilkår for
4050 deltakelse. Stønaden bør gis til alle over 18 år som har mottatt sosialstønad mer enn seks måneder for å gi
4051 et tilpasset heltidsprogram med tett oppfølging, med mål om kvalifisering og arbeid.

4052
4053 Der er viktig å finne innovative løsninger på de sosiale utfordringene man står overfor i samfunnet. Vi
4054 ønsker økt satsing og stimulering til sosialt entreprenørskap og prosjekter med arbeidstrening for unge
4055 sosialhjelpsmottakere, samt et tettere samarbeid mellom det offentlige og private for å løse de sosiale
4056 utfordringene.

4057
4058
4059
4060
4061
4062
4063
4064
4065
4066
4067
4068
4069
4070
4071
4072
4073
4074
4075
4076
4077
4078
4079
4080
4081
4082
4083
4084
4085
4086
4087
4088
4089
4090
4091
4092
4093
4094
4095
4096
4097
4098
4099
4100
4101
4102
4103
4104
4105
4106
4107
4108
4109
4110

Barn under 18 år som bor hjemme må få anledning til å ha egen inntekt inntil den skattemessige friinntektsgrensen, uten at dette fører til avkortning av foreldres sosialhjelp. Dette vil motivere barn av sosialhjelpsmottakere til å søke mot arbeidslinjen fremfor stønadslinjen.

Fremskrittspartiet vil:

- innføre aktivitetsplikt for alle sosialhjelpsmottakere
- at barnetrygd og stønader fra NAV skal komme til fratrekk for utmålingen av sosialhjelp
- innføre et øvre tak på hvor mye man kan få i samlet sosiale ytelser
- vil stille krav om deltakelse på norskopplæring

Folketrygden

Folketrygden skal fungere som en forsikringsordning for innbyggerne ved sykdom, uforhet og alderdom. Arbeidstakere skal betale premie til folketrygden for å opparbeide seg rettigheter til ytelser ved behov. Ytelser fra folketrygden skal være en lovfestet rettighet, ikke en sosial ytelse som er avhengig av politiske prioriteringer. Midlertidige ytelser fra Folketrygden må tilpasses slik at de gir økonomiske incentiver til å søke seg ut i arbeid, eller å gå tilbake til arbeid. Varige ytelser må gis på et nivå som sikrer mulighet for et verdig liv.

Premien til folketrygden skal fastsettes av Stortinget i de årlige statsbudsjetter. Den skal være delt i to deler, en helsedel og en pensjonsdel.

Fremskrittspartiet vil:

- at Folketrygdens ytelser skal være bærekraftige og stimulere til arbeid for de som er i arbeidsfør alder
- at løpende pensjoner skal gis årlig regulering som sikrer økt kjøpekraft
- fjerne avkortning av alderspensjon for gifte og samboende

Offentlig tjenstepensjon

Pensjonssystemet bør være så enkelt å forstå at folk flest kan finne ut hva de kan forvente i fremtidige pensjonsytelser. Dette kan være avgjørende for folks økonomiske disposisjoner. Det er liten tvil om at pensjonsreformen har sørget for et mer komplisert og uoversiktlig pensjonssystem.

Det er uheldig at vi fortsatt har delvis forskjellige pensjonssystemer i privat og offentlig sektor. Det er behov for å endre de offentlige tjenstepensjonene slik at det blir samsvar mellom pensjonssystemet i privat og offentlig sektor.

Fremskrittspartiet vil:

- sikre ytterligere harmonisering av pensjonsregler for offentlig og privat virksomhet
- at pensjonssystemet skal sikre at det er lønnsomt å stå lenger i arbeid

Alders- og etterlattepensjon

Pensjon skal sikre muligheten til en verdig pensjonisttilværelse og økonomisk trygghet i alderdommen. Folketrygden skal omfatte pensjonsytelser til alle folketrygdens medlemmer ved oppnådd pensjonsalder og sikre mulighet til en verdig alderdom.

Pensjonsrettigheter er individuelle rettigheter opptjent gjennom innbetaling av premie til folketrygden. Premien skal deles mellom arbeidstaker og arbeidsgiver. Den enkelte kan selv velge tidspunktet for å ta ut opparbeidet pensjon etter fylte 62 år. Pensjonsytelsen skal stå i forhold til innbetalt premie og opparbeidede rettigheter.

4111 Pensjonisten kan velge å ta ut den delen av sin oppsparte pensjonsformue som overstiger
4112 garantipensjonsnivået, som en engangsutbetaling - beregnet med utgangspunkt i en på forhånd fastsatt
4113 levealder for hvert årskull. Løpende pensjoner ytes livet ut.

4114
4115 Opparbeidet pensjon skal ikke avkortes på bakgrunn av tilleggsinntekt, sivil status eller boforhold.
4116 Fremskrittspartiet vil fortsette arbeidet med å fjerne den gjenværende avkortningen. Pensjonen skal heller
4117 ikke underreguleres slik at pensjonistenes kjøpekraft reduseres. FrP var ikke med på pensjonsforliket som
4118 medførte en årlig underregulering av pensjonen med 0,75 %.

4119
4120 Personer som ønsker pensjonsytelser utover det nivået folketrygdens alderspensjon innebærer, må selv
4121 sørge for dette gjennom private avtaler med for eksempel forsikringsselskaper eller spareavtaler i bank.
4122 Årlig innskudd inntil halvparten av folketrygdens grunnbeløp (1/2 G) skal være skattefritt.

4123
4124 Det skal ikke gis bedre ytelser til personer uten opptjening enn til innbyggere med lang botid og
4125 opptjening i folketrygden. Særytelser som supplerende stønad skal avvikles.

4126
4127 Pensjoner skal beskattes som inntekt, men med et særfradrag for alder.

4128
4129 **Fremskrittspartiet vil:**

- 4130 • fjerne underreguleringen av pensjoner og sikre at pensjoner gis reell kjøpekraftsutvikling, så lenge
- 4131 lønnstakere ellers får det.
- 4132 • fjerne avkortning av alderspensjon for gifte og samboende pensjonister
- 4133 • avvikle supplerende stønad for de med kort botid
- 4134 • sikre at flest mulig opptjener pensjonsrettigheter i tråd med forutgående arbeidsinntekt

4135
4136

4137 **Nedsatt arbeidsevne og uførhet**

4138 De senere års utvikling med et økende antall mennesker som forlater arbeidslivet og går over på varig
4139 uføretrygd, er bekymringsfull. Samtidig skal selvsagt personer som på grunn av varig nedsatt arbeidsevne
4140 ikke er i stand til å delta helt eller delvis i arbeidslivet, gis en inntektssikring fra samfunnet som gjør det
4141 mulig å ha en verdig tilværelse.

4142
4143 Vi vil fjerne avkortningen i uførestønad for gifte og samboende. Dagens behovsprøvde ordning med
4144 barnetillegg beholdes, men vi vil videreføre et øvre tak på hva man kan få i uføretrygd, inkludert
4145 barnetillegg.

4146
4147 De som ikke har hatt lønnsinntekt, eller som har hatt for lav inntekt til å få opptjening over minstenivået,
4148 skal sikres en minsteytelse i uførestønad som det går an å leve av.

4149
4150 Uføre skal sikres en inntektsvekst på linje med alderspensjoner. Det må videre være mulig å kombinere
4151 uføretrygd og arbeid på en slik måte at det lønner seg å benytte restarbeidsevne.

4152
4153 Ingen under 40 år skal i utgangspunktet ha varig uførestønad, med mindre det er helt åpenbart at de aldri
4154 vil kunne delta i arbeidslivet. De unge skal i stedet ha sammenhengende støtte for å få et godt
4155 utviklingsløp.

4156
4157 Unge uføre som derimot helt åpenbart ikke kan delta i arbeidslivet, og som har blitt minst 80 % uføre for
4158 fylte 26 år, skal sikres ytelsen ung ufør. Vi vil øke tilleggspensjonsopptjeningen for disse. Unge uføre som
4159 derimot helt åpenbart ikke kan delta i arbeidslivet, eller er født uføre, eller har blitt minst 80 % uføre for
4160 fylte 26 år, skal sikres ytelsen ung ufør.

4161 Fremskrittspartiet mener familier som opplever å få alvorlig syke barn, med stort pleie- og tilsynsbehov
4162 skal sikres økonomisk trygghet i en vanskelig tid. Ordningen skal sikre kompensasjon for inntektsbortfall
4163 som følge av behov for å være helt eller delvis borte fra arbeid for å pleie og føre tilsyn med alvorlig syke
4164 barn.

4165

4166 **Fremskrittspartiet vil:**

- 4167 • innføre en mer realistisk gradering for å komme inn i uføreordningen
- 4168 • at ingen under 40 år skal gis varig uførestønad, med mindre det er helt åpenbart at de aldri vil
- 4169 kunne delta i arbeidslivet
- 4170 • sikre unge som står i fare for å havne på uføretrygd, veiledning og oppfølging
- 4171 • arbeide for å øke tilleggspensjonsopptjeningen for dem med ytelsen ung ufør
- 4172 • en skal sikres en minsteytelse å leve av, uavhengig av tidligere inntekt
- 4173 • at arbeidsavklaringspenger skal sikre inntekt under midlertidig behandling og avklaring mot arbeid
- 4174 • at pleiepenger skal sikre økonomisk trygghet for familier med alvorlig syke barn

4175
4176

4177 **Seniorer**

4178 Seniorene blir en stadig større gruppe i samfunnet som vi trenger å løfte frem som en ressurs, ikke et
4179 problem. De fleste er spreke og greier seg utmerket selv. Nordmenn lever stadig lenger og mange er friske
4180 og raske i flere tiår etter at de har gått av med pensjon. Mange seniorer gjøre en kjempeinnsats og er en
4181 uvurderlig ressurs som frivillige og som hjelpere i hverdagen for barn og barnebarn.

4182
4183 Pensjonsordningen som ble innført i 2011, innebærer en rett til opptjening av pensjon frem til fylte 75 år.
4184 Fremskrittspartiet har fått kjempet gjennom å fjerne adgangen til å si opp arbeidstakere utelukkende basert
4185 på alder, frem til fylte 72 år i både privat og offentlig sektor. Det er et mål at øvre aldersgrense skal heves
4186 ytterligere, til 75 år.

4187
4188 Pensjonsordningen fra 2011 innebærer at alle født etter 1963 må stå i arbeid til om lag fylte 72 år for å få
4189 alderspensjon på linje med de i gammel ordning fikk ved fylte 67 år. De gis i dag imidlertid ikke rett på
4190 dagpenger ved arbeidsledighet etter fylte 67 år og en svært begrenset rett til sykepenger. Fremskrittspartiet
4191 mener det må være sammenheng med forventet pensjonsalder og rettigheter i Folketrygden, og vil sikre
4192 rett til dagpenger og sykepenger for de mellom 67 – 72 år.

4193
4194 Helse, generell tilstand og egnethet må legges til grunn ved vurdering av evnen til å kjøre bil,
4195 Begrensninger kun basert på alder fjernes. Disse kriteriene skal også legges til grunn ved vurdering av
4196 arbeidsevne, autorisasjoner i helsevesenet og lignende.

4197
4198 **Fremskrittspartiet vil:**

- 4199 • arbeide for at seniorene blir sett på som en ressurs, ikke et problem
- 4200 • avskaffe øvre aldersgrense i arbeidsmiljøloven og la ordinære bestemmelser om oppsigelse gjelde
- 4201 alle, uavhengig av alder adgangen
- 4202 • sikre at seniorer har rett på dagpenger og sykepenger frem til forventet pensjonsalder

4203
4204
4205

4206 **SKOLE OG UTDANNING**

4207 Fremskrittspartiet vil føre en kunnskapsbasert skolepolitikk. Norge må ha en målsetning om å skape en
4208 skole i verdenstoppen, der den enkelte elevs evner og muligheter ivaretas. Vi vil ha en fleksibel grunnskole
4209 som i større grad hensyntar hver enkelt elevs kunnskapsnivå. Alle skal ha lik rett til grunntidning, og lik
4210 mulighet til høyere utdanning uavhengig av foreldrenes ressurser.

4211
4212 Det er svært viktig at lærere og elevene har et godt fysisk og psykososialt miljø på skolen. I dag ser vi at
4213 mange skoler forfaller, og at det er dårlige fysiske arbeidsforhold ved skolene. Det må gjøres større
4214 investeringer i opprusting av skolebygg. Å investere i skolebygg er en viktig investering for framtidig
4215 verdiskaping.

4216
4217 Det offentlige skal ha ansvaret for finansiering av utdanningssystemet. men den enkelte elev og dennes
4218 familie skal fritt velge skole selv.

4219

4220 Nasjonale prøver brukes i dag som et godt verktøy for å måle hver enkelt elevs utvikling, og er avgjørende
4221 for at læreren og skoleeier skal kunne måle fremgang og kvalitet. Dette er også et svært nyttig verktøy for å
4222 måle hvilke kompetansemål som er oppnådd, og for å sikre at riktige pedagogiske virkemidler blir satt inn.

4223
4224 Norge trenger en nasjonal kompetansepolitikk som er basert på livslang læring, og som anerkjenner
4225 arbeidsplassen som en viktig arena for opplæring. For å oppnå dette må det knyttes tettere bånd mellom
4226 skole og arbeidsliv, slik at utdanningsinstitusjonene i større grad tar hensyn til arbeidslivets og
4227 arbeidsmarkedets behov. Eksempelvis er det i dag mangel på lærlinger i mange fag. Fylkene må pålegges å
4228 dimensjonere yrkesfagene ut fra arbeidslivets behov for lærlinger. Dette vil gi flere lærlinger lære plass og
4229 flere bedrifter lokal arbeidskraft.

4230
4231 En god skole kan ikke skapes uten en tydelig, anerkjent ledelse. Det må stilles krav om lederkompetanse
4232 for å sikre at alle skoler har gode ledere som bidrar til helhet, struktur og sammenheng i organisasjonen.
4233 Dette innebærer at skoleledere også skal gjøres ansvarlig for de resultatene som oppnås.

4234
4235 Det er viktig at læreplanverket er partipolitisk nøytralt, og at det formidles på en objektiv og politisk
4236 nøytral måte, slik at elevene skal lære å tenke selv og inn ta egne standpunkt. Elevene skal også læres til å
4237 vise respekt for ulike meninger.

4238
4239 Fremskrittspartiet vil ha et finansieringssystem som likebehandler offentlige og private skoler, og som
4240 sikrer gratisprinsippet for elever og studenter. Private skoler er en viktig del av et mangfoldig og variert
4241 skole-Norge, og bidrar til å sikre valgfrihet.

4242
4243 Vi ønsker en fri etableringsrett for private skoler, forutsatt at kvalitetskrav oppfylles og forutsatt at
4244 etableringen ikke er til hinder for god integrering.

4245
4246

4247 **Grunnutdanningen**

4248 Fremskrittspartiet ønsker ingen enhetsskole. Alle elever skal få tilpasset undervisning basert på den
4249 enkeltes ferdigheter. Vi mener at både faglig sterke og svake elever skal motiveres gjennom muligheten til
4250 å ta fag på et nivå tilpasset dem selv slik at de opplever mestring og motivasjon. Dette inkluderer
4251 muligheten til å ta fag på høyere utdanningsnivå.

4252
4253 Vi vil i sterkere grad vektlegge basisfag som er avgjørende for elevens videre utvikling, slik at de i voksen
4254 alder skal kunne fungere i det norske og internasjonale samfunnet. Gode kunnskaper i norsk, engelsk,
4255 matematikk, naturfag og IKT, samt forståelse av det norske samfunnet og norske verdier, vil bli stadig
4256 viktigere i en internasjonal verden. Elevene skal ha kjennskap til norsk og vestlig kultur, språk og historie.
4257 Den kristne og humanistiske arven skal stå i en særstilling.

4258
4259 Opplæringsloven bør mykes opp for å gi skoleeier større frihet til å velge hvordan skolehverdagen skal
4260 organiseres. Skolen må i større grad målstyres, og i mindre grad detaljstyres. Blant annet bør nivåbasert
4261 opplæring tillates.

4262
4263 Kapitaltilskuddet til de private skolene bør økes til et nivå som dekker de faktiske kapitalkostnadene.
4264 Private skoler bør også gis rett til mva-kompensasjon på husleiekostnader og adgang til å ta opp lån i
4265 Husbanken.

4266
4267 Fremskrittspartiet ønsker ikke sentrale forskrifter om leksehjelpsordning, men mener at spørsmål om
4268 lekser og leksehjelp må være opp til den enkelte skole. Det samme gjelder for skolemat.
4269 Det må legges til rette for videofilming av muntlig eksamen innenfor Datatilsynets retningslinjer for
4270 personvern, for å kunne sikre klageadgang ved spørsmål om eksamenskarakter i ettertid.

4271

4272 **Fremskrittspartiet vil:**

- 4273 • innføre fleksibel skolestartalder med skolestart senest ved syv år
- 4274 • at undervisning og eksamen i sidemål skal være valgfritt i ungdomsskolen

- 4275 • legge til rette for flere internasjonale skoler og privatskoler
- 4276 • innføre fritt skolevalg og sikre åpenhet rundt skolens resultater
- 4277 • at tilrettelagt innsats skal settes inn umiddelbart når eleven sliter i fag, uansett klassetrinn
- 4278 • opprettholde forbudet mot heldekkende plagg på alle undervisningsinstitusjoner, og innføre
- 4279 forbud mot hijab på barnetrinnet.
- 4280 • kjempe imot kjønnsdelt undervisning
- 4281 • likebehandle offentlige og private skoler med hensyn til finansiering
- 4282 • innføre anonym retting av heldagsprøver
- 4283 • at elevene skal ha mulighet til å evaluere lærerne sine

4284

4285

4286 Videregående utdanning

4287 Ungdom som har fullført grunnskolen eller tilsvarende opplæring, har etter søknad rett til tre års heltids
4288 videregående opplæring.

4289

4290 Det er viktig at elevene får god kjennskap til det mangfoldet som finnes i utdannings-Norge. Ved siden av
4291 vanlig videregående skole med studieforberedende linje og ulike yrkesfaglinjer, og høyskole-
4292 /universitetsutdanning finnes det en rekke ulike fagskoler og bransjeskoler som gir mange muligheter for
4293 en verdiskapende karriere i yrkeslivet. Rådgivningstjenesten må styrkes både i grunnskolen og i
4294 videregående skole. Utdanningstilbudet bør i størst mulig grad gjenspeile det forventede behovet i
4295 samfunnet.

4296

4297 Videregående utdanning i Norge må ha et høyt nivå. Skal ambisjoner om progresjon og dybdelæring
4298 kunne følges opp, må skolen ha frihet til å organisere skoledagen og undervisningen. For at elevene i
4299 klassene skal få tilpasset opplæring, må lærerne få organisere klassen på den måten de mener er mest
4300 effektiv for optimal og tilpasset læring.

4301

4302 Det må kunne stilles ulike krav for å komme inn på en videregående skole, avhengig av hvilken relevans
4303 de forskjellige karakterer har for videre studier. På denne måten vil man gi muligheter for de som har best
4304 forutsetninger innenfor de forskjellige fagretningene.

4305

4306 For mange elever faller fra i løpet av sin videregående utdanning, noe som får uheldige konsekvenser både
4307 for samfunnet og den enkelte. Vi vil derfor se på mulige tiltak for å redusere frafallsprosenten, slik som
4308 økt praktisk undervisning og fleksibel skoledag. Muligheten for å strekke utdanningsløpet, ved å
4309 kombinere arbeid og utdanning i større grad enn i dag, kan også være et alternativ.

4310

4311 Fremskrittspartiet mener at man må ha bestått grunnskolen, før man får starte med videregående
4312 opplæring. Elever med lavere karakter skal gis mulighet til å forbedre disse gjennom å ta eksamener om
4313 igjen, og til å ta forkurs før de begynner på vgs. gjennom et samarbeid mellom kommunen og
4314 fylkeskommunen.

4315

4316 Det er viktig at skolene tilpasser seg samfunnsutviklingen. Eksempelvis bør det nå tilbys
4317 studiespesialisering med e-sport, på linje med andre idrettslinjer. På samme måte som med annen sport
4318 stilles det store krav til talent, treningsdisiplin, søvn og kosthold for å prestere innen e-sport.

4319

4320 Det må legges til rette for videofilming av muntlig eksamen innenfor Datatilsynets retningslinjer for
4321 personvern, for å kunne sikre klageadgang ved spørsmål om eksamenskarakter i ettertid.

4322

4323 De senere år har det vært en sentralisering av videregående utdanning inn mot regionsentrene, slik at flere
4324 elever nå bor langt unna de videregående skolene. Borteboerstipendet kompenseres i liten grad faktiske
4325 bokostnader for disse elevene, slik at mange må ta opp studielån for å gjennomføre videregående
4326 utdanning. Vi vil rette opp denne skjevheten ved å øke borteboerstipendet for studier på videregående
4327 skole.

4328

4329 Yrkesfagene er et prioritert område for Fremskrittspartiet, og mange opplever at det er store utgifter til
4330 utstyr på en del yrkesfaglinjer. Vi vil derfor øke utstyrsstipendet

4331

4332 **Fremskrittspartiet vil:**

4333 • øke borteboerstipendet for å sikre alle elever muligheter for videregående utdanning

4334 • ha valgfri sidemålsvurdering i videregående utdanning

4335 • øke utstyrsstipendet for elever på yrkesfaglinjene

4336 • at elever må ha bestått grunnskolen for å komme inn på videregående skole

4337

4338

4339 **Realfagssatsing**

4340 Det er et spesielt behov for å styrke realfag og realfagssatsingen i utdanningssystemet. Norge har et stort
4341 behov for arbeidskraft med realfagskompetanse, men dessverre har vi gjennom mange år sett at
4342 kompetansen i realfag blant elevene har gått ned. Dette er alvorlig. Viktige velstandsskapere som olje og
4343 gass, IKT, farmasi, bioteknolog, offshore, og marine/maritime næringer er fullstendig avhengige av tilgang
4344 til arbeidskraft med realfaglig kompetanse.

4345

4346 Vi vil innføre incentiver for dyktige realfagstudenter som ønsker å jobbe i skoleverket, og for å få personer
4347 med realfaglig bakgrunn fra andre deler av arbeidslivet inn i skoleverket. Videre vil vi prioritere
4348 studieplasser innen realfagene.

4349

4350 FrP vil ha en målrettet satsing på realfagene. Det er viktig å legge forholdene bedre til rette for opprettelse
4351 av realfagsgymnas og Newtonrom. Vi skal være et ja-parti, som støtter positive tiltak som vitensentre,
4352 talentsentre og andre læringsarenaer.

4353

4354 **Fremskrittspartiet vil:**

4355 • videreføre realfagsløftet

4356 • sikre at verdiskapende næringer får tilgang på kvalifisert arbeidskraft

4357

4358

4359 **Yrkesfagutdanningen**

4360 Et mesterbrev skal være like respektert som en mastergrad. Vi vil styrke de yrkesfaglige utdanningene,
4361 blant annet gjennom et løft for yrkesfaglærerne, og stimulere flere til å ta yrkesfaglig utdanning. Vi vil
4362 videre jobbe for en kraftig utvidelse av ordningen med hospitering i bedrift for yrkesfaglærere, og legge til
4363 rette for mer samarbeid og utveksling mellom skole og næringsliv. Vi vil også gjøre det enklere for fagfolk
4364 å komme inn i skolen som undervisningspersonell.

4365

4366 Særlig for den yrkesfaglige utdanningen er det avgjørende at samarbeidet mellom skole og bedrift er godt,
4367 et samarbeid som er styrket de senere årene. Bedriftene bør sikres mulighet til å komme tidlig inn i skolen
4368 for å bidra i undervisningen av de lærlingene som senere får lærlingplasser i bedriftene.

4369

4370 Lærlingtilskuddet må styrkes ytterligere og arbeidsgiveravgiften for lærlinger må fjernes. Fag- og
4371 svennebrev skal få den statusen de fortjener.

4372

4373 Norske fagarbeidere har vært, og er, fremdeles blant de beste i verden. Det er ekstremt viktig både for vår
4374 industri og for Norge som samfunn, at vi har en god yrkesopplæring. Utfordringen i fag- og
4375 yrkesopplæringen går på at elevene kommer for sent i gang med å arbeide innenfor det faget de faktisk
4376 ønsker å utdanne seg i, og at mange av fagene er lite relevante. Fremskrittspartiet mener det er positivt at
4377 utdanningen allerede i det første året i yrkesopplæringen nå spisses inn mot det faget elevene ønsker å
4378 utdanne seg i. Dette vil øke motivasjonen hos elevene og gjøre dem bedre i stand til å gå inn som lærlinger
4379 i bedriftene.

4380

4381 Industrien er lokalisert i hele landet, og det er viktig å sikre elevene på yrkesfag moderne utstyr. Her
4382 trenger vi nytenkning, som for eksempel mobile løsninger med undervisningsutstyr. Med fleksible og
4383 mobile løsninger blir det mulig for flere skoler og skoleeiere å dele på undervisningsutstyr.

4384
4385
4386
4387
4388
4389
4390
4391
4392
4393
4394
4395
4396
4397
4398
4399
4400
4401
4402
4403
4404
4405
4406
4407
4408
4409
4410
4411
4412
4413
4414
4415
4416
4417
4418
4419
4420
4421
4422
4423
4424
4425
4426
4427
4428
4429
4430
4431
4432
4433
4434
4435

Realkompetanse

Realkompetanse er summen av formell utdanning, ikke-formell utdanning (kurs), uformell utdanning (kvalifisering på arbeidsplassen) samt kompetanse oppnådd i frivillig arbeid i relevante organisasjoner, hobbyer, selvstudier osv.

Realkompetansevurdering skal være en rettighet, og både offentlige skoler og statlig godkjente friskoler må kunne vurdere realkompetanse for sine godkjente utdanningstrinn og programmer. Når en utdanningssøkende kontakter en friskole, så er det som regel fordi vedkommende har et genuint ønske om å få opplæringen fra denne skolen. For mange vil fagskoleutdanningen være det mest naturlige høyskoletilbudet med basis i allerede tilegnet kompetanse.

Fremskrittspartiet vil:

- basere opptak til videregående skole på karakterer i fag som er relevante for elevens utdanningsprogram
- legge til rette for et bedre samarbeid mellom skole og næringsliv
- videreutvikle og styrke Ungt Entreprenørskap og lignende næringsrelevant elevarbeid
- sikre fritt skolevalg i hele landet, også over fylkesgrensene
- styrke innholdet i skolehelsetjenesten
- at utdanningstilbudet skal gjenspeile det forventede behovet i samfunnet
- vurdere å øke dagens grense på 10 dager dokumentert fravær i den videregående skolen
- at privatister skal ha muligheten til å ta eksamen gjennom et hurtigløp
- fjerne arbeidsgiveravgift for lærlinger
- arbeide for økt kapasitet innen utdanning av helsepersonell
- at fullført og godkjent fagbrev skal gis to tilleggspoeng

Læreryrket som statusyrke

Norge har mange dyktige lærere, men har samtidig også et sterkt behov for enda flere flinke lærere i tiden som kommer. Et av de viktigste virkemidlene for å få flere gode lærere er å styrke læreryrkets status.

Målet skal ikke være at en lærer kan litt om alt, men at læreren skal være dyktig med faglig tyngde innenfor sine felt. Med et slikt system vil vi få lærere med høy kompetanse som underviser i nettopp sitt fagfelt.

Det er viktig at skolen får utnyttet den kompetansen som er i lærerstaben. Planlegging og gjennomføring av undervisning, evaluering og tilbakemeldinger av elevarbeid må være lærerens hovedoppgaver. Skolen må derfor ha et annet apparat til å behandle rapportering, spesialoppfølging og merkantile oppgaver. Lærerens hovedoppgave er å være lærer, ikke byråkrat.

Det er viktig at lærere får mulighet til videre- og etterutdanning. Dette gjelder også yrkesfaglærere som foreløpig ikke har noe yrkesfaglig utdanning som ender i master.

Fremskrittspartiet vil:

- at lærerne skal ha rett og plikt til etter- og videreutdanning
- at opptak til lærerutdanningen kan skje gjennom intervjuprosesser
- etablere en egen ordning for kompetanseutvikling for lektorer som jobber i videregående skole
- redusere byråkratiet i skolen
- sikre alle nyutdannede lærere i grunnskolen og videregående skole rett til kvalifisert veiledning de to første årene av sin første lærerjobb
- redusere stillingsvernet i skolen

4436 **Kristendom**

4437 Kristendommen og kristen kulturarv skal ha en sentral plass i både religions- livssyns- og etikkfaget
4438 (KRLE) og formålsparagrafen. Skoleeier skal ha frihet til å trekke vår kristne kulturarv inn i
4439 skolehverdagen og det skal være obligatorisk å arrangere skolegudstjenester. Det skal samtidig være mulig
4440 å søke fritak fra å delta.

4441
4442

4443 **Bekjempelse av mobbing**

4444 Det er svært viktig at alle ansatte og elever har et godt fysisk og psykososialt miljø på skolen.

4445
4446 Trygghet i skolehverdagen er en forutsetning for trivsel og læring, og for at elevene gleder seg til å gå på
4447 skolen. Systematisk arbeid for et godt skolemiljø og forebygging av krenkende adferd er viktig. Det må
4448 slås hardt ned på krenkende adferd og alle former for mobbing. Det er også viktig at elever og foresatte
4449 ikke føler seg maktesløse i slike situasjoner. Derfor bør det opprettes egne mobbeombud i kommunene,
4450 som har et tett samarbeid med lokale skoler og skoleeiere.

4451
4452 Det er skolen som har ansvaret for elevenes psykososiale miljø. Manglende innsats mot mobbing må få
4453 konsekvenser. Skoleeier, skoleledelse og alle ansatte i skolen har plikt til å gripe inn mot mobbing. Dersom
4454 utfordring ved mobbing ikke kan løses på annen måte, må den eller de som utfører mobbingen, bytte
4455 skole. Det er likevel viktig at det er hevet over tvil at mobbing faktisk har funnet sted, før slike tiltak
4456 iverksettes.

4457
4458 Også lærere utsettes for angrep og mobbing. Lærerens trygghet på arbeidsplassen må ivaretas på en bedre
4459 måte enn i dag. Lærere må få anledning til å beskytte seg selv dersom de blir fysisk angrepet av elever, og
4460 de må få anledning til å fysisk flytte elever ved behov.

4461 4462 **Fremskrittspartiet vil:**

- 4463 • ha nulltoleranse mot krenkende adferd og/eller mobbing.
- 4464 • at mobberen må bytte skole når skolebytte er eneste utvei ved alvorlig mobbing
- 4465 • styrke sanksjonsmulighetene i antimobbearbeidet
- 4466 • gjøre det enklere å skifte ut skoleledelse og lærere som over tid ikke håndterer mobbesaker
- 4467 • gi lærere mulighet til å forsvare seg mot angrep fra elever
- 4468 • ansvarliggjøre lærere og skoleledere ved systematisk manglende oppfølging i mobbesaker
- 4469 • ha en kritisk gjennomgang av opplæringslovens med tanke på rettssikkerheten for elever og lærere

4470
4471

4472 **Spesialundervisning**

4473 Utdanningssystemet bør i større grad ta hensyn til at elever er ulike og har ulike evner og behov. Skoleeier
4474 skal ha plikt til å sikre elever med spesielle behov nødvendige hjelpemidler.

4475
4476 Det er bekymringsfullt at en relativt stor del av ressursene til grunnopplæring er bundet opp i
4477 spesialundervisning, noe som går utover den øvrige opplæringen. I dag opplever mange lang
4478 saksbehandlingstid for å få spesialundervisning. Ordningen er også mange steder preget av mye byråkrati
4479 og sen innsats. Det må bli enklere å få nødvendig spesialundervisning på et tidligere tidspunkt. Det må
4480 stilles tydeligere krav til PPT.

4481 4482 **Fremskrittspartiet vil:**

- 4483 • klargjøre kriterier som utløser rett til spesialundervisning
- 4484 • sikre at elever med spesialundervisning har krav på kvalifisert spesialpedagog
- 4485 • innføre plikt for kommunene til å vurdere alle barns norskkunnskaper før skolestart.
- 4486 • avbyråkratisere systemet for vedtak om spesialundervisning, og flytte kompetanse og ressursene
4487 nærmest mulig barna.
- 4488 • innføre fleksibel skolestart

4489

4490
4491
4492
4493
4494
4495
4496
4497
4498
4499
4500
4501
4502
4503
4504
4505
4506
4507
4508
4509
4510
4511
4512
4513
4514
4515
4516
4517
4518
4519
4520
4521
4522
4523
4524
4525
4526
4527
4528
4529
4530
4531
4532
4533
4534
4535
4536
4537
4538
4539
4540
4541
4542

Høyere utdanning og forskning

Fagskolene må styrkes ved å gi mer fleksible rammevilkår, og ved å tilbakeføre ansvaret og finansieringen av fagskolene til staten. For å få flere fagskoler som gir tilbud om markedsstyrt utdanning av høy kvalitet, vil vi legge bedre til rette for bransjestyrte fagskoler. Ulike former for samarbeid mellom skole og næringsliv, også rent private, bransjedrevne fagskoler, vil gi oppdatert kunnskap til elever som ønsker fagutdanning. Dette sikrer også at utdanningen er i samsvar med næringslivets behov.

Utdanningsinstitusjonene må i større grad tilpasse sitt tilbud etter hva næringslivet etterspør av kompetanse.

Det er viktig å sikre et poengsystem som gir effektive og sømløse overganger mellom relevante fagskole og universitets-/høyskoleutdanninger.

Norge må videreutvikles som kunnskapsnasjon. For å nå det målet må vi ha et tilbud innenfor høyere utdanning som er konkurransedyktig internasjonalt. I tillegg må vi gjøre det attraktivt for de rette kandidatene i Norge å søke på ph.d. studier. Utenlandske doktorander har mer enn doblet seg de siste 10 årene, og i dag står de for 40 prosent av de avlagte doktorgradene. Halvparten av de utenlandske statsborgerne forlater landet etter endt studietid, noe som fører til at norske universiteter må utdanne nesten 50 prosent flere kandidater for å få igjen den kapasiteten vi ønsker som kunnskapsnasjon. De utenlandske kandidatene er med på å skape et internasjonalt forskningssamarbeid, men vi trenger også at masterstudenter i Norge tar en slik utdanning for å videreutvikle Norge som en kunnskapsnasjon. Det norske ph.d.-systemet må derfor ha en finansieringsordning som er lukrativ nok til at norske masterstudenter velger en forskerutdanning i Norge.

Universiteter og høyskoler må kombinere undervisning med forskning og ha nær kontakt med internasjonale institusjoner med høyt nivå på undervisning og forskning. Studentene bør aktivt ta del i forskningen ved utdanningsinstitusjonene.

Finansieringsordningene bør i større grad brukes til å styre de høyere utdanningsinstitusjonenes kapasitet, for å styrke de utdanningene hvor arbeidslivet i størst grad etterspør kompetanse. Høyere læreanstasjoner skal innenfor denne rammen kunne bestemme sitt studietilbud og sin måte å organisere opplæringen på innenfor nasjonale krav og rammer. Fagskoler, universiteter og høyskoler bør også selv kunne fastsette opptakskrav til studentene innenfor de minimumskravene som er gitt sentralt.

Norge har en stor andel kunnskapsintensiv industri som er avhengig av arbeidskraft med kompetanse innen realfag. Å få flere norske elever og studenter til å bli gode i realfag vil styrke norsk innovasjonsevne, og gi det verdiskapende arbeidslivet bedre tilgang på den kompetansen som trengs.

Norge er avhengige av innovasjon, verdiskaping og effektiv utnyttelse av all kompetanse. Et tett samarbeid mellom næringsliv og akademia er viktig for økt innovasjon og verdiskaping. Målet er å skape flere arbeidsplasser innenfor fremvoksende næringer. Næringslivet må gis lettere tilgang til støtteordning for å drive forskning med utgangspunkt i næringslivets behov.

Fremskrittspartiet vil:

- styrke finansieringen av universiteter og høyskoler
- tilbakeføre eier- og finansieringsansvaret for fagskolene til staten
- sikre et poengsystem som gir sømløse overganger mellom relevante fagskole- og universitets-/høyskoleutdanninger
- at utenlandske studenter ikke skal ha særfordeler ved høyere utdanning i Norge
- arbeide for et konkurransedyktig ph.d.-system
- gjøre det mer attraktivt å ta en integrert ph.d.-utdanning

4543 **Studiefinansiering**

4544 Alle studenter skal få en studiestøtte de kan leve av, og som samtidig gir mulighet til å fullføre studiet på
4545 normert tid og med gode resultater. Summen av lån og stipend bør gi studentene tilstrekkelig kjøpekraft til
4546 at de kan studere på heltid. Lån og stipend bør knyttes opp mot grunnbeløpet for å sikre at summen av lån
4547 og stipend følger den vanlige lønns- og prisveksten.

4548
4549 Studiefinansieringen bør øke stipendandelen til de studentene som klarer å gjennomføre studiene på
4550 normert tid eller kortere. Studenter med særskilte behov for ekstra tid til å slutføre en påbegynt
4551 utdanning, må ha muligheten til å kunne oppnå tillegglån/tilleggsstipend når dette er dokumentert av
4552 utdanningsinstitusjonen og/eller lege.

4553
4554 Statens lånekasse for utdanning bør suppleres med en statlig garantiordning som den enkelte student kan
4555 benytte. Slik vil hver enkelt student være garantert studielån på like vilkår som i dag, men vil kunne velge
4556 den banken man selv ønsker.

4557
4558 I en globalisert verden er det viktig å legge til rette for at norske studenter har gode muligheter til å ta
4559 utdanning i utlandet. Derfor vil vi at 70 % av skolepengestøtten blir gitt som stipend både for bachelor- og
4560 mastergradsstudenter. Dette innebærer lik studiestøtte til både hel- og delgradsstudier.

4561
4562 Norske studenter ved godkjente private utdanningsinstitusjoner i Norge bør få omgjort studielån som
4563 gjelder skolepenger eller studieavgift, til stipend etter samme modell som gjelder for norske studenter i
4564 utlandet.

4565 4566 **Fremskrittspartiet vil**

- 4567 • styrke finansieringen til universiteter og høyskoler
- 4568 • at alle som er kvalifisert, skal ha mulighet til å ta høyere utdanning uavhengig av økonomi
- 4569 • heve grensen for inntekt og formue før ytelser fra Statens Lånekasse avkortes
- 4570 • øke utbyggingstakten av studentboliger
- 4571 • innføre prøveordning med kombinerte omsorgs- og studentboliger
- 4572 • Sikre at private banker kan tilby studielån
- 4573 • at samskipnader skal likestille boliger for studenter ved offentlige og private studiesteder
- 4574 • at utenlandske studenter ikke skal ha forrang til studentboliger

4575 4576 4577 **Livslang læring**

4578 Arbeids- og næringsliv er i kontinuerlig endring, og livslang læring blir stadig viktigere. Norge har et stort
4579 antall høykompetansearbeidsplasser, og mange arbeidstagere vil av ulike grunner ha behov for
4580 omskolering og etter- og videreutdanning. I den nasjonale strategien for livslang læring må det sikres tett
4581 samarbeid mellom næringsliv og utdanningsinstitusjoner, for å gi gode utdanningsløp som harmonerer
4582 med hva arbeidslivet etterspør.

4583 4584 **Fremskrittspartiet vil:**

- 4585 • prioritere kompetansegivende, arbeidslivsrettede kurs
- 4586 • vurdere incentivordninger for livslang læring i samarbeid med arbeidslivet og
4587 voksenopplæringsinstitusjonene

4588 4589 4590 **Forskning**

4591 Å opprettholde Norges posisjon som en kunnskapsbasert økonomi med et konkurransedyktig, dynamisk
4592 og produktivt næringsliv, krever et løft i forskningsinnsatsen.

4593
4594 Konkurransen fremmer kvalitet, derfor er det positivt at konkurranse blir en integrert del av
4595 rammevilkårene for norske forskere, samtidig som forskerne også må gis bedre og mer langsiktige vilkår.

4596 Derfor bør norsk forskningspolitikk prioritere områder der vi har kompetansefortrinn, næringsstrukturelle
4597 fortrinn, naturgitte fortrinn eller en kombinasjon av disse.

4598
4599 Grunnforskningen er et fellesgode av stor betydning for samfunnet og skal derfor sikres tilstrekkelige
4600 ressurser og være fri og uavhengig. De offentlige bevilgningene må være langsiktige og forutsigbare for å
4601 skape forskning som har høy kvalitet og er konkurransedyktig.

4602
4603 Anvendt forskning skaper potensial for økt produktivitet, innovasjon og nyskapning i næringslivet så vel
4604 som i offentlig sektor. Det er sammenheng mellom satsing på forskning, utvikling og innovasjon, og vekst
4605 i økonomien. Vi vil stimulere til et tettere samarbeid mellom næringslivet og forskningsmiljøene, for å
4606 oppnå enda mer innovasjon og nyskapning.

4607
4608 Det er positivt at privatpersoner og bedrifter donerer penger til allmenntilgunnige formål. Gode
4609 incentivordninger for økt privat forskning skal styrkes.

4610
4611 Et ledd i en slik stimulans vil være å fjerne skatteplikt på eiendom og på overskudd fra
4612 forskningsinstitusjoner og stiftelser som ikke tar utbytte fra sin virksomhet. Et slikt unntak bør også gjelde
4613 for overskudd fra eventuelle knoppskyttinger, så lenge utbyttet går inn som egenkapital eller driftsmidler i
4614 stiftelsen.

4615
4616 **Fremskrittspartiet vil:**

- 4617 • øke bevilgninger til forskning og utviklingsarbeid
- 4618 • innføre skattefradrag for gaver til universiteter og forskningsinstitusjoner
- 4619 • at grunnforskning skal finansieres av det offentlige
- 4620 • utvide SkatteFUNN, Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA), nærings-Ph.d. og offentlig-Ph.d.
- 4621 • forenkle byråkratiet rundt søknad om forskningsmidler
- 4622 • at den næringsrettede forskningen rettes mot områder der Norge har spesiell kompetanse eller
- 4623 sterke næringsklynger
- 4624 • at tildeling av forskningsmidler også skal baseres på resultatmåling og prosjektevaluering
- 4625 • tilby konkurransedyktige vilkår for rekruttering til forskning

4626
4627
4628
4629

4630 **FAMILIEPOLITIKK**

4631 For Fremskrittspartiet er familien det viktigste fellesskapet i samfunnet. Familien er viktig for å ivareta
4632 norske tradisjoner og kultur. Familiens stilling i det norske samfunnet skal styrkes fremfor at det offentlige
4633 i stadig større grad tiltar seg makt på bekostning av familien. Utgangspunktet og forutsetningen for ethvert
4634 familieforhold er at det bygger på frivillighet.

4635
4636 Fremskrittspartiet ønsker imidlertid å innføre en begrensning på barnetrygden begrenses til de 5 yngste
4637 barna. Barnefamilier med flere enn 5 barn må bære en større del av kostnadene selv, ikke sende regningen
4638 til fellesskapet.

4639
4640 Å bli gravid for første gang kan være overveldende, og forutsetningene for å lykkes som foreldre er ulik.
4641 Mange kan ha behov for oppfølging for å gi barnet en trygg start i livet. Vi vil støtte opp om ideelle
4642 organisasjoner som tilbyr oppfølging under svangerskap og hjelp til sårbare familier i barns første leveår,
4643 som supplement til kommunens tilbud. En god hjelp i denne perioden vil foreldre og barn kunne nyte
4644 godt av gjennom hele livet.

4645
4646 Alle barn har rett til å vite hvem deres biologiske foreldre er. Det er ingen menneskerett til å få barn, men
4647 alle barn har rett til en god og omsorgsfull oppvekst. Endringer i familiens sammensetning skal ikke gå på
4648 bekostning av foreldrenes plikt til å oppdra sine barn, og begge foreldrene skal stilles likt når det gjelder
4649 foreldreansvar og omsorgsrett og – plikt for felles barn ved samlivsbrudd

4650

4651 Alle par har rett til å innrette seg på den måten de selv finner best. De som selv velger samboerskap som
4652 samlivsform, må også selv sørge for å sikre seg nødvendige rettigheter. Vi tar sterk avstand fra ekteskap
4653 som inngås under tvang. Ekteskap mellom søskenbarn skal ikke tillates.

4654
4655 Fødselspermisjon og foreldrepenger skal videreføres, med en selvstendig opptjenings- og uttaksrett for
4656 begge foreldre. Hvem av foreldrene som skal være hjemme med barnet og hvor lenge, bestemmes av
4657 foreldrene selv, og dermed avvikles mødrekvoten og fedrekvoten. Ved småbarnsadsopsjon gjelder samme
4658 permisjonsregler som ved fødselspermisjon.

4659
4660 Vi ønsker å videreføre barnetrygden som en universell ordning. Kontantstøtten gir foreldre en valgfrihet
4661 og muligheten til å være hjemme sammen med barnet lenger. Kontantstøtten har uheldige utslag knyttet til
4662 integrering og derfor mener Fremskrittspartiet at ordningen må endres. Kontantstøtten bør forbeholdes
4663 de som har stått i arbeid og hatt arbeidsinntekt siste 12 måneder før barnets fødsel. Ytelser fra Nav som
4664 kan medregnes som inntekt er sykepenger tilstått under svangerskapet. Det bør utredes hvorvidt studenter
4665 bør ha muligheten for å få kontantstøtte og hvilke kriterier som i så fall skal gjelde.

4666
4667 Barn har rett til begge sine foreldre. I dag opplever ofte far at likestilling er fraværende etter samlivsbrudd.
4668 Foreldrene må derfor ved samlivsbrudd likestilles i sine plikter og rettigheter. Det innebærer at barn må få
4669 lik mulighet til å være like mye sammen med begge sine foreldre. Utgangspunktet ved samlivsbrudd må
4670 være en likedeling med 50/50 samvær, også ved avgjørelser i retten.

4671
4672 Utgangspunktet må være at barna skal kunne fortsette å bo i sitt kjente nærmiljø hvor de er etablert med
4673 familie, venner, barnehage og skole. Det må som hovedregel være enighet mellom begge foreldrene
4674 dersom barn skal flyttes ut av sitt kjente og trygge nærmiljø. Flytting med barn i Norge likestilles med
4675 flytting av barn ut av Norge.

4676
4677 **Fremskrittspartiet vil:**

- 4678 • at foreldres plikter og rettigheter likestilles ved samlivsbrudd
- 4679 • at delt bosted blir hovedregel ved samlivsbrudd
- 4680 • at sanksjoner mot samværsabotasje må skjerpes
- 4681 • la foreldrene selv få avgjøre fordeling av fødselspermisjon
- 4682 • sikre barn rett til samvær med begge foreldre ved samlivsbrudd
- 4683 • øke beløpsgrensen for hvor mye man kan spare i mindreårige barns navn
- 4684 • at begge foreldre skal ha selvstendig opptjenings- og uttaksrett for fødselspermisjon og foreldrepenger
- 4685 • at barnetrygden videreføres som en universell ordning, begrenset oppad til 5 barn
- 4686 • at barnetrygden skal ikke kunne eksporteres ut av landet.
- 4687 • at kontantstøtteordningen strammes inn og knyttes til forutgående arbeidsinntekt
- 4688 • utrede om, og eventuelt hvilke kriterier som skal ligge til grunn for, å gi studenter tilgang til
- 4689 kontantstøtte

4690
4691
4692 **Barnehage**

4693 Fremskrittspartiet vil ha et mangfold av barnehager som tilbyr et variert pedagogisk innhold av høy
4694 kvalitet. Vi vil sikre at også de private barnehagene får rammevilkår til å kunne fortsette driften og gi et
4695 godt tilbud. Barnehagen skal sammen med foreldrene gi et godt grunnlag for at barna blir trygge og
4696 sosiale. Det er viktig at barna får utvikle seg som enkeltindivider og stimuleres gjennom lek. Innsatsen mot
4697 mobbing må settes inn allerede i barnehagen. Vi stiller oss positive til lese- og skriveopplæring i
4698 barnehagene.

4699
4700 Vi vil lovfeste retten til barnehageplass fra barnet er ett år, uavhengig av når på året barnet er født.
4701 God grunnbemanning og en stabil bemanningssituasjon er en forutsetning for gode barnehager.

4702
4703 **Fremskrittspartiet vil:**

- 4704 • styrke språkopplæringen i barnehagen

- 4705 • kartlegge barnehagens betydning for integrering
- 4706 • at alle godkjente barnehager skal likebehandles av det offentlige
- 4707 • sikre reell økonomisk likebehandling av private og offentlige barnehager
- 4708 • at private barnehager skal motta finansiering direkte fra staten etter modell av private skoler
- 4709 • ha fri etableringsrett av private barnehager

4710
4711

4712 **Barnevern**

4713 Barn er sårbare og har et særlig behov for beskyttelse, omsorg og kjærlighet. Samtidig er barn individer
4714 med selvstendige rettigheter. Barns rett til trygghet og sikkerhet skal alltid prioriteres. Barn har også rett til
4715 å bli hørt og involvert i viktige avgjørelser som angår deres liv.

4716

4717 Fremskrittspartiet vil styrke tidlig innsats, forebyggende tiltak og støtte som legger til rette for at flest
4718 mulig barn kan vokse opp i sin familie og sitt nærmiljø. Et godt familie- og barnevern må være koordinert
4719 når flere instanser er inne og være tilpasset det enkelte barn og den enkelte families behov.

4720

4720 Fremskrittspartiet vil legge til rette for et mangfold av tilbud.

4721

4722 Barnevernet i Norge har fått et renomme som gjør at mange foreldre ser på dem som en trussel, ikke en
4723 hjelp. I flere saker er norsk barnevern dømt for brudd på menneskerettighetene i den Europeiske
4724 menneskerettsdomstolen. Det er nødvendig å gjenreise tilliten til barnevernet i Norge. Mange føler at
4725 rettsikkerheten er dårlig ivaretatt.

4726

4727 Det er store forskjeller på hvordan barnevernet jobber i ulike kommuner. For å få til en endring som
4728 ivaretar rettsikkerheten på en bedre måte er det behov for å organisere tjenesten annerledes.

4729

4729 Myndighetsutøvelsen som foretar omsorgsovertakelser, bør være et statlig ansvar. Det må sikres en lik

4730

4730 terskel og lik behandling av sakene. Forebygging og hjelpetiltak skal fortsatt være et kommunalt ansvar.

4731

4731 Det er naturlig å vurdere behovet for en ny finansieringsmodell i lys av dette.

4732

4732 Noen av de som jobber i førstelinjen i barnevernet har lite erfaring og behandler svært krevende saker.

4733

4733 Fremskrittspartiet mener det må stilles krav om autorisasjon for å behandle saker om omsorgsovertakelse.

4734

4734 Det bør mer praksis inn i fagutdanningen.

4735

4735 Når det er til barnets beste, skal barnet tas ut av hjemmet. Barnevernet skal alltid vurdere nærmeste familie

4736

4736 og familiens nettverk som barnet allerede kjenner ved behov for fosterhjem. Barna skal ha rett til å slippe

4737

4737 samvær med sine biologiske foreldre dersom dette er til fare for barnet eller mot barnets ønske. Barnet

4738

4738 skal delta i og ha innflytelse på de beslutninger som angår dem.

4739

4739 Ofte er det den sakkyndiges rapport som avgjør utfallet i barnevernssaker. Dette gir svært mye makt til

4740

4740 dem som lager denne. Det må strammes inn på kravene til hvem som kan være sakkyndige, hvor mange

4741

4741 rapporter man kan utarbeide og antall møter med barna og tidsbruk i familien.

4742

4742 Barnevernsfeltet er i praksis helt utenfor politisk kontroll på grunn av strenge taushetspliktreger. Dette

4743

4743 gjør det tilnærmet umulig å kontrollere hvordan tjenesten fungerer. Det bør settes ned et utvalg som ser

4744

4744 på rettsikkerheten i barnevernet kan styrkes. Fylkesnemndene bør legges ned og sakene behandles i

4745

4745 domstolsapparatet.

4750

4750 Skifte av saksbehandlere innen familievern/barnevern bør være en rettighet for å sikre at barnevernets

4751

4751 beslutninger ikke gjøres på bakgrunn av dårlig kommunikasjon mellom foreldre og saksbehandlere. For å

4752

4752 ivareta rettsikkerheten for barn og deres familier bør en person utenfor barnevernet, og som ikke

4753

4753 arbeider med saken, være til stede under samtaler med barn som omhandler alvorlig vold eller seksuelt

4754

4754 misbruk. Slike samtaler bør tas opp.

4755

4755 Ved omsorgsovertakelse er det avgjørende at barn får det bedre enn i det hjemmet de flytter fra. Det skal

4756

4756 utarbeides en individuell plan for hvordan barnet skal følges opp. Da er det viktig at fosterforeldre og

4757

4757 barnevernsinstitusjoner har tilstrekkelig kompetanse. For å redusere antall institusjonsplasseringer bør

4758

4758

4759

4760 flere fosterhjem spesialiseres for å mestre utfordrende plasseringer. Rusbruk og misbruk er en utfordring
4761 på barnevernsinstitusjoner. Ansatte på disse institusjonene skal i praksis overta foreldrenes rolle i å følge
4762 opp barn og ungdom. På samme måte som foreldre bruker tvang overfor sine barn for å skåne dem, må
4763 også barnevernet kunne gjøre dette for å ivareta oppgaven sin.

4764
4765 Vold, overgrep, fysisk og psykisk misbruk, herunder kjønnslemlestelse av barn, er alvorlige overgrep. Slikt
4766 misbruk må bekjempes med langt større ressurser enn hittil, og strafferammene må skjerpes. For å få
4767 stoppet kjønnslemlestelse er det viktigste tiltaket å innføre obligatoriske helkroppundersøkelser for alle
4768 barn. Volds- og overgrepssaker mot barn skal alltid prioriteres.

4769
4770 For å få stoppet kjønnslemlestelse er det viktigste tiltaket å innføre obligatoriske helkroppundersøkelser
4771 for alle barn på helsestasjoner.

4772
4773 **Fremskrittspartiet vil:**

- 4774 • styrke barnevernsbarns mulighet for medvirkning og til å klage på tjenester de mottar
- 4775 • at omsorgsovertakelser skal være et statlig ansvar
- 4776 • at kommunene skal ha ansvar for forebygging og hjelpetiltak i familien
- 4777 • erstatte fylkesnemndene med en familiedomstol
- 4778 • styrke rettsikkerheten i barnevernet
- 4779 • stramme inn kravene til sakkyndige og rapportene som skrives
- 4780 • ha mer praksis i utdanningen og stille krav om autorisasjon for de som skal jobbe med
- 4781 omsorgsovertakelser
- 4782 • gi mulighet til å bruke tvang på barnevernsinstitusjoner når dette er til barnets beste
- 4783 • at fosterforeldre som blir dømt for vold eller overgrep, skal miste retten til å være fosterforeldre
- 4784 for alltid
- 4785 • at det skal være tilgang til elektronisk journal i barnevernet på lik linje som helsevesenet
- 4786 • sikre at personer som bistår barnevernet, ikke samtidig har roller i private barnevernsinstitusjoner
- 4787 • styrke fosterforeldrenes rettigheter
- 4788 • bedre fosterforeldrenes lønns- og pensjonsrettigheter
- 4789 • sikre en helhetlig gjennomgang av fosterhjemsomsorgen i nær dialog med fosterhjemmene
- 4790 • gi mulighet for politisk innsyn og kontroll med barnevernsfeltet
- 4791 • utrede om det skal gjøres opptak av behandling i barnevernssaker for å styrke rettssikkerheten
- 4792 • at så langt det lar seg gjøre så skal det unngås at søsken splittes
- 4793 • fosterforeldre må få støtte og hjelp til å kunne ta imot søsken

4794
4795
4796 **Aleneboere**

4797 Svært mange mennesker i Norge bor av ulike grunner alene. Det betyr at de kun har én inntekt som skal
4798 dekke kostnader til bolig og øvrige behov.

4799
4800 Avgifter og gebyrer knyttet til bolig må i størst mulig grad differensieres ved at det betales for målt
4801 forbruk, og ikke etter stipulert forbruk basert på boligens areal.

4802
4803 På grunn av et generelt høyt kostnadsnivå opplever mange aleneboere at de befinner seg i en økonomisk
4804 krevende situasjon. Fremskrittspartiet ønsker i størst mulig grad politiske løsninger som er generelle, men
4805 som samtidig ivaretar interessene til ulike grupper mennesker.

4806
4807
4808
4809 **KULTUR OG IDRETT**

4810 Fremskrittspartiet ønsker et levende kultur- og idrettsliv, basert på personlig engasjement og frivillighet.
4811 Kulturen bidrar til økt livskvalitet for mange, både for utøvere og publikum. Profesjonelle kunstnere, lag,
4812 foreninger og enkeltpersoner gjør en stor innsats for å tilby et variert utvalg kulturaktiviteter. Kultur for

4813 voksne utøvere og publikum bør i større grad finansieres ved publikumsbetaling og i samarbeid med
4814 næringslivet.
4815
4816 Kultur for voksne mennesker i bør i større grad kunne finansieres uten offentlig støtte, og baseres på
4817 betalingsviljen hos publikum. Det er ingen politisk oppgave å avgjøre hva som er gode kulturuttrykk for
4818 eksempel gjennom offentlig støtte, men der det offentlige bruker penger på kulturtiltak, er det viktig at
4819 pengene kommer folk flest til gode. Barn og unge bør prioriteres når offentlige kultur- og idrettsmidler skal
4820 fordeles slik at flest mulig kan delta.
4821
4822 Det er viktig å verne om Norges kulturarv. Enkelte nasjonale og regionale institusjoner er spesielt viktige
4823 for landets identitet. Disse bør sikres en grunnfinansiering, uavhengig av hvilken aktivitet som til enhver
4824 tid foregår i bygningene.
4825
4826 Fremskrittspartiet vil fjerne tilskuddsordningen for trossamfunn, men sikre tilskudd for å ivareta kirkebygg
4827 med kulturhistorisk verdi, samt lovpålagte oppgaver.
4828
4829 Frem til det er politisk flertall for å fjerne tilskuddsordningen for trossamfunn må det innføres tydelige
4830 økonomiske sanksjoner mot trossamfunn som driver med diskriminering. Utenlandsk finansiering av
4831 moskeer i Norge må forbys, da det er vel kjent at moskebygging for å øke egen innflytelse inngår i flere
4832 islamske nasjoners utenrikspolitikk.
4833
4834 Kultur og idrett er et viktig verktøy for å bidra til god integrering.
4835
4836 **Fremskrittspartiet vil:**

- 4837 • at kulturinstitusjoner i størst mulig grad finansieres av publikum
- 4838 • at offentlig støtte skal gis til aktiviteter for barn og unge for å gi flere mulighet til å delta
- 4839 • opprettholde støtte til vedlikehold og investeringer for viktige nasjonale og regionale
- 4840 kulturinstitusjoner
- 4841 • forenkle reglene for selvstendig næringsdrivende kunstnere
- 4842 • tillate organisasjoner med «allmenntilgode formål» lov å utplassere spilleautomater igjen, da dette
- 4843 tidligere var en svært viktig inntektskilde for idrettslag og humanitære organisasjoner
- 4844 • kutte statlig kulturbyråkrati ved å legge ned Kulturrådet og Norsk Filminstitutt og flytte
- 4845 ansvarsområder og ressurser dit de hører hjemme, i hendene på kulturfeltet selv
- 4846
- 4847

4848 **Vår felles kulturarv**

4849 Den norske kulturarven representerer store verdier og er med på å gi nasjonen og innbyggerne identitet
4850 og fellesskapsfølelse. Vår felles kulturarv er representert gjennom kulturminner, eiendommer, bygninger,
4851 musikk, kunst, litteratur og språk.
4852
4853 Når staten krever undersøkelser for å lete etter kulturminner, og i de tilfellene der staten freder private
4854 eller offentlige kulturminner, skal staten også bære kostnaden ved dette.
4855
4856 Det settes av egne bevilgninger til riksantikvarens budsjettposter for å ivareta vedlikehold av
4857 kulturminner.
4858
4859 Vi vil arbeide for ordninger hvor staten kompenserer for merkostnader ved finansiering av forsikring, drift
4860 og vedlikehold av de bygg og steder det offentlige betrakter som kulturminner, fordi det er statens ulike
4861 pålegg som medfører økte kostnader. Det offentlige må også i større grad sikre private gjenstander og
4862 private samlinger som en del av vår viktige kulturarv.
4863
4864 Det er viktig å ivareta norsk kultur og kulturarv. Integrasjon av uttrykk fra andre kulturer bør foregå i et
4865 naturlig tempo og bør ikke være en offentlig oppgave. Norsk kultur lever i naturlig samspill med andre
4866 kulturer og trenger derfor ikke politisk vedtatte stimuli for å ta til seg nye impulser – de blir best tatt imot
4867 når de ikke blir forsert inn.

4868
4869
4870
4871
4872
4873
4874
4875
4876
4877
4878
4879
4880
4881
4882
4883
4884
4885
4886
4887
4888
4889
4890
4891
4892
4893
4894
4895
4896
4897
4898
4899
4900
4901
4902
4903
4904
4905
4906
4907
4908
4909
4910
4911
4912
4913
4914
4915
4916
4917
4918
4919
4920

Fremskrittspartiet vil:

- at der hvor staten freder privat eiendom, skal det gis kompensasjon
- at kulturminnesaker underlegges politisk behandling
- at det økonomiske ansvaret for håndtering av fortidsminner pålegges staten
- arbeide for at midler fra opplysningsvesenets fond i større grad kanaliseres til kommunens kirker
- fjerne administrativ rett til å sende lokalt behandlet kulturminnesak til riksantikvaren etter politisk avgjørelse.
- styrke fartøyvern og bidra til at kystkulturen blir tatt vare på

Samisk kultur

Det er viktig og berikende for Norge å opprettholde samisk språk, kultur og samfunnsliv i de områder hvor samene tradisjonelt har vært bosatt, og hvor de har hatt sitt virke. Arbeidet med å sikre dette bør gjøres gjennom ordinære folkevalgte organer, eller organer med utspring fra disse, samt på frivillig basis. Fremskrittspartiet ønsker å opprettholde fagopplæring innen duodji i skoleverket.

Frivillighet

Kulturaktiviteter for barn og ungdom blir stadig viktigere. I en tid hvor barn i langt større grad enn tidligere passiviseres, er alle våre frivillige lag og foreninger spesielt viktige. Kultur- og fritidsaktiviteter for barn og unge er også viktige for trivsel og oppvekstmiljø, samt for utvikling av sosiale ferdigheter og tilhørighet. Barne- og ungdomsarbeidet som gjøres i frivillige lag og foreninger, er uvurderlig som forebyggende arbeid, også når det gjelder rusproblematikk.

Frivilligheten skal ikke brukes av det offentlige som et instrument, men må få velge sine oppgaver, organisasjon og arbeidsform selv. For å legge til rette for gode rammer for frivilligheten ønsker FrP å arbeide for momsfratak for frivillige organisasjoner, registrert i frivillighetsregisteret.

Frivilligsentraler er mangfoldige møteplasser bygget på frivillighetens premisser og lokale ønsker, ivaretatt av ansatte i samhandling med frivillige, lag og foreninger, næringsliv og kommune.

Frivilligsentralene spiller en viktig rolle rundt om i kommunene og har en viktig funksjon i å støtte og stimulere til frivillig innsats og samarbeid med lokale lag og foreninger.

Dagens korps bidrar med musikkopplæring av barn og unge og gir barn som ønsker det, tilgang til instrumenter. For å bedre hverdagen for korpsene bør det innføres fullt momsfratak for kjøp av instrumenter, samt etableres incentiver for å bedre tilgangen på dirigenter. Fremskrittspartiet ønsker opptrapping mot en full og regelstyrt momskompensasjon for frivilligheten

Idrett

Idrett skal i størst mulig grad være uavhengig av politisk styring. Idretten må ikke ses som en forlenget arm av det offentlige, men må få vokse og gro på egne premisser til glede for deltakere og utøvere.

Offentlige midler som brukes på idrett, bør primært brukes på barne- og ungdomsidrett. Toppidretten skal være egenfinansiert, slik at den ikke trekker offentlige midler vekk fra breddeidrett.

Vi har over mange år registrert et stort behov for rehabilitering og nyetablering av idrettsanlegg. Idrett har store ringvirkninger på mange områder. Folkehelse generelt, rusarbeid, forebygging, rehabilitering, integrering og skolearbeid kan nevnes. Dette innebærer at man må se sektorovergrepene og landet under ett. Det offentlige må derfor i mye større grad ta ansvaret for bredden i tilbudet i hele landet.

4921 Vi ønsker at ordningen med spillemidler til kultur og idrett blir endret slik at ventetiden blir fjernet, og at
4922 staten forskutterer restbeløp for Norsk Tipping slik at lag og foreninger som bygger idrettsanlegg og
4923 kulturbygg, får tilskuddet når anlegget blir tatt i bruk.

4924 FrP ønsker å oppheve enerettsmodellen og innføre en lisensordning for sports- og underholdningsspill på
4925 lik linje med våre naboland. Videre vil FrP se på muligheten for å innføre en felles ordning for spillestans
4926 på tvers av alle tilbydere av pengespill, slik Sverige og Danmark har gjort.

4927
4928 Det offentlige bør legge til rette og tilføre ressurser gjennom gjensidige avtaler hvor lag og foreninger
4929 stiller seg til disposisjon når organisasjonen og det offentlige har gjensidig nytte av dette.

4930
4931 Daglig tilbys det varierte aktiviteter ved alle landets heste- og ridesentre til medlemmer og andre i alle
4932 aldre. Det legges ned utallige timer i frivillig innsats for å sikre at deltakerne skal få mest mulig utbytte av
4933 aktivitetene. Det følger av forskrift om totalisatorspill at inntektene fra totalisatorspillet skal bidra til å
4934 styrke hestesporten, hesteholdet og norsk hesteavl. Totalisatoravgiften bør fjernes, men så lenge den
4935 innkreves bør midler øremerkes til å bidra til å opprettholde tilbudet ved landets utallige heste- og
4936 ridesentre.

4937
4938 **Fremskrittspartiet vil:**

- 4939 • stimulere til fortsatt frivillig innsats
- 4940 • prioritere barne- og ungdomsaktivitet innenfor kultur og idrett
- 4941 • utvide momskompensasjonsordningen og øke skattefradraget for frivillige lag og foreninger.
- 4942 • legge bedre til rette for at funksjonshemmede får anledning til å delta i kultur og idrettsaktiviteter.
- 4943 • utvikle enerettsmodellen
- 4944 • sikre at merverdiavgift på frivillig arbeid refunderes eller kompenseres
- 4945 • sikre norsk hestesport forutsigbare økonomiske rammevilkår for å kunne tilby medlemmer og
4946 andre et variert aktivitetstilbud i fremtiden
- 4947 • sørge for at momskompensasjon til investering i idrettsanlegg blir endra slik at kommuner og
4948 idrettslag kan budsjettere med full refusjon

4949
4950

4951 **Gaming og esport**

4952 Gaming er den største aktiviteten blant barn og unge i Norge, men aktiviteten har frem til nå i liten grad
4953 vært organisert gjennom frivillige lag og organisasjoner. Samtidig ser vi at den organiserte delen av gaming,
4954 som kalles esport, vokser frem over hele landet, der kommuner, lag og organisasjoner, foreldreinitiativ og
4955 ungdommene selv starter lokale lag og klubber for å organisere aktiviteten.

4956 FrP er positive til at gaming i større grad kommer inn i organiserte former, der gamerne får
4957 voksenoppfølging og kommer inn i det frivillige kultur og idrettsmiljøet. Gode organiserte esport tilbud
4958 lokalt vil i tillegg til å gi ungdommene ett fritidstilbud, kunne påvirke positivt på det sosiale miljøet og
4959 folkehelseutfordringer knyttet til stillesitting og fysisk aktivitet.

4960 Vi ønsker å likebehandle esport med annen frivillig organisert idrett og kulturaktivitet, og vil gi esport lag
4961 og organisasjoner for barn og unge de samme mulighetene til å få finansiering gjennom de offentlige
4962 støtteordningene.

4963
4964 **Fremskrittspartiet vil:**

- 4965 • Likebehandle esport klubber med andre frivillige idrettslag og organisasjoner.
- 4966 • Bidra til å styrke kunnskapen, kompetansen og forskningen om gaming og esport i Norge.
- 4967 • Bidra til at kommuner og fylkeskommuner legger til rette for esport i offentlige idretts- og
4968 kulturbygg.
- 4969 • Bidra til å gjennomføre nasjonale og internasjonale esport arrangement i Norge.

4970
4971

4972 **Folkehelse**

4973 Folkehelse er et vidt begrep som spenner langt utover den organiserte idretten. Tiltak for bedre folkehelse
4974 handler om tilrettelegging for å kunne gjøre gode valg, og for å få flere i gang med fysisk aktivitet. Dagens
4975 aktivitetsmidler går utelukkende til ulike prosjekter i organiserte idrettslag. Det bør imidlertid også ses på

4976 alternativer hvor aktivitetsmidler kan komme flere til gode, også tiltak rettet mot uorganisert aktivitet som
4977 etablering av nærmiljøanlegg, aktivitetsparker, turløyper etc.

4978
4979

4980 **Åndsverk og rettigheter**

4981 Skapere og utøvere bør sikres muligheten til å livnære seg gjennom sin virksomhet ved eiendomsrett til
4982 egne skaperverk og prestasjoner. Disse gruppenes inntekter vil i større grad basere seg på reell verdi i form
4983 av faktisk utnyttelse, fremfor offentlige etaters og politikeres synsing.

4984
4985 Enhver som skaper åndsverk, må sikres rettighetene på en tilstrekkelig måte. Samtidig må forbrukeres
4986 rettigheter til lovlig bruk av åndsverk ikke bli utilbørlig innskrenket. Den teknologiske utviklingen gir både
4987 muligheter og utfordringer.

4988
4989 Åndsverksloven bør liberaliseres i tråd med våre naboland, slik at man utarbeider en generell avtalelisens.
4990 Dette vil blant annet bidra til at NRK kan utvide tilbudet av arkivprogrammer. Det norske mediemarkedet
4991 vil enklere kunne klarere andre typer rettigheter gjennom en generell overordnet avtale.

4992

4993 **Fremskrittspartiet vil:**

- 4994 • at åndsverksloven og forbrukerrettigheter moderniseres slik at dagens digitale forbrukerkultur er
4995 et gode både for dem som skaper og for dem som bruker åndsverk

4996

4997

4998 **Arkiv, bibliotek og museer**

4999 I et kunnskapssamfunn er tilgang på informasjon viktig. Arkiv, bibliotek og museer er gode kilder til
5000 kunnskap, men det er en forutsetning at har evne til å omstille seg for å opprettholde en sterk stilling
5001 Fremskrittspartiet er opptatt av at bibliotek tjenester skal være gratis, og tilgjengelig for alle, gjerne
5002 døgkontinuerlig tilgang, slik enkelte kommuner har etablert.

5003
5004 Museene er viktige institusjoner – der frivillige entusiaster, fagfolk og myndigheter i fellesskap tar vare på
5005 kulturarven. Det offentlige skal legge til rette for det musealt arbeid med bevilgninger til drift og
5006 investeringer i anlegg.

5007
5008 Vi bør stimulere til et utstrakt og åpent samarbeid mellom våre museale institusjoner og private samlere
5009 med tanke på utstillinger og bruk av frivillige, spesialister og samlere. Museenes kapasitet til anskaffelse og
5010 oppbevaring av samtidsobjekter bør styrkes med tanke på et større fremtidig utvalg av historiske objekter.

5011

5012 **Fremskrittspartiet vil:**

- 5013 • at institusjonene skal kommunisere med folk og låne ut innhold over Internett samt ta i bruk flere
5014 distribusjonsmåter

5015

5016

5017 **Medier**

5018 En fri og uavhengig presse er en forutsetning for demokratiet, ytringsfriheten og rettsstaten. For å sikre
5019 konkurranse og mangfold i mediene vil vi arbeide for størst mulig grad av etableringsfrihet i
5020 medienæringen. Ordinære konkurranseregler skal også gjelde for mediebedrifter.

5021

5022 Fremskrittspartiet vil omgjøre NRK til aksjeselskap og selge statens aksjer. Finansiering av NRK må skje
5023 på samme vilkår som for andre kringkastingsselskaper.

5024

5025 Et lands presse er ikke uavhengig dersom den er avhengig av støtte fra staten. Etter hvert som pressen blir
5026 mer og mer avhengig av statsstøtte, vil uavhengig journalistikk svekkes. Det er en fare for at pressens
5027 kritiske holdning til statsstyret blir dempet på grunn av statlige subsidier. Fremskrittspartiet vil fjerne
5028 statsstøtten til mediene, men så lenge denne ordningen består skal også nye medier være støtteberettiget.

5029

5030 FrP mener det fortsatt bør være mulig å sende riksdekkende radio på FM-nettet, og at aktører som ønsker
5031 å gjøre det kan reetablere et slikt sendenet.

5032

5033 **Fremskrittspartiet vil:**

5034 • stimulere utenlandsk filminnspilling i Norge

5035 • motarbeide enhver form for sensur

5036 • etablere en ny finansieringsordning for NRK

5037 • fjerne pressestøtten, men inntil dette er gjennomført gi nye medier tilgang til støtte på lik linje
5038 med etablerte medier

5039 • sikre plattformnøytralt redaktøransvar

5040 • sikre plattformnøytrale momsregler

5041

5042